R. Simon
B25
1

מפני שמעמידין בשרף עולה · ומעלה ל' שודכי כוכבים אסורה כמן שפקדת בש"ה" בעמ"ש (מין בתוס' קידושין דף נ:: ד"ה כל מלום): **דברים** המכוסין ממנו מתגנין לו · פי' שבני אדם מגנין לו לזרוק לפי שהרגין ממנו עלה ומזיקים כמו שמפרש בתוס' אכות (פ"ג מ"ח): **לגבינה** אינה דקה: ביני אתפי · פירוש ליקח אלב מפי הטוכר כוכבים לעשות מגבינה אבל נשיל נבי ליקח גבינה של עובד כוכבים ליכא למיחש לאלב שמא יין שנשחה אותו לגרום לו לאיסור ליכא למיחש לגבינה שמא יין שנשחה בו אלב עדיין יין שלוא נתנה לגבינה: קבא ר' אמי אמר ר' יוחנן לגבינה שמא יין שנשחה בו אלב עדיין יין שלוא נתנה לגבינה: **ומלל** דלוכה לאחר חורה · מלל בני ליקח גבינה של עובד כוכבים מלל לגבינה לאיסור ליכא למיחש

עין משפט
נר מצוה

לא אי אינה גוי שלו אין לו לא כלום. כי אינה מקבלת אמונת הבל. ע מהלכות אמונת הבל ט ו
יב מ"ש"ל ריב"ש ריב"ש קנ"ב
מנחת ב"ר פרק ל"ב
מנחת ב"ר פרק ל"ב
מנחת ב"ר פרק ל

ואתא שיהא דומה לבמה ומזבח ומוכר ומשמש דכתיב מגבעה עד שתבא מבית המדרש אל מבית הכנסת ואינה הוגשה אביבא להו הניח עובד כוכבים והקר ישראל מהו אמר רב נחמן בר יצחק קו"ו נמרו ביד עובד כוכבים מותר נמרו ביד ישראל לא כ"ש אותבה נמי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ואמרי ישראל רב אחא בר רב חנה א"ר יוחנן אמר רב אמר רב אחא בר רב חנה א"ר יוחנן א"בין שהניח עובד כוכבים והקר ישראל בין שהניח ישראל והקר עובד כוכבים מותר ואינו אסור עד שתהא חלולו ונמרו ביד עובד כוכבים אמר רבינא *הלכתא דמלכא כסיפא דמלכא כסיפא דמלכא דמלכא דמלכ

שיטהרנה [נ] מדיח מקום השחיטה ואם קלף הרי זה משובח: ח סכין ששחט בה טרפה לא ישחוט בה עד שידיחה [מ] אפילו בצונן או מקנחה בבליות של בגדים: ט ויש שם דברים אחרים אסרו אותן חכמים ואע"פ שאין לאיסורן עיקר מן התורה גזרו עליהן כדי להתרחק מן העכו"ם עד שלא יתערבו בהן ישראל ויבאו לידי חתנות. ואלו הן. [ב]אסרו לשתות עמהן ואפילו במקום שאין לחוש ליין נסך. ואסרו לאכול פיתן או בישוליהן ואפילו במקום שאין לחוש לגיעוליהן: י כיצד לא ישתה אדם במסיבה של עכו"ם. ואע"פ שהוא יין מבושל שאינו נאסר. או שהיה שותה מכליו לבדו. ואם היה רוב המסיבה ישראל מותר. [ג] ואין שותין שכר שלהן המסיבה ישראל מותר. [ד] ואין שותין שכר שלהן שעושין מן התמרים והתאנים וכיוצא בהן ואינו אסור אלא במקום מכירתו. אבל אם [ה] הביא [ג]השכר לביתו ושתהו שם מותר שעיקר הגזירה שמא יסעוד אצלו: יא [ד]יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא בהן מותר לשתותן בכל מקום דבר שאינו מצוי לא גזרו עליו. יין צמוקים הרי הוא כיין ומתנסך: יב אע"פ שאסרו [ה]פת עכו"ם [ו]. יש מקומות שמקילין בדבר [פ] ולוקחין פת [ה] הנחתום העכו"ם במקום שאין שם נחתום ישראל ובשדה מפני שהוא שעת הדחק. אבל פת [ה] בעלי בתים אין שם מי שמורה בה להקל [ז] שעיקר הגזירה משום חתנות ואם יאכל פת בעלי בתים יבוא לסעוד אצלן

א סמ"ג שם: ב עור יו"ד סי' קיב קיד: ג שם: ד שם: ה עור שם סמ"ג שם:

דכ"ע בית השחיטה צונן מ"ד מדיח שפיר ומ"ד קולף אגב דוחקא דסכינא בלע. ופסק כי האי ליצגא ולקולא:

ח סכין ששחט בה טרפה וכו'. שם פליגי רב אחא ורבינא מ"א בחמין ומ"א בצונן והלכתא אפילו בצונן ואי אינכא בליעה דפרסא למיכפריה לא צריך:

ט ויש דברים אסרו אותם חכמים וכו'. פ' אין מעמידין (דף ל"ה:) במעה ואלו דברים של עכו"ם אסורין ואין איסורן איסור הנאה אלא שאסרו עכו"ם וכו' והפת והשמן וכו':

י ואין שותין שכר שלהם וכו'. שם (ל"א) איתמר מפני מה אסרו שכר של עכו"ם אמר רב יצחק משום חתנות וכו' רב פפא מפקין ליה לאכבא דחטוטא ושמי רב אחאי מייתי ליה לביתיה ושתי. ורבינא לא כתב אלא הא דרב אחאי משום הרחקה יתירה:

יא יין תפוחים וכו'. שם (מ':) תניא וכן יין תפוחים של עכו"ם הבאים מן המדבר ומן הספחת ומן הסלולה מותרין הנמכר בקטלוניא אסור מפני שמערבין בו יין:

יב אע"פ שאסרו פת של עכו"ם וכו'. שם פעם אחת הלך רבי למקום אחד ורואה פת דמוק לתלמידים אמר אין כאן פלטר כסבורין העם לומר פלטר עכו"ם והוא לא אמר אלא פלטר ישראל אמר ר' אבהו אמר ר' אבא אמר ר' אלעזר אמר ר' אבהו אמר ר' אלעזר

אצלן: **יג** הדליק העכו"ם את התנור ואפה בו ישראל. או שהדליק ישראל ואפה עכו"ם. או שהדליק העכו"ם ואפה העכו"ם ובא ישראל וניער האש מעט או כבשו לאש הואיל ונשתתף במלאכת הפת הרי זו מותרת. יואפילו לא זרק אלא עץ [ק] לתוך התנור התיר כל הפת שבו. שאין הדבר אלא להיות היכר שהפת שלהן אסורה: **יד** עכו"ם שבישל לנו יין או חלב או דבש או פרישין וכיוצא באלו (מכל) דבר הנאכל כמות שהוא חי הרי אלו מותרין. ולא גזרו אלא על דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי. כגון בשר ודג תפל וביצה וירקות. אם בישלן העכו"ם מתחלה ועד סוף ולא נשתתף ישראל עמו בבשולן הרי אלו אסורין משום בשולי עכו"ם: **טז** במה דברים אמורים בדבר שהוא עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת. כגון בשר וביצים ודגים וכיוצא בהם. אבל דבר שאינו עולה [כ] על שלחן מלכים לאכול בו את הפת כגון תורמוסין ששלקו אותן עכו"ם אע"פ שאינן נאכלין חיין הרי אלו מותרין וכן כל כיוצא בהן. שעיקר הגזרה משום חתנות שלא יזמנו העכו"ם אצלו בסעודה ודבר שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין אדם מזמן את חבירו עליו: **טז** ודגים קטנים שמלחן ישראל או עכו"ם הרי הן כמו שנתבשלו מקצת בשול. ואם צלאן עכו"ם אחר כן מותרין [פ] יוכל שבשלו ישראל [פ] מעט בשולו בין בתחלה בין בסוף מותר. לפיכך אם הניח העכו"ם בשר או קדרה על גבי האש והפך ישראל בבשר בקדרה או שהניח ישראל וגמר העכו"ם הרי זה מותר: **יז** דג שמלחו עכו"ם ופירות שעישנן עד שהכשירן לאכילה הרי

א עיין סס בעור בגדון זס: ב עור סס סי' קיג ע"ס סמ"ג סס: ג עור סס סמ"ג לאוין קמח:

יג הדליק העכו"ם אם התנור וכו'. סס אמר רבינא הלכתא האי ריפתא דשגר עכו"ם ואפה ישראל אי נמי שגר ישראל ואפה עכו"ם מ"ג שגר עכו"ם ואפה עכו"ם ואתא ישראל ואתא ביה מחויי שפיר דמי: ואפילו לא זרק אלא עץ וכו'. הייט מן הדברים שבין בני מ"י לבני בבל כי בני מ"י אומרים קיסם מה מעלה ומה מוריד ובני בבל מתליכים קיסם ואתן בתר בני בבל נרירין. ומיהו קשה על מה סמכו שמתליכין קיסם בבקר בתנור לכל היום כולו. וי"ל שהתעורים שלנו שאופין בהם רגיל אינו מלמנן כל היום כולו אלא מוסיף עצים בכל פעם להעמיד חומו ממלא שבפעם הראשונה שמתליך הקיסם מסיים בתפיית הפת של היום כולו וכיון שהדבר משום היכר בעלמא סמכו בדבר להקל:

יד עכו"ם שבישל לנו יין וחלב וכו'. סס אר"י בר יצחק אמר רב כל האכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עכו"ס. בסורא מתנו הכי בפום בדיתא מתנו הכי אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שאינו עולה על שלחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עכו"ס מאי בינייהו איכא בינייהו דגים קטנים וכו':

וכתבו הסוס' שפסק רבינו סס כתרי ליפני לקולא ואין אסור משום בישולי עכו"ס אלא אם עולה על שלחן מלכים ואינו נאכל כמות שהוא חי ודקדק כן מדברי הגמרא וכן דעת ר"ח והרא"ש והרשב"א והר"ן וכך הם דברי רבינו. ומ"ש ודגים קטנים שמלחן וכו' שם אמר רב אחי אמר רב דגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישולי עכו"ס אמר רב יוסף אם שלחן עכו"ס סומך עליהם משום עירובי חצרות. ומ"ש וכל שבישלו ישראל מעט בישול וכו' משקנא דגמרא שם בין שהניח עכו"ס והפך ישראל בין שהניח ישראל והפך עכו"ס מותר ואינו אסור עד שתהא תחלתו וגמרו ביד עכו"ס ומשמע דהיפך דקאמר אבשר קאי דומיא דמגיס אם הקדרה דתני לה בהדה בבריתא בגמרא וכך הם דברי רבינו. וא"ל דהאי היפוך בבשר לא לתפכו מלד שהוא מונח ע"ג נחלים ולהניחו מלד אחר קאמר דהייטו משלקו ממש וכל שבישלקו העכו"ס קודם שיהבשל כמאכל בן דרוסאי והחזירו לאור אסור אלא כשמגעגע והוא מונח על האש מייירי ועי"כ הובערו הלפידים ומתקרב בישולו אבל היפוך ישראל הנחלים אינו מועיל להוציאו מידי בישול עכו"ס כמו שמועיל בפת וכ"כ הר"י והרשב"א והר"ן והריב"ש וכ"כ מדברי רבינו שכתב היפך בבשר ולא כתב היפך בנחלים: ודע דאמרינן בגמרא הא דאמרינן בהניח ישראל והיפך עכו"ס דוקא בדלא עבד עכו"ס אלא קירוב דבישול אבל היכא דאי לא הפיך ביה עכו"ס לא הוה בשיל אסור ולא חבש רבינו לכתבו משום דמילתא דפשיטא הוא:

יז דג שמלחו עכו"ס וכו'. בפ"ב דע"ז (דף ל"ח:) דג מליח וכו' חזקיה ובר קפרא שרו ור' יוחנן אסר ופירש"י דלאוכלו כמות שהוא אפילו וכן נראה מדברי רבינו ופסק כחזקיה ובר קפרא משום דרבים מיהו ועוד דחזקיה רבים הר' יוחנן הוה וכן פסקו הרי"ף והרא"ש והרשב"א ז"ל: ודע דאמרינן בגמרא דרבי חייא פרווחה אמר אין דבריו

*[תמיה לי על בעל כ"מ למה שתיק בפ"ע י"ד סי' קי"ב סעיף ב' דברי רבינו והשמיע ובשדה וכאן הוציא דנאסח הר"ן משונשת ומדבריו כאן משמע דס"ל כרבינו דאי לא הוה ליה לפרוטי. ואפשר שט"ס הוא ונאמנו מלת ובשדה ולא השגיחו בזה, וראיתי לדברי שהרב משה רנקש הביא מוגא הדין טור בשי"ע וכו' ואיתמיטתיה שהם דברי הרמב"ם אות באות מלה במלה דבריה כשווייאסם):

לחם משנה

הרא"שון דסובר דהרחי בעינן דליכא פלטר ישראל ובשדה והכל מבואר יפה בב"י:

יג הדליק העכו"ס את התנור וכו'. שם (דף ל"ח:) מימרא דרבינא הילכתא הא דשגר עכו"ס ואפה ישראל וכו': עכו"ם שבישל וכו'. שם (דף ל"ח) ובפרק ר' ישמעאל (דף כ"ט) איכא תרי ליפני חד אמר כל האכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי עכו"ס ולישנא אחרינא אמר כל שאינו עולה על שלחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עכו"ס ומפרש ר"ח ז"ל דלישנא בתרא מוסיף להקל דאפילו אינו נאכל כמות שהוא חי כיון שאינו עולה על שלחן מלכים ליתא ביה משום בישולי עכו"ס ופסק כלישנא בתרא וכן הוא דעת רבינו:

יד עכו"ם שבישל לנו יין וחלב וכו'. שם (דף ל"ח) אמר רב שמואל בר יצחק אמר רב כל האכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עכו"ס בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר רב שמואל בר מרתא כל שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עכו"ס מאי בינייהו איכא בינייהו דגים קטנים. והנה פסק בשתי הלשונות לקולא שאין אסור אלא כשיש תרתי לריעותא שאינו נאכל כמות שהוא חי וגם עולה על שולחן מלכים וכן פסק ר"ת וכן ספר המצות משמם שהרי קולות של לשון ראשון הכל מודים בו דלשון שני בא להקל מדקאמרי' איכא בינייהו דגים קטנים פירוש דלישנא קמא אסור ולישנא בתרא שרי שאם היה בא להחמיר היה לו לומר איכא בינייהו דבש וגבינה אלא ודאי דבש וגבינה וכל

קליות

הגהות מיימוניות

לא כי האי גוונא דליכא למיחש דילמא הדר ומזבין להו לישראל כדאשכחן פרק כל שעה גבי ההוא ארבא דטבעא בחישתא ע"כ. וכן הורה בתשובה ועיין בסימן כ"ב ע"כ: [ק] וכן פסקו התוס' דאגן קי"ל כבני בבל שנהגו לאכול על ידי קיסם ולא כבני ארץ ישראל דאמרי קיסם זה לא מעלה ולא מוריד ועי' בסי' כ"ב ע"כ: [כ] גרסינן פ' אין מעמידין רב שמואל בר יצחק אמר רב כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עכו"ם בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר רב שמואל בר מרתא כל שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בישולי עכו"ם מאי בינייהו איכא בינייהו דגים קטנים. והנה פסק בשתי הלשונות לקולא שאין אסור אלא כשיש תרתי לריעותא שאינו נאכל כמות שהוא חי וגם עולה על שולחן מלכים וכן פסק ר"ת וכן ספר המצות משמם שהרי קולות של לשון ראשון הכל מודים בו דלשון שני בא להקל מדקאמרי' איכא בינייהו דגים קטנים פירוש דלישנא קמא אסור ולישנא בתרא שרי שאם היה בא להחמיר היה לו לומר איכא בינייהו דבש וגבינה אלא ודאי דבש וגבינה וכל

מגדל עוז עכו"ם שבישל עד משום בשולי עכו"ס. בשבת פ' נמה עוממין (דף ל"ח) וכמס' ע"ז פ' אין מעמידין (דף ל"ח): בד"א כו' עד מפני שהוא משתכר. בכל פ' אין מעמידין:

שמעמידין תוהה בשור קיבת כגלה וכגלוטים סומכין על טעם זה שהרי הרב מלגפי ז"ל כתבו במסכת חולין וכן כתבו הר"ם במ"ל בפ"ג מהל' מאכלות אסורות ועוד כתב שם שתמי' בגיהה שטעות שהתמיהה העוברי בעצבים וכיולא בה שאינו מקבת הגלגולים ז"ל שיטת אסורה לפי שבכבר נזכו על כל בגיטה העוברי בעצבים כין שהתמיהה בדבר האיסור בין שהתמיהה בדבר המותר נזרם מקום שהתמיהה בדבר האסור בין הסכים הרא"ם ז"ל בהשגות שיטת אסורה ואפילו מן הדין וכמו שכתב הר' המגיד ז"ל

ר' מצוה

בפרק כל הבשר אסור לבשל בחלב* [ד] מתני' *ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב לבני נחש עובר כוכבים ואין ישראל רואהו א והפת והשמן שלהן [ה] והשלקות רבי ובית דינו התירו את השמן [ו] והכבשים שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ ושרית טרופה וציר שאין בה דגה והחילב וקורט של חלתרות

(ד) דף ק"ל ע"ב

רש"י

בפרק כל הבשר אסור לבשל בחלב. [ד] מתני' אלו דברים שעובדי כוכבים אסורין ואין אסורן איסור הנאה חלב לבני נחש. עובר כוכבים. אם ישראל רואהו. אם הפת. מקרב בעבודה: [ה] והשלקות. כל דבר שבישלו עובד כוכבים ואינו מבושל: [ו] הכבשים. שמנמנים ומלאים ומלוכלכים: [ז] ושרית. מין דגים קטנים מלוחים: [ח] ציר. לקחן מרוסה. שמרטנו ומלחנו ומן ציר"ן בלע"ז לשון מלח:

הגהות הב"ח

(ב) ר"ל מלגפס. (ג) ר"ל מקוקס. (ד) מתני' חלב בני נח. (ה) ר"ל בני נח. (ו) ר"ל בני נח. (ז) ר"ל בני נח. (ח) ר"ל בני נח. (ט) ר"ל בני נח. (י) ר"ל בני נח. (יא) ר"ל בני נח. (יב) ר"ל בני נח. (יג) ר"ל בני נח. (יד) ר"ל בני נח. (טו) ר"ל בני נח. (יז) ר"ל בני נח. (יח) ר"ל בני נח. (יט) ר"ל בני נח. (כ) ר"ל בני נח. (כא) ר"ל בני נח. (כב) ר"ל בני נח. (כג) ר"ל בני נח. (כד) ר"ל בני נח. (כה) ר"ל בני נח. (כו) ר"ל בני נח. (כז) ר"ל בני נח. (כח) ר"ל בני נח. (כט) ר"ל בני נח. (ל) ר"ל בני נח. (לא) ר"ל בני נח. (לב) ר"ל בני נח. (לג) ר"ל בני נח. (לד) ר"ל בני נח. (לה) ר"ל בני נח. (לו) ר"ל בני נח. (לז) ר"ל בני נח. (לח) ר"ל בני נח. (לט) ר"ל בני נח. (מ) ר"ל בני נח. (מא) ר"ל בני נח. (מב) ר"ל בני נח. (מג) ר"ל בני נח. (מד) ר"ל בני נח. (מה) ר"ל בני נח. (מו) ר"ל בני נח. (מז) ר"ל בני נח. (מח) ר"ל בני נח. (מט) ר"ל בני נח. (נ) ר"ל בני נח. (נא) ר"ל בני נח. (נב) ר"ל בני נח. (נג) ר"ל בני נח. (נד) ר"ל בני נח. (נה) ר"ל בני נח. (נו) ר"ל בני נח. (נז) ר"ל בני נח. (נח) ר"ל בני נח. (נט) ר"ל בני נח. (ס) ר"ל בני נח. (סא) ר"ל בני נח. (סב) ר"ל בני נח. (סג) ר"ל בני נח. (סד) ר"ל בני נח. (סה) ר"ל בני נח. (סו) ר"ל בני נח. (סז) ר"ל בני נח. (סח) ר"ל בני נח. (סט) ר"ל בני נח. (ע) ר"ל בני נח. (עא) ר"ל בני נח. (עב) ר"ל בני נח. (עג) ר"ל בני נח. (עד) ר"ל בני נח. (עה) ר"ל בני נח. (עו) ר"ל בני נח. (עז) ר"ל בני נח. (עח) ר"ל בני נח. (עט) ר"ל בני נח. (פ) ר"ל בני נח. (פא) ר"ל בני נח. (פב) ר"ל בני נח. (פג) ר"ל בני נח. (פד) ר"ל בני נח. (פה) ר"ל בני נח. (פו) ר"ל בני נח. (פז) ר"ל בני נח. (פח) ר"ל בני נח. (פט) ר"ל בני נח. (צ) ר"ל בני נח. (צא) ר"ל בני נח. (צב) ר"ל בני נח. (צג) ר"ל בני נח. (צד) ר"ל בני נח. (צה) ר"ל בני נח. (צו) ר"ל בני נח. (צז) ר"ל בני נח. (צח) ר"ל בני נח. (צט) ר"ל בני נח. (ק) ר"ל בני נח. (קא) ר"ל בני נח. (קב) ר"ל בני נח. (קג) ר"ל בני נח. (קד) ר"ל בני נח. (קה) ר"ל בני נח. (קו) ר"ל בני נח. (קז) ר"ל בני נח. (קח) ר"ל בני נח. (קט) ר"ל בני נח. (קי) ר"ל בני נח. (קיא) ר"ל בני נח. (קיב) ר"ל בני נח. (קיג) ר"ל בני נח. (קיד) ר"ל בני נח. (קטו) ר"ל בני נח. (קטז) ר"ל בני נח. (קטח) ר"ל בני נח. (קט

חכמי ישראל וגדוליהם ומתירין את הפת מותר אע"פ שהם קטנים מתלמידי שמאי והלל בחכמה ובמנין, שהרי אפי' ר' יהודה הנשיא קטן היה כדמפורש בגמרא[604], ואלמלא דשרא תרתי[605] הוה שרי נמי[606] הך, שכל גזירה שרוב[607] הציבור יכולין לעמוד בה אע"פ שלא פשטה כל[608] ישראל צריך להתירה ב"ד גדול מן הראשון בחכמה ובמנין, ואם פשטה אין שום ב"ד יכול לבטלה, אבל אם לא פשטה ברובם מפני שאין יכולין לעמוד בה אפי' קטן מתירה, ומ"מ צריכה היתר ב"ד דהא קבילו עלייהו, דאי לא קבילו עלייהו מעיקרא אינה צריכה היתר, והיינו טעמא דשמן, ואף אם לא התירוה אין להם רשות לכוף את העם באותה גזירה לא להלקות ולא לשמת, דכתיב במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו[609], כלומר עד דאיכא גוי כולו[610], אבל חכמים ותלמידיהם והיחידים נוהגים בהם כדאמרי[611] לא תשתעו מיניה דאיבו, כלו' אל תאמרו דבר שמועה משמו שאינו מכלל החברים, וכן נמצא בתשובות הגאונים ז"ל מאן דאכיל פת של עכו"ם אין מלקין אותו אבל מוכיחין אותו ואסור לומר דבר שמועה מפיו בבית המדרש, אבל מקום שנהגו[612] לאכול פת של עכו"ם, אלמא איכא דוכתי דנהוג. ובירושלמי בפרקין[597] גרסי' ובלבד מן הפלטר ולא עבדין כן, כלומר אין העם עושין כן אלא אוכלין פת[613] של עכו"ם. ואני תמה למה לא התיר ר' יהודה הנשיא את הפת קודם שיתיר את השמן, ואפשר מפני שחתנות הפת יותר גדול משל שמן מפני שהוא חיי נפש והכל צריכין לו תדיר והוא מעשה נשים, לפיכך לא רצה להתיר החמור[614] תחילה, ועוד שכיון שהפת מתבשילי עכו"ם הוא חשש שאם היה מתיר מקצת המבושלין היו מזלזלין בכולן לפיכך התיר את השמן, ואע"פ כן הודה לר' שמלאי דאי לאו דקרי ליה בי דינא שרייא הרי שרי תרווייהו ולא היה[615] חושש למזלזלין שכיון שהתיר[616] שמן ופת היה מודה להם שכל דבר שאין הציבור יכולים[617] לעמוד בו אין גוזרין עליהם כלום. ואסיקנא בגמ'[618] ר' יוחנן אמר אפי' פלטר עכו"ם ה"מ בשדה אבל בעיר לא, אפשר לפרש דרבי יוחנן במקום שאין פלטר ישראל קאמר[619], ויש להקל ולומר אפי' יש פלטר ישראל כיון שהוא פלטר שאין בו חתנות כ"כ והוא בשדה מותר, אבל בעיר לא אי איכא פלטר ישראל אבל ליכא פלטר ישראל מותר[620], ודברי רבינו הגדול ז"ל מטין כן לפי שכתב מ"ש בירוש' במקום שאין פת [של] ישראל מצויה עמעמו[621] עליה והתירוה מפני חיי נפש, משמע אפילו בעיר, ובלבד מן הפלטר אבל בעל הבי' לעולם אסור' בין בעיר בין בשדה ואפי' אין לו מה יאכל. וראיתי מי שכתב כך ראיתי בתשובות[622] הגאונים ז"ל מותר לאכול פת של עכו"ם בשבת אם אין לו פת אחרת דבשבת אסור להתענות הלכך מותר, ולפי מה שפירשנו[623] אף בחול בכה"ג כגון שאין שם פלטר ישראל ואין לו פת אחרת מותר אלא שהם התירו בשבת אפי' מב"ה אם אין שם

604 ור' יהודה הנשיא היכי מצי למישרא תקנתא וכו'. 605 כמבואר בגמרא (לז, א). 606 אלא רק מפני שלא יקראו לו „ב"ד שריא" לא התיר. 607 שרוב הצבור וכו', בגמרא (לו, ב, והובא להלן): אי איכא גוי כולו. ולשון רבינו הוא מפני שרובו ככולו. 608 א: בכל (וכן בתלמידי ר"י עמ' סו). 609 מלאכי ג, ט. 610 כאן בסוגיין (לו, ב). 611 עיין לעיל ציונים 282-285. 612 בתלמידי ר"י העיר הרב המו"ל דבר נכון, והוא שהלשון כאן ברמב"ן יש לתקן ע"פ הלשון דשם (שהועתק מכאן, ראה ציון 601) וכן צ"ל: והיינו דאמרינן בירושלמי דפסחים אבל מקום שנהגו וכו'. הירושלמי הזה הובא לעיל בדברי רבינו (ראה ציון 571). וזה תיקון הגון ונכון. 613 בתלמידי ר"י: „כל" פת. וזה נכון מאד, כלומר העם נהגו היתר לא רק בפת פלטר אלא אף בפת בעל הבית. 614 א: האמור, והנכון כבדפוס, וכן בתלמידי ר"י. 615 א: ואינו. בתר"י דילג על זה. 616 א: שהיה מתיר. 617 א: יכול. 618 לה, ב: לא כך היה מעשה (עיין לעיל ציון 542) אלא אמרו פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה פת דחוק לתלמידים אמר רבי אין כאן פלטר. כסבורין העם לומר פלטר עכו"ם והוא לא אמר אלא פלטר ישראל, א"ר חלבו וכו', ורבי יוחנן אמר אפי' למ"ד פלטר עכו"ם (אמר רבי) הני מילי בשדה וכו'. 619 ותרתי בעי ולחזומרא, שדה וליכא פלטר ישראל (בפי' הר"ן). 620 לפי זה בתרווייהו לקולא דבשדה לעולם מותר ובעיר מותר בשאין שם פלטר ישראל (שם). 621 פלפלו. ועיין בפי' הר"ן (עמ' יד, א, לדפי הספר) בביאור הירושלמי הזה. 622 א: בתשובת, וכן הוא בתורת הבית ג, ז (עמ' צב, ב, לדפי הספר) שמביא לשון רבינו. ועיין מפתח לתש' הגאונים ליואל מיללער עמ' 278, הערה עד.

פלטר. ופת שלנו אם אפאה[624] עכו"ם אפי'[625] ע"פ שלשה ישראל אסורה משום בישולי עכו"ם דהיינו גזירת תלמידי שמאי והלל, ואי שגר[626] ישראל תנורא א"נ שגר עכו"ם ואפה עכו"ם וישראל מחתה הגחלים מותר, פי' משום דבהבער[627] הגחלים מצא[628] חומן, כך פי' רש"י ז"ל[629], והו"ל כההיא דאמרי' בגמ'[630] דמעיקרא בשיל בתרתי שעי והשתא בשיל בחדא שעתא, ומעשיו של ישראל ניכרין בה שהרי גמר ויכירו שאם לא חתה בגחלים עדיין לא נגמר ומ"ה מותר, אבל אם הפך בהם מעט ולא הוציא מהם אור אלא היפוך בעלמא אסור שהרי הנחתו וגמרו ביד עכו"ם, וזה כלל גדול כל שהנחתו וגמרו ביד עכו"ם אסור, ולפיכך אני אומר[631] שהזורק עץ בפורני של עכו"ם כדי להתיר פתו משום בישולי עכו"ם שאין במעשיו ממש ואסור, דבלא עצו נמי מבשיל בחדא שעתא ועצו [אינו מעלה ואינו מוריד ו]לא עבד ולא מידי, וא"נ בשליה פורתא[632] ממאי דהוה בשול בלא עצו, כיון דלא מינכר ופורתא הוא, טובא אסור דתחילתו וגמרו ביד עכו"ם הוא, וכדאמרי' לעיל ה"ד אלימא[632*] יג) כל היכא דלא מינכר בישוליה לאו כלום הוא ולא מישתרי בהכי במעשה דישראל, והיינו נמי דא"ר יוחנן פת ג' מלאכות יש בה[633] אלמא דבעינן או דשגיר[626] ישראל תנורא או שיאפה את הפת או שיחתה את הגחלים, ואלו הוה שרי בהשלכת עץ כמה מלאכות [יש בה] והיכי א"ר יוחנן ג' מלאכות. ורבינו הגדול ז"ל גריס וישראל מהדר הדרויי[634], כלומר שישראל מהפך בפת דלימטי ליה בישולא מכל צדדיו, והיינו אפייה גמורה הניכרת בפת שאין דבר אחר[635] מתירו אלא בישולא או קירוב בישולא, ומיהו אי מייתי ישראל גחלים ומשים בתוך[636] התנור או הפורני ומהן מדליקין את האש אפשר דהוא מותר שישראל שגריה להוא תנורא כיון שהוא הביא שם עיקר האש, וכן דעת הראב"ד[637] ז"ל כמ"ש שהוא הצריך לסייע ישראל בנתינת העצים בתוך האש בכדי שיהא באותן העצים שנתן ישראל מתקרב שגורת[638] התנור, אלמא מעשה הניכר בעינן ודבר פשוט הוא ולא נתכוונו דברי הר"מ הספרדי ז"ל[639] שהתיר בעץ. ובמחלו'[640] מצינו כלשון הזה[641] אנשי מזרח אוסרין פת שלהם שאפה עכו"ם, ומתירי' פת עכו"ם ובלבד שיהא שם ישראל ומשליך עץ בתנור, ואנשי מערב אוסרין אותה בעץ שהעץ לא[642] אוסר ולא מתיר ואימתי הוא מותר[643] לו במקום שאין דרכן לאכול בעשה[644] ג' ימים שלא טעם כלום ע"כ, וכבר הבאנו ראיה שאין עץ זה לא אוסר ולא מתיר, ודברי מחלוקת זה אינם מכוונים ויש שם דברים הרבה שיצאו משיטת התלמוד המסור בידינו ואין אנו שומעין אלא לתלמודינו. עוד ראיתי מי שאומר[645] דכיון דליכא בפת אלא משום גזירת חתנות האידנא שרי, דבימי רבותינו היו חוששין לחיתון מפני שהיתה חביבה עליהן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן[646] אבל עכשיו שיש להם בותרתם

הגהות הגרא"ז יג) דאי לא היפך וכו' אלמא.

623 כן גם בתורת הבית הנ"ל. בא: שפי'. 624 א: שאפאה. 625 א: אע"פ. 626 הבעיר (ובערו והשיקו, תרגום ויהון שגרין). 627 א: דבהפוך, וכן נכון. 628 כן גם בכ"י. אבל ברור שצ"ל יצא או מוציא. 629 לח, ב, רש"י ד"ה חתיית, גחלת מחממת ומוציאה חום הגחלים. 630 לח, א. 631 הובא בשם רבינו בתורת הבית ג, ז (עמ' צג, ב, לדפי הספר), ועיין בפי' הר"ן (עמ' טו, ב, לדפי הספר). 632 ואפילו אם תאמר שעצו הועיל לבשלו מעט מהר יותר ממה שהיה מבשלו בלא עצו, מכל מקום אסור כיון דלא מינכר וכו'. 632* הניח ישראל בשר על גבי גחלים ובא עכו"ם והפך בו מותר. היכי דמי, אלימא דאי לא הפך ביה (העכו"ם) הוה בשיל כו', (גמרא לח, א). אלמא וכו'. 633 דא"ר יוחנן פת שלש מלאכות יש בה, כן גם בתורת הבית הנ"ל, ולא נמצא בגמרא שלנו אלא בה' הרי"ף, ושם גורס אחי (במקום ר' יוחנן) ובראב"ש סימן לג: אחאי. — שלש מלאכות: היסק התנור, חתיית הגחלים, ואפייתה. 634 גרסא זו בלשון הרי"ף נמצאת בראב"ש הנ"ל. ובריי"ף שלנו (טו, ב, לדפי הספר) וחתה חתויי, ועיין הגהות הב"ח שם. 635 א: אחד. 636 א: ומשליך לתוך. 637 בפי' הראב"ד עמ' 81. 638 א: שגירת. 639 רמב"ם ה' מאכלות אסורות יז, יג: ואפילו לא זרק אלא עץ וכו'. 640 עי' ספר החילוקים שבין אנשי מזרח ובני א"י סי' ל (מרגליות עמ' 147) ושם נסמן, ועי' תג"ק סי' כט, מעשה הגאונים מק"נ עמ' 84. 641 הובא בתוס' ד"ה ואתא ורא"ש סימן כז ועיין אור זרוע סימן קפט. 642 א: שאין עץ. 643 א: היא מותרת. 644 א: ועשה. 645 לא מצאתי, גם בתלמידי ר"י כתוב סתם ויש מי

השער השביעי

בבשולי נכרים. גרסינן בע"ז כפ' אין מעמידין אמר רב כהנא אמר ר' יוחנן פת שלא הותרה בב"ד פי' שלא נתנו עליו ב"ד להתירו מכלל דאיכא מאן דשרי פי' מדקאמר שלא התירוה בב"ד משמע בב"ד הוא דלא הותרה אבל מ"מ היתר נהגו בה לפי שלא היו יכולין לעמוד באותה גזרה אין דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת ילא רבי לשדה והביא עו"ג לפניו פת פורני מאפה סאה א"ר כמה נאה פת זו מה ראו חכמים לאסרה בשדה ומה ראו חכמים לאוסרה משום חתנות אלא מה ראו חכמים לאוסרה בשדה כל שהיין בתוך אלו מבשיר את כולן והרי אלו כאילו היין שבהן עיקר ולפיכך כולן אסורים בהנאה. ויש מרבותי שהורו שימכרו כלן חוץ מדמי יין נסך שבהם ובוצר משערין ואנו לא ידענו כמה נותנו בהם אומדין כמה דרכן לערב בכיוצא באלו, וימכרו חוץ מדמי יין נסך שאנו אומדין שנתנו בהן. ויראה לי שזהו עיקר. הותים שהעו"ג כובשים אותם מותרים ואפילו באכילה ואפילו הרפויין הרבה שאם תאחזנו ותשמש גרעינתו מותרת ואין חוששין שמא זלפו עליה יין אלא שמנן הוא שרבה עליהן ומחמת כן הם רפויין:

השער השביעי

בבשולי עו"ג ופת של עו"ג

הפת של עו"ג אסורה ולמה אסרוה מפני קירוב הדעת חששו

לתת לתוכן יין. ואמרינן עלה בגמרא אמר חזקיה לא שנו אלא שדרכן אבל בידוע אסור בהנאה. מאי שנא ממורים לרבנן דשרו התם לעבורי זוהמא הכא למתוקי טעמא. ור' יוחנן אמר בידוע נמי מותר ומאי שנא ממורים לר' מאיר דאסר בהנאה התם אית ליה טעמא וממשא הכא לית ליה לא טעמא ולא ממשא. וכתב הרב אלפסי ז"ל והלכתא כחזקיה דרביה דר' יוחנן הוא. ומכאן לנותן חומץ לתוך גרסין צוננין שמכשירן שהוא אוסר את הכל בהנאה. והראב"ד ז"ל כתב בפירושיו בסוף השוכר שבע"א דלחזקיה אפי' יין במים כל שהן ראויין לשתיה בתורת יין מחמת היין ואפי' ע"י הדחק אסור בהנאה וכמו שאני כותב בשער חמישי של בית היין. ואינו מחוור וכמו שכתבתי שם. ומורי הרב ר' יונה ז"ל כתב דחזקיה אליבא דר' מאיר ורבנן דמתני' קאמר דאית ליה אפי' בסתם יינן יין בין אסור כולו בהנאה אבל אנן הא קיי"ל כרשב"ג בסתם יינן דאפילו יין בין יכר כולו לנכרים חוץ מדמי יין נסך שבו וכל שכן יין לתוך כבשין ואלא מיהו נפקא מפלוגתייהו דלחזקיה יכרו כולן חוץ מדמי יין נסך שבהן ולר' יוחנן אפילו בידוע כולן מותרין. וזה נראה נכון ועיקר. ובין כך ובין כך כל שדרכן לתת לתוכן יין או חומץ אסורין באכילה. ולענין זיתים הנכבשין של עו"ג שנינו בפ' אין מעמידין אלו דברים של עו"ג מותרין באכילה עלה של חלתית וזיתי גלוסקא מגולגלין ר' יוסי אומר השלוחין אסורין ואמרינן עלה בגמ' זיתי גלוסקא מגולגלין פשיטא לא צריכא דרפו טובא מהו דתימא חמרא רמא בהו קמ"ל הני מחמת מישחא דנפיש בהו. ר' יוסי אומר השלוחין אסורין. היכי דמי ר' אסי בר' חנינא אמר כל שתאחזנו בידו וגרעינתו נשמטת. והלכה כת"ק דשארי בין הכי ובין הכי. והילכך זתים הללו הכבושין שמוכרין העו"ג מותרי' לעולם וכ"ש שהדבר ידוע עכשיו שאין נותנין בהן יין לעולם:

השער השביעי

בבשולי נכרים. ותחלה מבאר דין הפת ואח"כ מבאר דין שאר בשולין. מה הדברים שאסרו משום בשולין. ומה הדבר שנכנס בכלל לשון בשול זה. וכן מבאר דין תבשיל שיש בו דבר שיש בו משום בשולי נכרים ודבר שאין בו משום בשולי נכרים אחר מי מנסה נלך וכן מבאר הכלים שנתבשל בהן תבשיל שיש בו בשולי נכרים:

שנינו בפ' אין מעמידין אלו דברים של עו"ג אסורין ואין איסורין איסור הנאה הפת והשמן והשלקות שלהן. וגרסינן התם בגמ' אמר רב כהנא א"ר יוחנן *פת לא התירוה בבית דין מבלל דאיכא מאן דשרי אין דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת יצא רב לשדה והביא לפניו עו"ג אחד פת פורני מאפה סאה אמר כמה נאה פת זו מה ראו חכמים לאסרה ואקשינן מה ראו חכמים לאסרה משום חתנות ופרקינן אלא מה ראו חכמים לאסרה בשדה כסבורין כל העם לומר התיר רב את הפת ולא היא רבי לא התיר את הפת. רב יוסף ואיתימא רב שמואל בר יהודאי אמר לא כך היה מעשה אלא פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה דוחק לתלמידים ואמר אין כאן פלטר *כסבורין כל העם לומר פלטר עו"ג ולא היא רבי לא אמר אלא פלטר ישראל. א"ר חלבו אפי' למאן דאמר פלטר עו"ג ה"מ במקום שאין בו פלטר ישראל אבל במקום שיש בו פלטר ישראל אסור ור' יוחנן אמר אפי' תימא פלטר עו"ג ה"מ בשדה אבל בעיר לא משום חתנות. ויש לפרש דר' יוחנן לא פליג אדר' חלבו אלא לטפוי היתירא קאתי דאפי' בעיר כל היכא דליכא פלטר ישראל מפלטר עו"ג שרי מדר' חלבו ואתי ר' יוחנן למימר דבשדה אע"ג דאיכא בעיר הסמוכה לו פלטר ישראל לא מטרחינן ליה לשדורי ולמזבן מההוא פלטר ישראל שבעיר כיון דבשדה מיהא אין פת פלטר ישראל מצויה. וכ"נ מדברי הרב אלפסי ז"ל שהוא ז"ל הביא בהלכות הא דגרסינן בירושלמי שאין

פת

אמר הכותב נכרים. כתב לענין פת של בעלי בתים בשדה וכו': דלא בורכה דפת נאסרה במתני' ולא הותרה בגמרין כלל אפי' מפלטר דהא מימר מ"ר חלבו דרבי לא פליג עו"ג קאמר אלא פליג ישראל אבל בחול אמר לא אמר שהתיר. רבי אלא אפי' קאמר משמע דלדידהו לא שבירא להו אלא גזרה כדקיימא קיימא וכדמשמע מי מדאמר ליה ר' יהודה בשיאה לר' שמעון אמר שמעיה לא הויית אלאנו בבית המדרש כשהתרנו את השמן אמר ליה בימיו תחיר את הפת אמר מ"ל פ"כ קרו לן ביה דינא שריא. אלא לפוס גמרין לא התיר רבי את הפת והתירו של פת בעמעוס הוא מר מפני חיי נפש וכדאמרי' בירושלמי משקלו ומכו בה מי ר' חלבו ור' יוחנן וכיון שכן לא שייך למימר בהא דבכבן היא ולקולא דין לרב דימי בין לרב יוסי לא התיר רבי את הפת והילכך גזרה במקומה עומדת אלא דמדלבי יוחנן ור' חלבו דשקלי ומכו בפלטר שריא או לא שריא בפלטר אבל בעל הבית לעולם אסור וכן הסכימו כל הראשונים ל"ע דפת של בעלי בתים לא הותרה כלל והרמב"ם ז"ל כתב פת של בעלי בתים אין שם מי שמור' בה להקל שעיקר הגזרה משום תחומין ואם יאכל פת של בעלי בתים יבא לעבוד אלילים. עוד אמר שאינו אוכל פת של בעלי בתים אלא במקום שכנה כגון שהתענה שלשה ימים. והרמב"ן ז"ל כתב משם הגאונים ז"ל דבשבת בשאילו פת אחרת מותר לאכול פת של בעלי בתים לפי שאסור להתענות בשבת אבל בחול אפילו אין שם פלטר אסור עוד כתב דכל מקום שאין שם פלטר ולא נהגו בפלטר קרוי שדה וזה שעוה בידו דבעיר הא איכא משום חתנות ולא

אם בא לסלק ולהחליף מים הוא נותן בתוכו ולא יהא חמור שפקיד מלוקח מעכו"ם. וליקח עכשיו מעו"ג מותר כמו שבארנו. כבשין של עו"ג שדרכולתת לתוכן יין לפעמים אעפ"י שאינו יודע שכולן נותנין לתוכו יין אסורים באכילה ואף על פי שטתם יינם אינו אסור אלא מדבריהם אסרו מספק. והרחק הוא שעשו כדי להתרחק מתבשילהם ומכבשיהן של עו"ג. כבשין שבירוע שכלן נותנין לתוכן יין אף על פי שאינו ידוע שנתנו לתוך אלו ממש אסורים בהנאה כאלו וודאי נתנו לתוכן יין. ויש מי שאומרים שכולן אסורין בהנאה לפי שהיין בתוך אלו מבשיר את כולן והרי אלו כאילו היין שבהן עיקר ולפיכך כולן אסורים בהנאה. ויש מרבותי שהורו שימכרו כלן חוץ מדמי יין נסך שבהם ובוצר משערין ואנו לא ידענו כמה נותנו בהם אומדין כמה דרכן לערב בכיוצא באלו, וימכרו חוץ מדמי יין נסך שאנו אומדין שנתנו בהן. ויראה לי שזהו עיקר. הותים שהעו"ג כובשים אותם מותרים ואפילו באכילה ואפילו הרפויין הרבה שאם תאחזנו ותשמש גרעינתו מותרת ואין חוששין שמא זלפו עליה יין אלא שמנן הוא שרבה עליהן ומחמת כן הם רפויין:

בית שלישי שער שביעי

חששו חכמים שאם תהא פת של עו"ג מותרת יבא לאכול עמו ויתחתן עמו כדרך שאמר הכתוב וקרא לך ואכלתו מזבחו ולקחת מבנותיו לבניך: הפת חיי נפש יש בו ומפני תקלותו אסרוהו ומפני שחיי ארם תלוי בו עמדו עליו והתירוהו במקצת. כיצד פת של בעלי בתים אסרוהו לעולם. ואין מתירין אותו אלא מפני סכנות נפשות כשאר אסורים של דברים: ויש מגדולי המורים שאסרו אא"כ צם שלשה ימים בלא מאכל. ובשם מקצת גאונים אמרו שמשום עונג שבת מתירין אותה אם לא היה לו מה יאכל בשבת אוכל אפילו פת של בעלי בתים: איסורו של פת אף על פי שמחמת חשש התנות נגעו בו אפי' בביתו של ישראל אסרוה ואפי' חוץ לעיר שלא חלקו באיסור כדי להתרחק ביותר מן החתנו' של עו"ג שעיקר הדת תלוי בו שנאמר וקרא לך ואכלתו מזבחו ולקחת מבנותיו וזנו בנותיו אחרי אלקיהם והזנו את בניך אחרי אלקיהם. לפיכך האוכל פת מבעלי בתים של עו"ג בשום מקום עבריין הוא. שעבר על גזירת ב"ד ואם ת"ח הוא אסור לספר שטועה משמו. עד שיפרוש ויקבל על עצמו דברי הברות. פת של פלטר אין תקלות החיתון מצוי בו כל כך שאינכאן קירוב הדעת

שאינו מוהג על פי חכמים ועובר על גזרת ב"ד אינו נחשב כהכס לומר דבר שמועה משמו מדה כנגד מדה ואף כל שאר מנהגי ישראל אסורין בזה דפת בעלי בתים לא הותר כלל בשום מקום כמו שאמרנו למעלה:

עוד אמר הכותב שם ולענין פת של פלטר וכו':

עיקר גזרת פת של עו"ג לא היתה אלא מחמת התנות דכל שאוכל מפתו ומביאולו אחי לאיקיבוני והילך שורת הדין היתה שכל שביד נכרי יהא אסור בין שאפה ובישל עו"ג בין שאפה ובישל ישראל וכל שביד ישראל יהא מותר דכל שביד נכרי איכא קרובי דעתא ואיכא למיחש לחתנות ובענין שכתוב וקרא לך ואכלת מזבחו וכל

וגם אמרי אלא בשדה ממש שהרי אמרו פעם אחת יצא רב לשדה והביא עו"ג אחד לפניו פת פורני מאפה שאה ואמר מה ראו חכמים לאוסרה. ואקשינן מה ראו לאוסרה משום חתנות ופרקינן אלא מה ראו לאוסרה בשדה ולא אמרו מה ראו לאוסרה דוקא קאמר דאיכא בעיר אפי' איכא פלטר מי איכא משום חתנות ודוקא קא מקשינן מה ראו לאסרה בשדה שאין שכל אלא בין עיר לשדה והיינו דרב דימי אמר פעם אחת יצא ר' לשדה ורב יוסף אמר דאמו בשדה היה אלא בעיר וכדקאמר לא כך היה מעשה אלא פעם אחת הלך ר' למקום אחד ואמר אין כאן פלטר דבעיר לעולם לא שרינן אפילו למאי דהוו סברינן אלא מפלטר הא בעיר איכא פלטר איכא מאן דשרי דכתב איכא משום חתנות עוד כתב ואפי' ליטול מן העיר פת וכו':

אמר הכותב לא ידעתי מי היזקיקו לכך שהרי לא התירו אפי' לדברין לאכול פת של בעלי בתים אלא במקום שאין פלטר ומשום חיי נפש אם כן כל שיש פלטר ישראל וזה מוצא בידו פת לאכול כמוך למה הותר ליקח פת של בעלי בתים והלא פת של ישראל מצויה לפניו. ועוד דאילו הי' מעשה דאיכו בכה"ג רשע מעויה ליה דשבוק היתירא ואכיל איסורא אלא איכו פת בעלי בתים אלא במקום שאין פלטר ישראל היה אוכל היה מילרי לפי שהיה מתיר לעצמו בשדה אפילו פת בעלי בתים ולומר שאין שם חתנות והכהיא דרב דימי שהתיר העם לעצמם משום הכיא דרבי ולא היא דרבי לא התיר פת של בעלי בתים והיינו דקאמר רב שאסור לומר דבר שמועה משמו לפי שעובר על גזרת חכמים וכל

כל ב"ד יכול לבטל ואפי' קטן מן הראשון רב יוסף ואיתימא רב יהודה אמר לא כך היה מעשה אלא פעם אחת הלך ר' למקום אחד פי' ולאו בשדה הוה אלא בעיר וראה מקום דחוק להלמדים אמר אין כאן פלטר לסבורין העם לומר פלטר עו"ג והוא לא אמר אלא פלטר ישראל פי' ומתוך כך הוחזקו העם לנהוג היתר בפלטר ואפי' בעיר ומתוך שלא הגבר בהיתר יצא לפי שלא היו יכולין לעמוד בה וכלה מילתא הוא בפלטר וכל היכא דאיכא פלטר שרי ואפי' בעיר ולוקמא קמא שרא כל בשדה ואפי' דלאו פלטר ומאי בשדה כל מקום שאין פלטר מצוי בו ולא נהגו בו בפלטר א"ר חלבו אפי' למאן דשרי של פלטר עו"ג ואפי' בעיר והיינו ליכא בתרא הא"מ במקום דליכא פלטר ישראל אבל במקום דאיכא פלטר לא. אמ"ר יוחנן אפי' למאן דאמר פלטר עו"ג הא"מ בשדה אבל בעיר לא כלומר אפי' למאן דאמר דכלהו מילתא תלא בפלטר עו"ג ושל פלטר עו"ג מותר לעולם ואפי' איכא פלטר ישראל ה"מ בשדה אבל בעיר לא שמרי לעולם אלא דליכא פלטר ישראל ולכ"ע אם פת פלטר עו"ג מותר כל היכא דליכא פלטר ישראל:

ולענין פת בעלי בתים בשדה כיון דליכא ניכהו ופלוגתא דרב דימי ורב יוסף מסתבר דמזלינן בה לקולא ובשדה מותר ואפי' של בעלי בתים ולע"ג דשקלי ועבדי לפוס ליכא דרב יוסף לאו משום דסבירא להו כותיה אלא אפי' קאמרינן הילכך כ"מ שאין מצוי בו פלטר כלל מותר ואפילו פת בעלי בתים ואפי' ליטול מן העיר פת בעלי בתים במקום שיש פלטר ישראל וילך בשדה ולאכלו שם מותר אלא שהוא דבר מכוער להלמוד הכם דאמרינן איכו מנכית ואכיל ביה מלרי פי' פת בעלי בתים של בני העיר בשדות אמר להו רבא לרבנן לא תשתעו מיניה דאיכו דאכיל נהמא דארמאי דאמרמאי ופרשו הגאונים ז"ל לא תאמרו דבר שמועה משמו:

ולענין פת פלטר ביד בעל הבית אי פת בעל הבית ביד פלטר כתב המחבר דבתר מעיקרא אזלינן ופת פלטר ביד בעל

פת ישראל מצויה בדין הוא דליהוי פת של עו"ג אסורה ועמעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש משמע דכל היכא דליכא פלטר ישראל התירוה ואפי' בעיר. ואע"ג דלפום גמריה משמע דפת לא הותרה בב"ד. כדאמר רב כהנא פת לא התירוה וכדאמרינן התם מיסתמיך ואזיל ר' יהודה נשיאה אכתפיה דר' שמלאי שמעיה אמר לו שמלאי לא היית אתמול עמנו בבית המדרש כשהתרנו את השמן אמר לו בימינו תתיר את הפת ואמר ליה אם כן קרו לן בי דינא שריא. והא דר' חלבו ור' יוחנן דהכא למאן דאמר התיר רבי את הפת קאמר ולדידהו לא ס"ל מ"מ מדשקלי וטרו בה ר' חלבו ור' יוחנן משמע דנהוג בה היתר ובכל כי הא דליכא פלטר ישראל מניחין אותן על היתירן ליקח מפלטר עו"ג וטעמא דמילתא משום דגזרת הפת הוה לה גזרה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה וכל גזרה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה יכול ב"ד לבטל דברי ב"ד הברו אעפ"י שאינו גדול כמוהו בחכמה ובמנין כראיתא התם בפ' אין מעמידין ולפיכך עמעמו עליה אמוראי והתירוה משום חיי נפש כדאיתא בירושלמי ולפיכך פסק הרב אלפסי ז"ל בהלכות כדברי הירושלמי. ומיהו דוקא מן הפלטר דבגמרא דילן פלטר עו"ג הזכירו ואיתמר נמי בירושלמי פלטר. ודוקא במקום שאין פלטר ישראל וכדאמר ר' חלבו אבל מבעל הבית אפי' אין לו מה יאכל אסור אא"כ משום סכנת נפש כגון שהתענה הרבה. וכתב הרמב"ם ז"ל כגון שהתענה שלשה ימים. והרמב"ן ז"ל כתב ראיתי מי שכתב מצאתי בתשובת הגאונים ז"ל מותר לאכול פת של עו"ג בשבת אם אין לו

ד

פת אחרת דבשבת אסור להתענות הילכך מותר. ולפי מה שפירשנו אף בחול בכה"ג כגון שאין שם פלטר ישראל ואין לו פת אחרת מותר אלא שהתירו בשבת. אפי' מבעל הבית אם אין שם פלטר ע"כ. ומורי הרב ז"ל כתב ואלו בני אדם שמתאכסנין עם הנכרים אין להם לאכול מפת בעלי בתים אלא יש להם להזר וליקח מן הפלטר. ע"כ. והאוכל *לחם של בעלי בתים אפי' חוץ לביתו של עו"ג ואפי' שלא בעיר שאין שם חשש חתנות עובר על גזירות ב"ד שבכל מקום אסרוהו ואם תלמיד חכם הוא אסור לספר שמועה משמו דגרסינן התם איבו מנכית ואכיל אמצרי דמתא אמר להו רבא לא תשתעו מיניה דאיבו דאכיל נהמא דארמאי. וטעמא דפלטר דשרי דכיון דעשוי למכור לכל אין בלקיחתו קירוב הדעת כל כך אבל בבעל הבית יש בו קירוב הדעת טפי ואיכא למיגזר ביה טפי משום חתנות. ואלא מיהו במקום שיש פלטר ישראל אפילו מפלטר עו"ג אסור שלא התירו אלא במקום שאין פת ישראל מצויה ומשום חיי נפש כדאיתא בירושלמי. ומי שיש בידו פת או שיש פלטר ישראל ויש פלטר עו"ג עושה פת יפה ממנו או ממין אחר שאין בידו של פלטר ישראל מותר לקנות מפלטר עו"ג דכיון שהותרה לגמרי הותרה כל היכא דליכא פלטר ישראל כמוהו דכיון שדעתו של זה נוחה יותר בפת פלטר זה מפני חשיבותו בעיניו הרי זה כפת דחוקה לו. וכן נהגו וכן דעת מורי ז"ל. וליקח *מבעל הבית פת של פלטר או ליקח מפלטר פת של בעל הבית. יש לדקדק אם נלך בהן בתר מעיקרא או בתר בסוף ומסתברא דלבתר מעיקרא אזלינן בהו להקל ולהחמיר. והלכך פת של פלטר

שנמצאת ביד בעל הבית מותרת כדמעיקרו • ופת של בעל הבית שנמצא ביד פלטר אסור כדמעיקרו • וכן נראית דעת הראב"ד ז"ל • ויש להביא ראיה מהא דגרסינן בפ' השוכר את הפועל שבע"א ההוא ביתא דחיטי דנפל עליה חביתא דיין נסך שרייה רבא לזבוני לעו"ג • איתיביה רבה בר ליואי לרבא בגד שאבד בו כלאים הרי זה לא ימכרנו לנכרי ולא יעשה ממנו מרדעת לחמור אבל עושה אותו תכריכין למת • לא ימכרנו לנכרי מ"ט לאו משום דילמא אתי לזבוניה לישראל הכא נמי דילמא אתו לזבוני לישראל • הדר שרא למיטהניה ולמיפיה ולזבוניה לנכרים שלא בפני ישראל • אלמא שלא בפני ישראל דוקא אבל בפני ישראל לא דחיישינן דלמא אזל ישראל וזבין מיניה דנכרי ביון דהוא דמישראל הוה • שמעינן מינה דכל דנאפה בהיתר אע"ג דזבין ליה נכרי לא חשבינן ליה כפת של עו"ג דלא גזרו התנות אלא בפת האפויה באיסור ביד עו"ג • ומינה דכל שנאפה ביד עו"ג בעל הבית אסור • ועוד דאלת"ה אינו אסור אלא לישראל הלוקחו בעצמו אבל לקח זה מותר לישראל אחר ואינו אלא כמו שאמרנו • כתב ר"ח ז"ל כותח של עו"ג מותר ולא חיישינן לפת שיש בו שאין פת עו"ג אסורה אלא משום חתנות אבל כותח שרי • דתני ר' חייא לחם העשוי כלמודים פטורה מן החלה • ע"כ • *ולענין פת של ישראל שנעשה על ידי עו"ג • גרסינן בפ' אין מעמידין א"ר יוחנן °שלש מלאכות בפת הילכך האי ריפתא דשגר עו"ג ואפה עו"ג אסור שגר ישראל ואפה עו"ג מותר שגר עו"ג ואפה ישראל שרי שגר עו"ג ואפה וישראל מהפך בגחלים שרי • ואע"ג דבשאר בישולי עו"ג כל היכא דבשל עו"ג אע"ג דשגר ישראל לא מהני כדבעינא למיכתב קמן בפת הקלו והתירו בשגר ישראל או שהפך בגחלים משום דעיקר חיי נפש בפת • וישראל מחתה בגחלים מותר שאמרו. פרש"י ז"ל משום דבחתיית גחלת האש מתחמם ויוצא חומן של גחלים • והרמב"ם ז"ל כתב אפילו לא זרק ישראל אלא עץ אחד לתוך התנור התיר כל הפת שבו שאין הדבר אלא להיות היכר שהפת שלהן אסורה • ע"כ • והרמב"ן ז"ל תפס עלו שאין חתיות גחלים מכשיר אלא מפני שמסייע הרבה באפיית הפת

נעל בית מותר ופת בעל הבית ביד פלטר אסור דפת פלטר כיון דהתרה והביא ראיה מהתם דאמרי' הסיא ביתא דחיטי דנפל עלה יין נסך ומעמידין עלה בשרא רבא למעחיטה ולמיפי' וזבייה לנכרים שלא בפני ישראל אלמא דאי בפני ישראל אסור משום דאתו למיהדר ולמיזבן מיניה דכיון דהוה פת ישראל ומתחרי כי הוי דבעל הבית מותר וכי נמי פת פלטר וזו כשנים ומין דומות כלל שהתבטיל אלו היתר נמור הוא וסיב מ"מ לו לאיסור ביד נכרים וכן פת אבל הפלטר דין בשלו ואפייתו בכל מקום כנכרי נמור ואלו אפה ובשל בשלו איסור נמור הוא אלא שפת התירו מידו כל זמן שאין שפלטר ישראל וכשים פת לפלטר ישראל פתו נאסר וכשאלה פתו של ישראל הרי פתו הותר נמלא פת פלטר הרי הוא כפתו של נכרי אחר ואפייתו באיסור בשל נכרי אחר אלא שמידו התירו נמלא שאין אפייתו מתרת אלא מכירתו על ידו של פלטר היא המתרת שכיון שאין חוזת אלא להשתכר בעבירתו אין כאן כל כך קריב והתירוה מפני חיי נפש כדאיתא בימוסגמי הילכך פה בעלי בתים ביד פלטר מותר ופת פלטר בידו של בעל הבית אסור ולא עוד אלא אפילו הזשיבו פלטר לישראל הרי פתו של פלטר אסורה לו דלא עדיף הוי מפתו של ישראל שאפה אותו פלטר שהוא אסור ופתו של פלטר הוא עלמו משתנה דינו שאם הגיע נפש פלטר ישראל הרי הוא לאוהו פת בעלמו שהיה מותר קודם לכן עכשיו כשהגיע שם פלטר ישראל נאסר וכשאלה פתו של ישראל חזר והותר ואלו דברים ברורים ומן כאן מקום עיון לפי דבריהו אלא הותרה פת פלטר אלא מידו. ישראל שאלה נכרי לקנות פת מפלטר ומין אליה ת לנכרי והנכרי הקונה לא זכה בו בשביל ישראל המשלח וכיון שכן ישראל זה לא נכה בו מיד פלטר האמר שהוא אסור ונראה דכיון שאין דעתו על אליה זה לזכות לעלמו וכיון שכן מ"מ לזכות נמלא ישראל מידו של פלטר הוא זוכה דמידו חשכינן ליה כל זמן שאין יד אחר זוכה בתמלא:

ולענין פת של ישראל שנעשה על ידי עו"ג גרסי' בגמ' אמ"ר יוחנן אלא מלאכות יש בפת אלו ריפתא דשגר נכרי ואפה נכרי אסור שגר ישראל ואפה עו"ג שרי שגר עו"ג ואפה ישראל שרי שגר עו"ג ואפה נכרי וישראל מתהפך בגחלים שרי וכתב המחבר ופע"ג

(דף מט)

ולא אמר אלא עץ אחד לתוך התנור התיר כל הפת שבו שאין הדבר אלא להיות היכר שהפת שלהן אסורה • ע"כ • והרמב"ן ז"ל תפס עלו שאין חתיות גחלים מכשיר אלא מפני שמסייע הרבה באפיית הפת

ולא אמר אלא עץ אחד לתוך התנור מוכח ועל אלהן אחד הותר ונאסר ואמ"כ הותר גם מה שאמר דפתו של בעל הבית ביד הפלטר מותר אמר בעל הבית כידו כמו שאמרנו דבמר מעיקרא חזינן ולא נשתנה דינו כשנתה רשותו • ועוד דא"כ ישראל אלקח פת של בעלי ב.תים ומכרו לישראל אחר יהא לוקח שני מותר בו דלא גרע ישראל ראשון מפלטר ואם זה מותר מלינו היתר כאב לפת עו"ג ומקום דחוק לתלמידים דרבי חזר לסם כאב לא מוצק אחתיו ומין דבריו אלא דברי במלה אמר הכותב דבריו עמקו לשון והמכתב אמר לא מדע לשונו דמתי קאמר ולא מיתמר בם אלי מעמת היכן אמר דלא מיתמר בגמ' אם סוא בגיתו

ואם מקנה ישראל ואוכל לעצמו מותר דבגיתו של ישראל ליכא משום אחנות וכלאיכו דאכיל ביה מילתא וכענין שעשו בשכר דגזרו ביה משום אחנות ואמרינן בפ' אין מעמידין דב פפא מפקין לה לבבא דחמומא ושתי רב אחא מדפתי מיתא ליה ושתי והרוייהו משום אחנות אסרינא להו. אלא שכפת ובישול לא הלכו בהן אחר רשויות אלא כל היכא דאיתיה המותר מותר והאסור אסור לפי שכפת ובישול יש קירוב הדעת לפיכך הלכו בהם אחר אחלתן וכל שהותר בחתלתן אינו נאסר כשנא מרשות לרשות • וכל שנאסר מתחלתו באיסור הוא עומד באיזה רשות שיהיה • ולפיכך כל שאפה ישראל ואפילו פתו של נכרי בעל הבית ושנו ביד ב"ה מותר אעפ"י שהוא ברשותו וסי' לנו לאסרו משורת הדין לפי עיקר גזרתו של פת שהוא משום אחנות וכן לפי דברי כותב זה שכרי של בעל הבית היה ומל בעל הבית הוא ושם בו משיש חזנות אלא שהיה מסיח דחיטי שמעינן שאפילו הפת של בעל הבית אם אפה אותו ישראל מותר לו אפילו שייע באפייתו וכן כתב הראב"ד ז"ל בשר' אין מעמידין שאין קמחו נאסר אלא באפיה אלא כולא מילתא וזה לשון הרב ז"ל ומשם העו"ג אע"פ שאפאו ישראל אסור משום ג עולי עו"ג אבל אם הטו"ג בכלים של ישראל ושייע באפייתו ישראל ואח"כ לקח ממנו מותר שאין איסור הפת של עו"ג בעיסה לפי שאין אחנות אלא בפת האפויה ומשום בשולי עו"ג והרי מוכח לקמן בפרק השוכר מהכיתא דחיטי דאשתפוה עליה חביתא דיין נסך ושריא רבא למפחיה ולמפייה ולזבוני לעו"ג אלא בפני ישראל מ"מ דאי לפני ישראל מיישינן דלמא אזיל ישראל וזבין מיניה דעו"ג אבל אלא בפני ישראל לא אמי למחזן מיניה משום דאיכא פת של עו"ג אלמא בפני ישראל מיהא לית בה משום פת של עו"ג ואע"ג דזבין ליה מן הנכרי ע"כ • וזו שאמר המחבר שאין הדבר תלוי בשינוי רשות אלא כיון שאינו הפת הפלטר בידו היה מותר גם עכשיו שכא מידו ליד בעל הבית מותר זה הכל כל שביד הבעלים מותר מותר לעולם וכל שביד הבעלים אסור לעולם אסור ופלטר בין שהוא בידו ולקחו ישראל בין שאלה לו לביתו בין שחמנו כל אלא היה שם פלטר ישראל בשעת אפייתו מותר ואם לקח ממנו ישראל ואח"כ הגיע שם פלטר ישראל לא יצא הראשון מהיתרו דומה למה שאמרנו בשאינו שאמרנו לאשה מת בעלה והיתירה ליאשה ונשאת ואח"כ בא שנים ואמרו לא מת לא אלא ואסיקנא לא נשאת נשאת ממש אלא כיון שהתירוה ליאשה לא אלא מהיתירה הראשון ופת של עו"ג אינו כנבלה שנאמר עליו במקום שכנה מותר בא לו על אלמו בשר שחוטה אסור בנבלה שהותר בה דהתם אסורה דאורייתא ולא הותרה אלא במקום פקוח נפש אין כאן פקוח נפש אלא אחלק המתיר ואחר האיסור במקומו אבל פת שאינו נאסר אלא מחמת התקנה וכשאין שם פלטר הותר והעמידוהו על עיקרו כיון שהותר הותר

הדעת אומנותו הוא ובאומנותו הוא עוסק והבל לוקחין ממנו ולפיכך התירו לקנות פת ממנו. במקום שאין פלטר ישראל מוכר פת כמוהו היה שם פלטר ישראל מוכר פת כמוהו אסור ואם לא היה פת פלטר ישראל כפת פלטר עו"ג לוקח מפת פלטר עו"ג שערב לו יותר ופלטר עו"ג שלקח פת של עו"ג בעלי בתים אסורה כבעל הבית • עו"ג שלקח פת של פלטר עו"ג מותרת שלא הלכו באיסור זה אחר מי שהפת בידו עכשיו אלא מי שאפאה: כותח של עו"ג אמרו משמן של גאונים שאין חוששין לו משום פת שיש בו שלא אסרו פת אלא משום חתנות וכותח אין בו משום חתנות • הפת שלשה מלאכות יש בו • הפ"ק התנור • ואפייה. והיפוך גחלים להוציא חומן לקרב את האפייה. נעשה אחת משלש אלו ע"י ישראל הפת מותר". יש מגדולי המחברים שהתירו אפילו השלך ישראל קיסם לתוך התנור שאף קיסם הוא מוסיף חום והרי זה כמהפך בגחלים ויש מי שאומר שאין קיסם מועיל שאין זה מלאכה גמורה אלא קצת מלאכה. ודברי ראשונים נראין לי עיקר • שאין לך כל קיסם וקיסם שאין מוסיף החום ומקרב האפייה כהפוך גחלים • וכן נהגו ומנהגן ישראל תורה היא • ירקות או בשר או דגים ששלקו או שבשלו אותן עו"ג אסורים בדבר זה גם כן אסרו משום חתנות • בד"א בשהתחיל עו"ג וגומר בשולו • אבל אם לא נעשה הכל ע"י עו"ג מותרת כיצר הביח עו"ג על האש ובא ישראל והפך בו קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי מותר הביח ישראל ומיר בא עו"ג והלך בו הרי זה מותר • הביח עו"ג והגיע מחמת מעשיו למאכל בן דרוסאי אף על פי שבא ישראל וגמר בשולו הרי זה אסור לפי שכל שהגיע למאכל בן דרוסאי הרי הוא כמבושל • איזהו מאכל בן דרוסאי כל שהגיע לשליש בישולו • הביח ישראל על גבי גחלים עוממות שלא היה התבשיל

→

הפת שעל ידיה חומן של גחלים יוצא כמו שפי' רש"י ז"ל • והוה ליה כההיא דאמרינן לעיל מינה דמעיקרא בשיל בתרתי שעי והשתא בשיל בחדא שעתא ומעשיו של ישראל ניכרין בפת והילכך מותר אבל אם הפך בו מעט ולא הוציא מהם אור אלא היפוך בעלמא אף חיתוי כזה אינו מועיל שהרי הנחתו וגמרו ביד נכרי הוא • *ומכאן אתה למד שהזורק עץ לתנור לא עשה ולא כלום דהא בלא עצו נמי הוה בשיל ואין מעשיו של ישראל ניכרין בפת כלל והויא לה כההיא שאמרו היכי דמי אי לימא דכי לא מהפיך ביה נמי בשיל מאי עביד • אלמא כל היכא דלא מינכר בשולו לא כלום הוא • ומיהו נראה שאם הביא ישראל גחלים שמדליקין בהן את האש מותר דהוה ליה שגירה ביד ישראל כיון שהביא עיקר האש שהוחם ממנו • אלו דברי הרב • וכ"כ גם מורי הרב ז"ל דמדינא דגמרא אין לנו להתיר בהשלכת קיסם בתנור דמלישנא דא"ר יוחנן שלש מלאכות יש בה משמע דבאחת משלש מלאכות אלו הידועות לאפיית הפת שתעשה ביד ישראל מותרים אבל השלכת העץ לתנור מיעוט המלאכה אחת היא שמסייע מעט לשגירת התנור אלא כן נראין הדברים דבמקומות שנהגו לאכול פת נכרים מן הפלטר היו מקולין בפת של ישראל בהשלכת קיסם לתנור להרחקה מהם ובמקומות שלא נהגו לאכול פתם הצריכו אחת משלש מלאכות ע"כ דברי מורי • ומסתברא שאין לך כל קיסם וקיסם שאינו מוסיף בחום התנור ומקרב בשול • וכל זה מקולותיו של פת • ומנהגן של ישראל תורה היא • ולענין דין שאר בישוליהן • מה הן הדברים שאסרו משום שאר בישוליהן • שנינו בפ' אין מעמידין אלו דברים של עו"ג אסורין ואין איסורן איסור הנאה הפת והשלקות שלהן • ואמרינן עלה בגמ' שלקות מנא לן א"ר חייא בר אבא דאמר קרא אכל בכסף תשבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי מה מים שלא נשתנו מברייתן על ידי האור אף כל שלא נשתנו מברייתן על ידי האור אסרו אלא מה שנשתנה על ידי האור מהכשר אכילתו כדבר שלא היה ראוי מעיקרא לאכילה והוכשר לאכילה על ידי האור • ואקשינן מידי אור כתיב באורייתא אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא • כלומר מדרבנן להרחקה מהם משום בנותיהן אמר רב שמואל בר יצחק אמר רב כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו א"ר שמואל בר רב יצחק כל שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת אין בו משום בשולי עו"ג • מאי בינייהו איכא בינייהו דגים קטנים ארדי ודייסא. פי' דגים קטנים וארדי אין נאכלין כמות שהן חיין ואינן עולין על שלחן מלכים ללפת את הפת • הילכך למאן דכאיל כל שנאכל כמות שהוא חי הני יש בהן משום בישולי עו"ג • אבל למאן דכאיל כל שאין עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת הני אינן עולין והילכך אין בהן משום בישולי עו"ג • וההפך בדייסא שהיא נאכל כמות שהיא חיה ועולה על שולחן מלכים והילכך למאן דכאיל כל שנאכל כמות שהוא חי דייסא נאכלת כמות שהיא חיה ואין בה משום בישולי עו"ג • ולמאן דכאיל כל שאינו עולה דייסא עולה ויש בה משום בישולי נכרים • וכן כתבו ר"ח והראב"ד ז"ל דחטים שנאכלים הן כמות שהן חיין וכן מצאתי בירושלמי מפורש מיטלייה ופנקרסין וקובסיות וקליות והמין שלהן הרי אלו מותרין • ניחא כולהון שהן יכולין להשרות ולהדר לכמות שהן קליות. מה א"ר יוסי בר' בון בשם רב כל אוכל שהוא

נאכל

בביתו • והמעם שכתב דתנור בפת והיסקו מלאכה המובה המיבה מאי המיבה מלא בהסק התנור אלא פת יומר מהיסק כירה אלא הבשל של בשר וכן עופות שמופלין בבלק ומבשלין מוקן בתנור וכן אלי אם אלולין בתנור יהא מוחר בשגר ישראל :

עוד כתב קמי' סוכה ודאי מנהגא היולך אנו אוסרין בתנור כו' :

אמר הכותב מן הדומה שלא היו רבותיו מפוייסין ממנו בשהניחו לו לפרש זה• והוא האריך הרבה בדברים שאין להם כאן מקום וסופן אין בהם רוח חיים שהמעם שמלאה בהיתר בישולי עו"ג לחולה בשבת אין לו לא מעם ולא ריח ולא עמד מעמו בו דאמאי דקאמר דליון שהוא ביום האסור לנו לבשל ליה ביה משום חקנות אדרבנן כל שאי"א לחולה אלא על ידי העו"ג והעו"ג עושה עמו טובה כל שכן דאיכא משום איקרובי דעתא אפי • ואם בא לומר שאעפ"י שיש כאן איקרובי דעתא אפילו הכי במקום חולי לא העמידו דברים לא הול"ל דליה ביה משום חקנות דאדרבה משום חקנות איכא אפי אלא לגבי חולי לא גזרו ואם כן עלה בדעתו לומה הא כיון כל כך ולא מעמו בדוב דברים לימא בהתחלת דברי בישולי עו"ג מדבריה' ומשום חקנות ובמקום חולי לא גזרו ואין בזה כל כך חכמה לומר שהניחוהו לו בכותיו בו ועוד אם לגבי החולה הניחו מה להם להחיר לגמרי ואפילו לגבי על ידי החולה די אם לא העמידו דבריהם אצל החולה כדרך החורה שהחירה אפילו הכלה אצל חולה שיש בו סכנה ולא מצא סכין יפה וישראל יודע הלכות שחיטה מוחר מו מעקר ולחולה משום פקוח נפש מוחר ולגבי' אסור ועוד אם לא העמידו דבריהם אצל חולה אף בחול יהא מוחר ומי נימא בשבת לא העמידו אבל בחול העמידו א"כ אף אנו נאמר בשבת עצמה החיתו ולצורך החולה לא העמידו דבריהם אבל לצורך שבת שאין לו בו צורך יאסר וכל שכן לגבי' וחלילה ואם שלא הוחר אפילו לחולה עצמו אלא

ואע"ג דבשאר בשולי עו"ג לא שרינן שגר עו"ג ואפה ישראל קולא היא בפת מפני שהוא עיקר היי נפש ע"כ ולא היא דלא הסגו לה להא קולא ולא אתמר בה האי טעמא אלא שגירת המור בשה והיסקו מלאכה חשובה חשיבא :

והשתא ודאי קשיא טובא מנהגא היולך אנו אוסרין בתנור כו' :

אמר הכותב מן הדומה שלא היו רבותיו מפוייסין ממנו בשהניחו לו לפרש זה• והוא האריך הרבה בדברים שאין להם כאן מקום וסופן אין בהם רוח חיים שהמעם שמלאה בהיתר בישולי עו"ג לחולה בשבת אין לו לא מעם ולא ריח ולא עמד מעמו בו דאמאי דקאמר דליון שהוא ביום האסור לנו לבשל ליה ביה משום חקנות אדרבנן כל שא"א לחולה אלא על ידי העו"ג והעו"ג עושה עמו טובה כל שכן דאיכא משום איקרובי דעתא אפי • ואם בא לומר שאעפ"י שיש כאן איקרובי דעתא אפילו הכי במקום חולי לא העמידו דברים לא הול"ל דליה ביה משום חקנות דאדרבה משום חקנות איכא אפי אלא לגבי חולי לא גזרו ואם כן עלה בדעתו לומה הא כיון כל כך ולא מעמו בדוב דברים לימא בהתחלת דברי בישולי עו"ג מדבריה' ומשום חקנות ובמקום חולי לא גזרו ואין בזה כל כך חכמה לומר שהניחוהו לו בכותיו בו ועוד אם לגבי החולה הניחו מה להם להחיר לגמרי ואפילו לגבי' על ידי החולה די אם לא העמידו דבריהם אצל החולה כדרך החורה שהחירה אפילו הכלה אצל חולה שיש בו סכנה ולא מצא סכין יפה וישראל יודע הלכות שחיטה מוחר מו מעקר ולחולה משום פקוח נפש מוחר ולגבי' אסור ועוד אם לא העמידו דבריהם אצל חולה אף בחול יהא מוחר ומי נימא בשבת לא העמידו אבל בחול העמידו א"כ אף אנו נאמר בשבת עצמה החיתו ולצורך החולה לא העמידו דבריהם אבל לצורך שבת שאין לו בו צורך יאסר וכל שכן לגבי' וחלילה ואם שלא הוחר אפילו לחולה עצמו אלא

כגון מתם וכו' והתלבנו מהו · מ"ל לר' שרף לר' לכ"ם · מיתמר מ"ל אמר לר' יוחנן קקבלים של עובדי כוכבים שהחירום לתוך כבשן מתם מין שמרים ומקן מהו מתרון · אמר רב מאי דר"ל מ"ל · [ר"ל] והלכה כמותו לאסור

הגהה"ה

מלכך חכיות בין שמותם בין שמותם מן לתוך מתם מין שמרים ומקן מהו מתרון · אמר רב מאי דר"ל מ"ל · [ר"ל] והלכה כמותו לאסור

*א לשמות לא נלכשות הכתים לא כל דבר שבטלבינו לעים מן עורבו ר"ל יומים לא נלבשולן מתם לאסור לפי דלא הוה שרגא בהדיהן · ר"ל מ"ל · [ר"ל]

מעבדת בוכרת לקרת כל הכוסף על שמו. והמחרוזים לתו והקולו בה בהלכת קוסם לשבלו מתחרוזי. [ב] ובמו מלכם ז"ל נרים ותחת ובמלל והזר הרבוזי שפר דמי: פירוש שמוקף כפה לקרב ביטול. והרמב"ם ז"ל כתב (פי"ח מהל' מלכים הטורות הלכה י"ב) שחשיב לה ארץ ישראל לגלות לשלש מן מחר לחון המחר המיר כל ספח שנו. שלון הרבוי לגלות לשון (הרבה) ביטל שמוקף כפה לקרב. ולשבח דנמלה לא מסמנא כלי. ואמת לשבחל שיטו שונין: **לך לך דג** [ג] מלות ובולה לנוים חקרים ובר קרקע ארבו מלות ותפני בסבין בפה בה בנוים לקרבו ר"א חמת מדוחקה לקבלו לבן בנוים לבן בנוים לבן בנוים מלי: מחר לבו חקרים ובר קרקע לבן בנוים לבן בנוים לבן בנוים

רבינו נסים אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ואינו אסור עד שתהא תחלתו ומגמרו ביד עובד כוכבים. כתב רבינו תנחום דכל דבר שהיה עובד כוכבים ותחבטו מקרי תחלתו ומגמרו ביד עובד כוכבים ואסור ר"ש שגמר כשולו ר"ש ישראל ואומר דכל שבת לרי ישראל בעצון שלימה רשי"י לרוב כי תדם ונגמר כשולו ר"ש ישראל מותר דברי רבינו תנחום הגהות

פת שגם מלאכתה יש בה: דשבר שובל כוכבים. הסיק הגמור: מ"ר שבר ישראל מותר

רש"ש

נר מצוה

כ"ש איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [1] שרצוה עובד כוכבים והיפך עבר ישראל בין שרצוה ישראל והיפך עובד כוכבים מותר ואינו אסור עד שתהא תחלתו ומגמרו ביד עובד כוכבים פת *(א"ר אדי ג' מלאכות יש בה) הלכך האי דיפרתא דשבר עובד כוכבים ואפה ישראל א"נ שבר ישראל ואפה עובד כוכבים א"נ שבר עובד כוכבים ואפה עובד כוכבים ואתא ישראל (ד) ותתח חתויי שפיר דמי: [2] רב מליח (ב) וביצה צלויה חזקה בר קפרא שרו ורבי יוחנן אסר רבי חייא פורדאה איקלע לבי ריש גלותא אמרו ליה ביצה צלויה מאי אמר להו חזקה ובר קפרא שרו ורבי יוחנן אסר ורבי יוחנן אסר אחד במקום שנים אמר להו רבי זביד לא תציתו ליה הכי אמר אבי הלכתא בוותיה דרבי יוחנן דאמר וקאמר נאון דלא איפסקא הלכתא כר' יוחנן אלא בביצה צלויה אבל בדג מליח הלכתא כחזקיה ובר קפרא דשרו דהוו להו רבים לבני יחיד: ת"ר הקפריסין. והקפלוטאות. והחמיא. והרמין. והקליות שלהן. מותרין. ביצה צלויה אסורה. והני מילי קפריסין וקפלוטות הבאות מן הארוצר כדבעינן למימר קמן: (שמן) רבי יהודה הנשיא ובית דינו נמנו עליה: (ג) והתיתו. תניא היא. פסלה. היא. שעיתא). ומוסבן של עובדי כוכבים שהוחמו חמין בין ביורה גדולה בין בירדה קטנה מותר דקיימא לן נותן טעם לפגם מותר אמר רב ששת האי ששתא שליקא דארמאי שיר אמר רב ספרא פשטא למאי נידוש לה אי משום איערובי מיסרח סרי ואי משום בישולי עובדי כוכבים נאבל כמות שהוא חי ואי משום נעילי עובדי כוכבים נותן טעם לפגם הוא ומותר ואדיני שליקי דארמאי חליי ודאי שרו פרידי ואדי אסורי (ד) מציעאי איבעיא [6] לן מינוה דרב אסי ופשט (ה) דלוי אסר שתיתא דטלופתי בין בחלא בין במיא אסורא אבל דשעריי ודחיטי דלא עבדי בהו חלא שריאן והא בהדרדגא מפקי צני (ו) לשוקא ולא חייש למאן דאסר: נכשיין שדרכן לחתך בהן יין וחומץ אסר חזקיה לא שנו אלא שדרכן אבל בידוע אסור [ב] בהנאה ומאי שנא מטוריים לדבון דשרו דהם לעבודי ודהמה הכא למרוסקי טעמא דלבהרה

הגהות

(ד) ר"ש מלוסקי [ב] ר"ל מלוסקי [ג] ר"ל מלוסקי [ד] ר"ל מלוסקי [ה] ר"ל מלוסקי [ו] ר"ל מלוסקי

חידושי אגדות

(א) אגדות מהרש"ל

הגהות מהר"ם

(ב) (וחמה הרוחי שפיר דמי) תוס' ריב"ם

(ג) תוס' ריב"ם

(ד) ר"ל מלוסקי

(ה) ר"ל מלוסקי

(ו) ר"ל מלוסקי

(ז) ר"ל מלוסקי

(ח) ר"ל מלוסקי

(ט) ר"ל מלוסקי

(י) ר"ל מלוסקי

(יא) ר"ל מלוסקי

(יב) ר"ל מלוסקי

(יג) ר"ל מלוסקי

(יד) ר"ל מלוסקי

(טו) ר"ל מלוסקי

(טז) ר"ל מלוסקי

(יז) ר"ל מלוסקי

(יח) ר"ל מלוסקי

(יט) ר"ל מלוסקי

(כ) ר"ל מלוסקי

(כא) ר"ל מלוסקי

(כב) ר"ל מלוסקי

(כג) ר"ל מלוסקי

(כד) ר"ל מלוסקי

(כה) ר"ל מלוסקי

(כו) ר"ל מלוסקי

(כז) ר"ל מלוסקי

(כח) ר"ל מלוסקי

(כט) ר"ל מלוסקי

(ל) ר"ל מלוסקי

(לא) ר"ל מלוסקי

(לב) ר"ל מלוסקי

(לג) ר"ל מלוסקי

(לד) ר"ל מלוסקי

(לה) ר"ל מלוסקי

(לו) ר"ל מלוסקי

(לז) ר"ל מלוסקי

(לח) ר"ל מלוסקי

(לט) ר"ל מלוסקי

(מ) ר"ל מלוסקי

(מא) ר"ל מלוסקי

(מב) ר"ל מלוסקי

(מג) ר"ל מלוסקי

(מד) ר"ל מלוסקי

(מה) ר"ל מלוסקי

(מו) ר"ל מלוסקי

(מז) ר"ל מלוסקי

(מח) ר"ל מלוסקי

(מט) ר"ל מלוסקי

(נ) ר"ל מלוסקי

(נא) ר"ל מלוסקי

(נב) ר"ל מלוסקי

(נג) ר"ל מלוסקי

(נד) ר"ל מלוסקי

(נה) ר"ל מלוסקי

(נו) ר"ל מלוסקי

(נז) ר"ל מלוסקי

(נח) ר"ל מלוסקי

(נט) ר"ל מלוסקי

(ס) ר"ל מלוסקי

(סא) ר"ל מלוסקי

(סב) ר"ל מלוסקי

(סג) ר"ל מלוסקי

(סד) ר"ל מלוסקי

(סה) ר"ל מלוסקי

(סו) ר"ל מלוסקי

(סז) ר"ל מלוסקי

(סח) ר"ל מלוסקי

(סט) ר"ל מלוסקי

(ע) ר"ל מלוסקי

(עא) ר"ל מלוסקי

(עב) ר"ל מלוסקי

(עג) ר"ל מלוסקי

(עד) ר"ל מלוסקי

(עה) ר"ל מלוסקי

(עו) ר"ל מלוסקי

(עז) ר"ל מלוסקי

(עח) ר"ל מלוסקי

(עט) ר"ל מלוסקי

(פ) ר"ל מלוסקי

(פא) ר"ל מלוסקי

(פב) ר"ל מלוסקי

(פג) ר"ל מלוסקי

(פד) ר"ל מלוסקי

(פה) ר"ל מלוסקי

(פו) ר"ל מלוסקי

(פז) ר"ל מלוסקי

(פח) ר"ל מלוסקי

(פט) ר"ל מלוסקי

(צ) ר"ל מלוסקי

(צא) ר"ל מלוסקי

(צב) ר"ל מלוסקי

(צג) ר"ל מלוסקי

(צד) ר"ל מלוסקי

(צה) ר"ל מלוסקי

(צו) ר"ל מלוסקי

(צז) ר"ל מלוסקי

(צח) ר"ל מלוסקי

(צט) ר"ל מלוסקי

(ק) ר"ל מלוסקי

(קא) ר"ל מלוסקי

(קב) ר"ל מלוסקי

(קג) ר"ל מלוסקי

(קד) ר"ל מלוסקי

(קה) ר"ל מלוסקי

(קו) ר"ל מלוסקי

(קז) ר"ל מלוסקי

(קח) ר"ל מלוסקי

(קט) ר"ל מלוסקי

(ר) ר"ל מלוסקי

(רא) ר"ל מלוסקי

(רב) ר"ל מלוסקי

(רג) ר"ל מלוסקי

(רד) ר"ל מלוסקי

(רה) ר"ל מלוסקי

(רו) ר"ל מלוסקי

(רז) ר"ל מלוסקי

(רח) ר"ל מלוסקי

(רט) ר"ל מלוסקי

(ש) ר"ל מלוסקי

(שא) ר"ל מלוסקי

(שב) ר"ל מלוסקי

(שג) ר"ל מלוסקי

(שד) ר"ל מלוסקי

(שה) ר"ל מלוסקי

(שו) ר"ל מלוסקי

(שז) ר"ל מלוסקי

(שח) ר"ל מלוסקי

(שט) ר"ל מלוסקי

(ת) ר"ל מלוסקי

(תא) ר"ל מלוסקי

(תב) ר"ל מלוסקי

(תג) ר"ל מלוסקי

(תד) ר"ל מלוסקי

(תה) ר"ל מלוסקי

(תו) ר"ל מלוסקי

(תז) ר"ל מלוסקי

(תח) ר"ל מלוסקי

(תט) ר"ל מלוסקי

(תי) ר"ל מלוסקי

(תיא) ר"ל מלוסקי

(תיב) ר"ל מלוסקי

(תיג) ר"ל מלוסקי

(תיד) ר"ל מלוסקי

(תיה) ר"ל מלוסקי

(תיו) ר"ל מלוסקי

(תיז) ר"ל מלוסקי

(תיח) ר"ל מלוסקי

(תיט) ר"ל מלוסקי

(תכ) ר"ל מלוסקי

(תכא) ר"ל מלוסקי

(תכב) ר"ל מלוסקי

(תכג) ר"ל מלוסקי

(תכד) ר"ל מלוסקי

(תכה) ר"ל מלוסקי

(תכו) ר"ל מלוסקי

(תכז) ר"ל מלוסקי

(תכח) ר"ל מלוסקי

(תכט) ר"ל מלוסקי

(תל) ר"ל מלוסקי

(תלא) ר"ל מלוסקי

(תלב) ר"ל מלוסקי

(תלג) ר"ל מלוסקי

(תלד) ר"ל מלוסקי

(תלה) ר"ל מלוסקי

(תלו) ר"ל מלוסקי

(תלז) ר"ל מלוסקי

(תלח) ר"ל מלוסקי

(תלט) ר"ל מלוסקי

(תמ) ר"ל מלוסקי

(תמא) ר"ל מלוסקי

(תמב) ר"ל מלוסקי

(תמג) ר"ל מלוסקי

(תמד) ר"ל מלוסקי

(תמה) ר"ל מלוסקי

(תמו) ר"ל מלוסקי

(תמז) ר"ל מלוסקי

(תמח) ר"ל מלוסקי

(תמט) ר"ל מלוסקי

(תנ) ר"ל מלוסקי

(תנא) ר"ל מלוסקי

(תנב) ר"ל מלוסקי

(תנג) ר"ל מלוסקי

(תנד) ר"ל מלוסקי

(תנה) ר"ל מלוסקי

(תנו) ר"ל מלוסקי

(תנז) ר"ל מלוסקי

(תנח) ר"ל מלוסקי

(תנט) ר"ל מלוסקי

(תס) ר"ל מלוסקי

(תסא) ר"ל מלוסקי

(תסב) ר"ל מלוסקי

(תסג) ר"ל מלוסקי

(תסד) ר"ל מלוסקי

(תסה) ר"ל מלוסקי

(תסו) ר"ל מלוסקי

(תסז) ר"ל מלוסקי

(תסח) ר"ל מלוסקי

(תסט) ר"ל מלוסקי

(תע) ר"ל מלוסקי

(תעא) ר"ל מלוסקי

(תעב) ר"ל מלוסקי

(תעג) ר"ל מלוסקי

(תעד) ר"ל מלוסקי

(תעה) ר"ל מלוסקי

(תעו) ר"ל מלוסקי

(תעז) ר"ל מלוסקי

(תעח) ר"ל מלוסקי

(תעט) ר"ל מלוסקי

(תפ) ר"ל מלוסקי

(תפא) ר"ל מלוסקי

(תפב) ר"ל מלוסקי

(תפג) ר"ל מלוסקי

(תפד) ר"ל מלוסקי

(תפה) ר"ל מלוסקי

(תפו) ר"ל מלוסקי

(תפז) ר"ל מלוסקי

(תפח) ר"ל מלוסקי

(תפט) ר"ל מלוסקי

(תצ) ר"ל מלוסקי

(תצא) ר"ל מלוסקי

(תצב) ר"ל מלוסקי

(תצג) ר"ל מלוסקי

(תצד) ר"ל מלוסקי

(תצה) ר"ל מלוסקי

(תצו) ר"ל מלוסקי

(תצז) ר"ל מלוסקי

(תצח) ר"ל מלוסקי

(תצט) ר"ל מלוסקי

(תק) ר"ל מלוסקי

(תקא) ר"ל מלוסקי

(תקב) ר"ל מלוסקי

(תקג) ר"ל מלוסקי

(תקד) ר"ל מלוסקי

(תקה) ר"ל מלוסקי

(תקו) ר"ל מלוסקי

(תקז) ר"ל מלוסקי

(תקח) ר"ל מלוסקי

(תקט) ר"ל מלוסקי

(תקי) ר"ל מלוסקי

(תקיא) ר"ל מלוסקי

(תקיב) ר"ל מלוסקי

(תקיג) ר"ל מלוסקי

(תקיד) ר"ל מלוסקי

(תקיה) ר"ל מלוסקי

(תקיו) ר"ל מלוסקי

(תקיז) ר"ל מלוסקי

(תקיח) ר"ל מלוסקי

(תקיט) ר"ל מלוסקי

(תקכ) ר"ל מלוסקי

(תקכא) ר"ל מלוסקי

(תקכב) ר"ל מלוסקי

(תקכג) ר"ל מלוסקי

(תקכד) ר"ל מלוסקי

(תקכה) ר"ל מלוסקי

(תקכו) ר"ל מלוסקי

(תקכז) ר"ל מלוסקי

(תקכח) ר"ל מלוסקי

(תקכט) ר"ל מלוסקי

(תקל) ר"ל מלוסקי

(תקלא) ר"ל מלוסקי

(תקלב) ר"ל מלוסקי

(תקלג) ר"ל מלוסקי

(תקלד) ר"ל מלוסקי

(תקלה) ר"ל מלוסקי

(תקלו) ר"ל מלוסקי

(תקלז) ר"ל מלוסקי

(תקלח) ר"ל מלוסקי

(תקלט) ר"ל מלוסקי

(תקמ) ר"ל מלוסקי

(תקמא) ר"ל מלוסקי

(תקמב) ר"ל מלוסקי

(תקמג) ר"ל מלוסקי

(תקמד) ר"ל מלוסקי

(תקמה) ר"ל מלוסקי

(תקמו) ר"ל מלוסקי

(תקמז) ר"ל מלוסקי

(תקמח) ר"ל מלוסקי

(תקמט) ר"ל מלוסקי

(תקנ) ר"ל מלוסקי

(תקנא) ר"ל מלוסקי

(תקנב) ר"ל מלוסקי

(תקנג) ר"ל מלוסקי

(תקנד) ר"ל מלוסקי

(תקנה) ר"ל מלוסקי

(תקנו) ר"ל מלוסקי

(תקנז) ר"ל מלוסקי

(תקנח) ר"ל מלוסקי

(תקנט) ר"ל מלוסקי

(תקס) ר"ל מלוסקי

(תקסא) ר"ל מלוסקי

(תקסב) ר"ל מלוסקי

(תקסג) ר"ל מלוסקי

(תקסד) ר"ל מלוסקי

(תקסה) ר"ל מלוסקי

(תקסו) ר"ל מלוסקי

(תקסז) ר"ל מלוסקי

(תקסח) ר"ל מלוסקי

(תקסט) ר"ל מלוסקי

(תקע) ר"ל מלוסקי

(תקעא) ר"ל מלוסקי

(תקעב) ר"ל מלוסקי

(תקעג) ר"ל מלוסקי

(תקעד) ר"ל מלוסקי

(תקעה) ר"ל מלוסקי

(תקעו) ר"ל מלוסקי

(תקעז) ר"ל מלוסקי

(תקעח) ר"ל מלוסקי

(תקעט) ר"ל מלוסקי

(תקפ) ר"ל מלוסקי

(תקפא) ר"ל מלוסקי

(תקפב) ר"ל מלוסקי

(תקפג) ר"ל מלוסקי

(תקפד) ר"ל מלוסקי

(תקפה) ר"ל מלוסקי

(תקפו) ר"ל מלוסקי

(תקפז) ר"ל מלוסקי

(תקפח) ר"ל מלוסקי

(תקפט) ר"ל מלוסקי

(תקצ) ר"ל מלוסקי

(תקצא) ר"ל מלוסקי

(תקצב) ר"ל מלוסקי

(תקצג) ר"ל מלוסקי

(תקצד) ר"ל מלוסקי

(תקצה) ר"ל מלוסקי

(תקצו) ר"ל מלוסקי

(תקצז) ר"ל מלוסקי

(תקצח) ר"ל מלוסקי

(תקצט) ר"ל מלוסקי

(תקק) ר"ל מלוסקי

(תקקא) ר"ל מלוסקי

(תקקב) ר"ל מלוסקי

(תקקג) ר"ל מלוסקי

(תקקד) ר"ל מלוסקי

(תקקה) ר"ל מלוסקי

(תקקו) ר"ל מלוסקי

(תקקז) ר"ל מלוסקי

(תקקח) ר"ל מלוסקי

(תקקט) ר"ל מלוסקי

(תקר) ר"ל מלוסקי

(תקרא) ר"ל מלוסקי

(תקרב) ר"ל מלוסקי

(תקרג) ר"ל מלוסקי

(תקרד) ר"ל מלוסקי

(תקרה) ר"ל מלוסקי

(תקרו) ר"ל מלוסקי

(תקרז) ר"ל מלוסקי

(תקרח) ר"ל מלוסקי

(תקרט) ר"ל מלוסקי

(תקש) ר"ל מלוסקי

(תקשא) ר"ל מלוסקי

(תקשב) ר"ל מלוסקי

(תקשג) ר"ל מלוסקי

(תקשד) ר"ל מלוסקי

(תקשה) ר"ל מלוסקי

(תקשו) ר"ל מלוסקי

(תקשז) ר"ל מלוסקי

(תקשח) ר"ל מלוסקי

(תקשט) ר"ל מלוסקי

(תקת) ר"ל מלוסקי

(תקתא) ר"ל מלוסקי

(תקתב) ר"ל מלוסקי

(תקתג) ר"ל מלוסקי

(תקתד) ר"ל מלוסקי

(תקתה) ר"ל מלוסקי

(תקתו) ר"ל מלוסקי

(תקתז) ר"ל מלוסקי

(תקתח) ר"ל מלוסקי

(תקתט) ר"ל מלוסקי

(תקי) ר"ל מלוסקי

(תקיא) ר"ל מלוסקי

(תקיב) ר"ל מלוסקי

(תקיג) ר"ל מלוסקי

(תקיד) ר"ל מלוסקי

(תקיה) ר"ל מלוסקי

(תקיו) ר"ל מלוסקי

(תקיז) ר"ל מלוסקי

(תקיח) ר"ל מלוסקי

(תקיט) ר"ל מלוסקי

(תקכ) ר"ל מלוסקי

(תקכא) ר"ל מלוסקי

(תקכב) ר"ל מלוסקי

(תקכג) ר"ל מלוסקי

(תקכד) ר"ל מלוסקי

(תקכה) ר"ל מלוסקי

(תקכו) ר"ל מלוסקי

(תקכז) ר"ל מלוסקי

(תקכח) ר"ל מלוסקי

(תקכט) ר"ל מלוסקי

(תקל) ר"ל מלוסקי

(תקלא) ר"ל מלוסקי

(תקלב) ר"ל מלוסקי

(תקלג) ר"ל מלוסקי

(תקלד) ר"ל מלוסקי

(תקלה) ר"ל מלוסקי

(תקלו) ר"ל מלוסקי

(תקלז) ר"ל מלוסקי

(תקלח) ר"ל מלוסקי

(תקלט) ר"ל מלוסקי

(תקמ) ר"ל מלוסקי

(תקמא) ר"ל מלוסקי

(תקמב) ר"ל מלוסקי

(תקמג) ר"ל מלוסקי

(תקמד) ר"ל מלוסקי

(תקמה) ר"ל מלוסקי

(תקמו) ר"ל מלוסקי

(תקמז) ר"ל מלוסקי

(תקמח) ר"ל מלוסקי

(תקמט) ר"ל מלוסקי

(תקנ) ר"ל מלוסקי

(תקנא) ר"ל מלוסקי

(תקנב) ר"ל מלוסקי

(תקנג) ר"ל מלוסקי

(תקנד) ר"ל מלוסקי

(תקנה) ר"ל מלוסקי

(תקנו) ר"ל מלוסקי

(תקנז) ר"ל מלוסקי

(תקנח) ר"ל מלוסקי

(תקנט) ר"ל מלוסקי

(תקס) ר"ל מלוסקי

(תקסא) ר"ל מלוסקי

(תקסב) ר"ל מלוסקי

(תקסג) ר"ל מלוסקי

(תקסד) ר"ל מלוסקי

(תקסה) ר"ל מלוסקי

(תקסו) ר"ל מלוסקי

(תקסז) ר"ל מלוסקי

(תקסח) ר"ל מלוסקי

(תקסט) ר"ל מלוסקי

(תקע) ר"ל מלוסקי

(תקעא) ר"ל מלוסקי

(תקעב) ר"ל מלוסקי

(תקעג) ר"ל מלוסקי

(תקעד) ר"ל מלוסקי

(תקעה) ר"ל מלוסקי

(תקעו) ר"ל מלוסקי

(תקעז) ר"ל מלוסקי

(תקעח) ר"ל מלוסקי

(תקעט) ר"ל מלוסקי

(תקפ) ר"ל מלוסקי

(תקפא) ר"ל מלוסקי

(תקפב) ר"ל מלוסקי

(תקפג) ר"ל מלוסקי

(תקפד) ר"ל מלוסקי

(תקפה) ר"ל מלוסקי

(תקפו) ר"ל מלוסקי

(תקפז) ר"ל מלוסקי

(תקפח) ר"ל מלוסקי

(תקפט) ר"ל מלוסקי

(תקצ) ר"ל מלוסקי

(תקצא) ר"ל מלוסקי

(תקצב) ר"ל מלוסקי

(תקצג) ר"ל מלוסקי

(תקצד) ר"ל מלוסקי

(תקצה) ר"ל מלוסקי

(תקצו) ר"ל מלוסקי

(תקצז) ר"ל מלוסקי

(תקצח) ר"ל מלוסקי

(תקצט) ר"ל מלוסקי

(תקק) ר"ל מלוסקי

(תקקא) ר"ל מלוסקי

(תקקב) ר"ל מלוסקי

(תקקג) ר"ל מלוסקי

(תקקד) ר"ל מלוסקי

(תקקה) ר"ל מלוסקי

(תקקו) ר"ל מלוסקי

(תקקז) ר"ל מלוסקי

(תקקח) ר"ל מלוסקי

(תקקט) ר"ל מלוסקי

(תקר) ר"ל מלוסקי

(תקרא) ר"ל מלוסקי

(תקרב) ר"ל מלוסקי

(תקרג) ר"ל מלוסקי

(תקרד) ר"ל מלוסקי

(תקרה) ר"ל מלוסקי

(תקרו) ר"ל מלוסקי

(תקרז) ר"ל מלוסקי

(תקרח) ר"ל מלוסקי

(תקרט) ר"ל מלוסקי

(תקש) ר"ל מלוסקי

(תקשא) ר"ל מלוסקי

(תקשב) ר"ל מלוסקי

(תקשג) ר"ל מלוסקי

(תקשד) ר"ל מלוסקי

(תקשה) ר"ל מלוסקי

(תקשו) ר"ל מלוסקי

(תקשז) ר"ל מלוסקי

(תקשח) ר"ל מלוסקי

(תקשט) ר"ל מלוסקי

(תקת) ר"ל מלוסקי

(תקתא) ר"ל מלוסקי

(תקתב) ר"ל מלוסקי

(תקתג) ר"ל מלוסקי

(תקתד) ר"ל מלוסקי

(תקתה) ר"ל מלוסקי

(תקתו) ר"ל מלוסקי

(תקתז) ר"ל מלוסקי

(תקתח) ר"ל מלוסקי

(תקתט) ר"ל מלוסקי

(תקי) ר"ל מלוסקי

(תקיא) ר"ל מלוסקי

(תקיב) ר"ל מלוסקי

(תקיג) ר"ל מלוסקי

(תקיד) ר"ל מלוסקי

(תקיה) ר"ל מלוסקי

(תקיו) ר"ל מלוסקי

(תקיז) ר"ל מלוסקי

(תקיח) ר"ל מלוסקי

(תקיט) ר"ל מלוסקי

(תקכ) ר"ל מלוסקי

(תקכא) ר"ל מלוסקי

(תקכב) ר"ל מלוסקי

(תקכג) ר"ל מלוסקי

(תקכד) ר"ל מלוסקי

(תקכה) ר"ל מלוסקי

(תקכו) ר"ל מלוסקי

(תקכז) ר"ל מלוסקי

(תקכח) ר"ל מלוסקי

(תקכט) ר"ל מלוסקי

(תקל) ר"ל מלוסקי

(תקלא) ר"ל מלוסקי

(תקלב) ר"ל מלוסקי

(תקלג) ר"ל מלוסקי

(תקלד) ר"ל מלוסקי

(תקלה) ר"ל מלוסקי

(תקלו) ר"ל מלוסקי

(תקלז) ר"ל מלוסקי

(תקלח) ר"ל מלוסקי

(תקלט) ר"ל מלוסקי

(תקמ) ר"ל מלוסקי

(תקמא) ר"ל מלוסקי

(תקמב) ר"ל מלוסקי

(תקמג) ר"ל מלוסקי

(תקמד) ר"ל מלוסקי

(תקמה) ר"ל מלוסקי

(תקמו) ר"ל מלוסקי

(תקמז) ר"ל מלוסקי

(תקמח) ר"ל מלוסקי

(תקמט) ר"ל מלוסקי

(תקנ) ר"ל מלוסקי

(תקנא) ר"ל מלוסקי

(תקנב) ר"ל מלוסקי

(תקנג) ר"ל מלוסקי

(תקנד) ר"ל מלוסקי

(תקנה) ר"ל מלוסקי

(תקנו) ר"ל מלוסקי

(תקנז) ר"ל מלוסקי

(תקנח) ר"ל מלוסקי

(תקנט) ר"ל מלוסקי

(תקס) ר"ל מלוסקי

(תקסא) ר"ל מלוסקי

(תקסב) ר"ל מלוסקי

(תקסג) ר"ל מלוסקי

(תקסד) ר"ל מלוסקי

(תקסה) ר"ל מלוסקי

(תקסו) ר"ל מלוסקי

(תקסז) ר"ל מלוסקי

(תקסח) ר"ל מלוסקי

(תקסט) ר"ל מלוסקי

(תקע) ר"ל מלוסקי

(תקעא) ר"ל מלוסקי

(תקעב) ר"ל מלוסקי

(תקעג) ר"ל מלוסקי

(תקעד) ר"ל מלוסקי

(תקעה) ר"ל מלוסקי

(תקעו) ר"ל מלוסקי

(תקעז) ר"ל מלוסקי

(תקעח) ר"ל מלוסקי

(תקעט) ר"ל מלוסקי

(תקפ) ר"ל מלוסקי

(תקפא) ר"ל מלוסקי

(תקפב) ר"ל מלוסקי

(תקפג) ר"ל מלוסקי

(תקפד) ר"ל מלוסקי

(תקפה) ר"ל מלוסקי

(תקפו) ר"ל מלוסקי

(תקפז) ר"ל מלוסקי

(תקפח) ר"ל מלוסקי

(תקפט) ר"ל מלוסקי

(תקצ) ר"ל מלוסקי

(תקצא) ר"ל מלוסקי

(תקצב) ר"ל מלוסקי

(תקצג) ר"ל מלוסקי

(תקצד) ר"ל מלוסקי

(תקצה) ר"ל מלוסקי

(תקצו) ר"ל מלוסקי

(תקצז) ר"ל מלוסקי

(תקצח) ר"ל מלוסקי

(תקצט) ר"ל מלוסקי

(תק) ר"ל מלוסקי

(תקא) ר"ל מלוסקי

(תקב) ר"ל מלוסקי

(תקג) ר"ל מלוסקי

(תקד) ר"ל מלוסקי

(תקה) ר"ל מלוסקי

(תקו) ר"ל מלוסקי

(תקז) ר"ל מלוסקי

(תקח) ר"ל מלוסקי

(תקט) ר"ל מלוסקי

(ר) ר"ל מלוסקי

(רא) ר"ל מלוסקי

(רב) ר"ל מלוסקי

(רג) ר"ל מלוסקי

(רד) ר"ל מלוסקי

(רה) ר"ל מלוסקי

(רו) ר"ל מלוסקי

(רז) ר"ל מלוסקי

(רח) ר"ל מלוסקי

(רט) ר"ל מלוסקי

(ש) ר"ל מלוסקי

(שא) ר"ל מלוסקי

(שב) ר"ל מלוסקי

(שג) ר"ל מלוסקי

(שד) ר"ל מלוסקי

(שה) ר"ל מלוסקי

(שו) ר"ל מלוסקי

(שז) ר"ל מלוסקי

(שח) ר"ל מלוסקי

(שט) ר"ל מלוסקי

(ת) ר"ל מלוסקי

(תא) ר"ל מלוסקי

(תב) ר"ל מלוסקי

(תג) ר"ל מלוסקי

(תד) ר"ל מלוסקי

(תה) ר"ל מלוסקי

(תו) ר"ל מלוסקי

(תז) ר"ל מלוסקי

(תח) ר"ל מלוסקי

(תט) ר"ל מלוסקי

(תי) ר"ל מלוסקי

(תיא) ר"ל מלוסקי

(תיב) ר"ל מלוסקי

(תיג) ר"ל מלוסקי

(תיד) ר"ל מלוסקי

(תיה) ר"ל מלוסקי

(תיו) ר"ל מלוסקי

(תיז) ר"ל מלוסקי

(תיח) ר"ל מלוסקי

(תיט) ר"ל מלוסקי

(תכ) ר"ל מלוסקי

(תכא) ר"ל מלוסקי

(תכב) ר"ל מלוסקי

(תכג) ר"ל מלוסקי

(תכד) ר"ל מלוסקי

(תכה) ר"ל מלוסקי

(תכו) ר"ל מלוסקי

(תכז) ר"ל מלוסקי

(תכח) ר"ל מלוסקי

(תכט) ר"ל מלוסקי

(תל) ר"ל מלוסקי

(תלא) ר"ל מלוסקי

(תלב) ר"ל מלוסקי

(תלג) ר"ל מלוסקי

(תלד) ר"ל מלוסקי

(תלה) ר"ל מלוסקי

(תלו) ר"ל מלוסקי

(תלז) ר"ל מלוסקי

(תלח) ר"ל מלוסקי

(תלט) ר"ל מלוסקי

(תמ) ר"ל מלוסקי

(תמא) ר"ל מלוסקי

(תמב) ר"ל מלוסקי

(תמג) ר"ל מלוסקי

(תמד) ר"ל מלוסקי

(תמה) ר"ל מלוסקי

(תמו) ר"ל מלוסקי

(תמז) ר"ל מלוסקי

(תמח) ר"ל מלוסקי

(תמט) ר"ל מלוסקי

(תנ) ר"ל מלוסקי

(תנא) ר"ל מלוסקי

(תנב) ר"ל מלוסקי

(תנג) ר"ל מלוסקי

(תנד) ר"ל מלוסקי

(תנה) ר"ל מלוסקי

(תנו) ר"ל מלוסקי

(תנז) ר"ל מלוסקי

(תנח) ר"ל מלוסקי

(תנט) ר"ל מלוסקי

(תס) ר"ל מלוסקי

(תסא) ר"ל מלוסקי

(תסב) ר"ל מלוסקי

(תסג) ר"ל מלוסקי

(תסד) ר"ל מלוסקי

(תסה) ר"ל מלוסקי

(תסו) ר"ל מלוסקי

(תסז) ר"ל מלוסקי

(תסח) ר"ל מלוסקי

(תסט) ר"ל מלוסקי

(תע) ר"ל מלוסקי

(תעא) ר"ל מלוסקי

(תעב) ר"ל מלוסקי

(תעג) ר"ל מלוסקי

(תעד) ר"ל מלוסקי

(תעה) ר"ל מלוסקי

(תעו) ר"ל מלוסקי

(תעז) ר"ל מלוסקי

(תעח) ר"ל מלוסקי

(תעט) ר"ל מלוסקי

(תפ) ר"ל מלוסקי

(תפא) ר"ל מלוסקי

(תפב) ר"ל מלוסקי

(תפג) ר"ל מלוסקי

(תפד) ר"ל מלוסקי

(תפה) ר"ל מלוסקי

(תפו) ר"ל מלוסקי

(תפז) ר"ל מלוסקי

(תפח) ר"ל מלוסקי

(תפט) ר"ל מלוסקי

(תצ) ר"ל מלוסקי

(תצא) ר"ל מלוסקי

(תצב) ר"ל מלוסקי

(תצג) ר"ל מלוסקי

(תצד) ר"ל מלוסקי

(תצה) ר"ל מלוסקי

(תצו) ר"ל מלוסקי

(תצז) ר"ל מלוסקי

(תצח) ר"ל מלוסקי

(תצט) ר"ל מלוסקי

(תק) ר"ל מלוסקי

(תקא) ר"ל מלוסקי

(תקב) ר"ל מלוסקי

(תקג) ר"ל מלוסקי

(תקד) ר"ל מלוסקי

(תקה) ר"ל מלוסקי

(תקו) ר"ל מלוסקי

(תקז) ר"ל מלוסקי

(תקח) ר"ל מלוסקי

(תקט) ר"ל מלוסקי

(ר) ר"ל מלוסקי

(רא) ר"ל מלוסקי

(רב) ר"ל מלוסקי

(רג) ר"ל מלוסקי

(רד) ר"ל מלוסקי

(רה) ר"ל מלוסקי

(רו) ר"ל מלוסקי

(רז) ר"ל מלוסקי

(רח) ר"ל מלוסקי

(רט) ר"ל מלוסקי

(ש) ר"ל מלוסקי

(שא) ר"ל מלוסקי

(שב) ר"ל מלוסקי

(שג) ר"ל מלוסקי

(שד) ר"ל מלוסקי

(שה) ר"ל מלוסקי

(שו) ר"ל מלוסקי

(שז) ר"ל מלוסקי

(שח) ר"ל מלוסקי

(שט) ר"ל מלוסקי

(ת) ר"ל מלוסקי

(תא) ר"ל מלוסקי

(תב) ר"ל מלוסקי

(תג) ר"ל מלוסקי

(תד) ר"ל מלוסקי

(תה) ר"ל מלוסקי

(תו) ר"ל מלוסקי

(תז) ר"ל מלוסקי

(תח) ר"ל מלוסקי

(תט) ר"ל מלוסקי

(תי) ר"ל מלוסקי

(תיא) ר"ל מלוסקי

(תיב) ר"ל מלוסקי

(תיג) ר"ל מלוסקי

(תיד) ר"ל מלוסקי

(תיה) ר"ל מלוסקי

(תיו) ר"ל מלוסקי

(תיז) ר"ל מלוסקי

(תיח) ר"ל מלוסקי

(תיט) ר"ל מלוסקי

(תכ) ר"ל מלוסקי

(תכא) ר"ל מלוסקי

(תכב) ר"ל מלוסקי

(תכג) ר"ל מלוסקי

(תכד) ר"ל מלוסקי

(תכה) ר"ל מלוסקי

(תכו) ר"ל מלוסקי

(תכז) ר"ל מלוסקי

(תכח) ר"ל מלוסקי

(תכט) ר"ל מלוסקי

(תל) ר"ל מלוסקי

(תלא) ר"ל מלוסקי

(תלב) ר"ל מלוסקי

(תלג) ר"ל מלוסקי

(תלד) ר"ל מלוסקי

(תלה) ר"ל מלוסקי

(תלו) ר"ל מלוסקי

(תלז) ר"ל מלוסקי

(תלח) ר"ל מלוסקי

(תלט) ר"ל מלוסקי

(תמ) ר"ל מלוסקי

(תמא) ר"ל מלוסקי

(תמב) ר"ל מלוסקי

(תמג) ר"ל מלוסקי

(תמד) ר"ל מלוסקי

(תמה) ר"ל מלוסקי

(תמו) ר"ל מלוסקי

(תמז) ר"ל מלוסקי

(תמח) ר"ל מלוסקי

(תמט) ר"ל מלוסקי

(תנ) ר"ל מלוסקי

(תנא) ר"ל מלוסקי

(תנב) ר"ל מלוסקי

(תנג) ר"ל מלוסקי

(תנד) ר"ל מלוסקי

(תנה) ר"ל מלוסקי

(תנו) ר"ל מלוסקי

(תנז) ר"ל מלוסקי

(תנח) ר"ל מלוסקי

(תנט) ר"ל מלוסקי

(תס) ר"ל מלוסקי

(תסא) ר"ל מלוסקי

(תסב) ר"ל מלוסקי

(תסג) ר"ל מלוסקי

(תסד) ר"ל מלוסקי

(תסה) ר"ל מלוסקי

(תסו) ר"ל מלוסקי

(תסז) ר"ל מלוסקי

(תסח) ר"ל מלוסקי

(תסט) ר"ל מלוסקי

(תע) ר"ל מלוסקי

(תעא) ר"ל מלוסקי

(תעב) ר"ל מלוסקי

(תעג) ר"ל מלוסקי

(תעד) ר"ל מלוסקי

(תעה) ר"ל מלוסקי

(תעו) ר"ל מלוסקי

(תעז) ר"ל מלוסקי

(תעח) ר"ל מלוסקי

(תעט) ר"ל מלוסקי

(תפ) ר"ל מלוסקי

(תפא) ר"ל מלוסקי

(תפב) ר"ל מלוסקי

(תפג) ר"ל מלוסקי

(תפד) ר"ל מלוסקי

(תפה) ר"ל מלוסקי

(תפו) ר"ל מלוסקי

(תפז

בבשים כתיב הא כיצד בשעה שתלמידין קטנים בבוש לפניהן דברי תורה הגדילו ונעשו בעתודים גלה להם רזי תורה ודא מסייעה למה דתני רבי שמעון בן יוחאי °ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם °מה הסימה הזאת אינה נגלית לכל בריה כך אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה אלא לפני בני אדם כשרין:

הלכה ח מתני' אילו דברים של עכו"ם אסורין ואין איסורן איסור

הנאה ° חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו °והפת והשמן שלהם ושלקות *רבי ובית דינו °התירו בשמן °בבשים שדרכן לתת בהן יין וחומץ וטרית °טרופה וציר שאין בה דגה והחילק וקורט של הלתית ומלח סלוקנתית הרי אילו אסורין ואין איסורן איסור הנאה:

גמ' -*חלב הנכרי למה הוא אסור רבי בא בר רב יהודה רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי חלב הנכרי למה הוא אסור *משום גילוי. ויעמיד אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני האירס הנתון בין הנקבים ותני כן שלשה *אירסים הן אחד צף ואחד ' שוקע ואחד דומה לשבבה. פעלייא הוון בחקלי' איתגליית קולתא דמיא אשתון קמייא [ולא מייתין] ואנכון תנייני ומייתין אני אומר אירס שוקע היה. ביומוי דרבי ירמיה איתגליין גייתיה דסדרא רובא אישתון קמייא ולא מיתו אינכון תנייני ומיתו אני אומר אירס שוקע היה. ותניא כן אבטיח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם וכן יין שנתגלה ושתו ממנו עשרה בני אדם אסור לוכל ולשתות אחרייהן אני אומר אירס שוקע היה. א"ר ירמיה חלב הנכרי למה הוא אסור משום תערובת ' בהמה טמאה ותני כן *ישראל ת יושב *בעדר והנכרי חולב ומביא לו ואינו חושש. 7*פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן פת מהלכות של עימעום היא כך אני אומר מקום שפת *ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה והתירוה. או מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים מותרת ועימעמו עליה ואסרוה. אמר רבי מנא וכי יש עימעום לאיסור ופת לא כתבשילי נכרים הוא כך אנו אומרים מקום שאין תבשילי ישראל מצוין בדין הוא שיהו תבשילי נכרים מותרים. אלא כיני מקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת נכרים אסורה ועימעמו עליה ' והתירוה מפני

מלה שכל גדולי רומי אוכלין אותה ורגילין למשות אותה בחלב חזיר או בשומן דגים טמאים והיא גסה ולבנה ביותר: הרי אלו אסורין וכו'. למעוטי בידוע שכבשן ביין. **גמ'** משום גילוי. והם אין מזהרין בו: ועימעד. החלב ואם יש בו אדם נחש אינו הורה אור נקפה: מפני האירס הנתון בין הנקבים שנתערב עם הנסיובי ועומד בין הנקבים של הגביעה ואינו ניכר: ותני כן. שיש מין אדם שהוא שוקע וזה יוכל להתערב ולהנתן בין נקבי הגביעה: אחד לץ. של זקן לף הוא על המשקה: שוקע. של בחור חזק וכובד בו ושוקע בתוך המשקה לקרקעיתו של כלי: ואחד דימה לשבבה. והוא של ביצוי ועומד כשבבה מלמעלה ולא לף ממש: איסתון קמייא. ולא מייתון. וכן היא בפ"ח דתרומות: ואנכון תנייני. וחזרו ושנו השניים ומיתון מפני שאדם שוקע היה: דסדרא רובא. של בית המדרש הגדול: איסתון קמייא ולא מיתו אינכון וכו': אבטיח שניקר. אוהו הגחש: עשרה בני אדם. ולא מתו לף על פי כן אסור וכו' שחוששין לאדם שוקע: רבי ירמיה. סבר טעמא דחלב הנכרי אסור משום תערובת חלב בהמה טמאה: ותני כן. בתוספ' פ"ה ישראל וכו' אלמא דליכא חששא משום גילוי אלא משום תערובת חלב טמא וכשישראל יושב בעדר שני אדם שאינו שם בהמה טמאה ואע"פ שאינו רואה אם נתגלה: פת מהלכות של עימעום היא. של גימגוס ומפרסן ואזיל: כך אנו אומרים. בעיא היא ובשביעית ובפ"ק דשבת גרים א"ר יוסה קשייתה קומי ר' יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום כך אנו וכו' כלומר אם כך נפרש: ועימעמו עליה והתירוה. אפי' במקום שפת ישראל מצויה: או דילמא מקום וכו'. ואסרוה אפי' בשאין פת ישראל מצויה: א"ר מנא. מאי תיבעי לך דלא שייך לשון עימעום לאיסור דאי לאיסור א"כ החמירו הוי ליה למימר ולהיתר הוא דשייך לשון עימעום וכלומר שלא התירו בפירוש אלא בגימגוס ולא רצו לאסור: ופת לאו תבשילי הנכרים הוא. וכי כך אנו אומרים וכו'. בתמיה ומאי שנא דבפת התירו: אלא כיני וכו'. דהיינו טעמא דבפת התירו מפני

הלכה ח מתני' חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו. משום תערובת חלב טמא ואפי' להעמיד בו גבינה אסור דשמא חלב הטמא שאינו מעמיד ישאר בגומות שבגביעה עם הנסיובי: הפת והשמן וכו'. כל הני אסורין משום חתנות ופת פלטר התירו במקום שאין פלטר ישראל מצוי אבל פת בעלי הבתים לא התירו. אלא להולכי דרכים ובשעת הדחק והשמן ראו אלא שלא נתפשט איסורו ונמנו עליו והתירוהו כדלקמן: ושלקות. כל דבר שבישלו אותו הנכרים ואפי' בשלו בכליו של ישראל ובפניו שאין לחוש לתערוב' איסור וגיעולי נכרים אסורים משום גיעולי נכרים והוא שלא שייעו הישראל לא בתחילה ולא בסוף ולא אסרו משום גיעולי נכרים אלא דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ועולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת אבל אם חכר אחת מאלו אין בו משום גיעולי נכרים: בבשים. דברים שדרכן לבשל דגים ומיני ירקות ודרכן לתת בהן יין או חומץ ואין אסורין איסור הנאה לפי שאין טעם היין ניכר בהן אבל באכילה אסורין: וטרית. מין דגים קטנים מלוחים וטרופה שנטרפו ונשברו דק דק ואינן ניכרין והלכך חיישינן לעמאין: וציר שאין בה דגה. דג קטן שנקרא כלבים ודרכו ליגדל מאליו בציר דגים טהורים והיא עצמה טמאה וכשים ציר דג טמא מעורב עמו לא יגדל בו כלבים: והחילק. מין דגים קטנים טהורים ואין להן סנפיר וקשקשת ועתידין לגדל אחר זמן ודגים קטנים טמאים הדומין להן מתערב עמהן ואינם ניכרים אפי' כשאינה טרופה אבל טרית אין דגים טמאים דומין לה והלכך שרי כשאינה טרופה: וקורט של חלתית. כך שמה בערבי חלתית ותוהכין קרטיו בכסין ואסורה משום שמנונית הסכין דאגב חריפותא דחלתית ממתקת היא טעם השמנונית הנבלע בה: ומלח סלוקנתית.

ויעמיד. לאחוה נראה פי' כר"ר אלעזר אלי' ויעמיד החלב וכבר ר"ת כתבו לדקדק על אלאחוי חלב וכ' דאדלעזר אלי' ויעמיד החלב ובכבר הקשות בכבול אדם להקשות בכבול אדם ולהלכך פי' ויעמיד עי"ז זה דלא מלינו בכבר מקום שיהיה החלב להקשות ולהלכך פי' ויעמיד שיעשה גבינה וכו' ובדקתמר התם לפי פירושו ולפי' הר"ר אלעזר אפשר ג"כ לומר דאין סיב קאמר ויעמיד החלב להמתין ולעשות ממנו גבינה והענין פי' ר"ת ולא לאסור חלב הנקבה מבשר גילוי אלמר. והעת ר"ת לפסק הרמב"ם דריב"ל דהתם דאיסור גבינה משום גילוי הוא וכ"מ דאפי' במקום שהנכרים מעמידים בפרחים אסור מעשה זה ואפי' במקום שאין חשש גילוי אינו מ"מ בגבינה אסור דשמא יאמרו בהעשה מבשר תערובת דבר אמת הוא אלו מעשה אחרינא דאסור התם והיכא דליכא למיחש לבני אדם אפילו במקום שהנכרים מלין ואיכא טעמא דגילוי כ"כ הסמ"ג ומביאו הכ"י בסי' תקע"ז ומיהו אפי' לדעת הפוסקים ז"ל דאיסור גבינה כשמואל הוא מפני עור קיבה

מראה הפנים

בלא לומר דמיבוב הכי אין לו הכרע משום דיש טעם מפסיק קודם משקדים כדלקתבו התוס' שם לקמן בחולין הדיבור והלכך לא דרגיון ליה לפניו ולאחריו והרי הוא דומה לבלת דנ"כ יש טעם מפכין בו ובוין הן גזה ואף דבלאו הכי לא שייך למילרם שלת הדקמיים והדבתריה כדכתבו שם מ"מ טעמא דמשקדים אבמוענין כזה:

ויעמיד. לאחוה נראה פי' כר"ר אלעזר אלי' ויעמיד החלב וכבר ר"ת כתבו לדקדק על אלאחוי חלב וכ' דאדלעזר אלי' ויעמיד החלב ובכבר הקשות בכבול אדם ולהלכך פי' ויעמיד פי' זה דלא מלינו בכבר מקום שיהיה החלב להקשות ולהלכך פי' ויעמיד שיעשה גבינה וכו' ובדקתמר התם לפי פירושו ולפי' הר"ר אלעזר אפשר ג"כ לומר דאין סיב קאמר ויעמיד החלב להמתין ולעשות ממנו גבינה והענין פי' ר"ת ולא לאסור חלב הנקבה מבשר גילוי אלמר. והעת ר"ת לפסק הרמב"ם דריב"ל דהתם דאיסור גבינה משום גילוי הוא וכ"מ דאפי' במקום שהנכרים מעמידים בפרחים אסור מעשה זה ואפי' במקום שאין חשש גילוי אינו מ"מ בגבינה אסור דשמא יאמרו בהעשה מבשר תערובת דבר אמת הוא אלו מעשה אחרינא דאסור התם והיכא דליכא למיחש לבני אדם אפילו במקום שהנכרים מלין ואיכא טעמא דגילוי כ"כ הסמ"ג ומביאו הכ"י בסי' תקע"ז ומיהו אפי' לדעת הפוסקים ז"ל דאיסור גבינה כשמואל הוא מפני עור קיבה

עין משפט נר מצוה

נז
א מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הל' יב סמ"ג לאוין קלב טוש"ע יו"ד סי' קטו סעיף א

נח
ב מיי' שם פי"ז הל' ט סמ"ג שם קמח טוש"ע שם סי' קיב ס"א

נט
ג מיי' שם הל' כד טוש"ע שם סי' קיד

ס
ד מיי' שם הל' כב סמ"ג שם טוש"ע שם סי' קיד ס"ז

סא
ה מיי' שם פ"ג הל' כג סמ"ג שם טוש"ע שם ס"י

סב
ו מיי' פ"ג מהל' מאכ"א הל' יא טוש"ע שם סי' קטו

סג
ז מיי' פ"ג מאכלות אסורות הל' יג טוש"ע שם סי' קטו ס"א

סד
ח מיי' שם הל' יז טוש"ע שם

סה
ט מיי' שם פי"ז הל' יב סמ"ג לאוין קלב טוש"ע שם סי' קיג ס"א

ציון ירושלים

אמה הסומא בזאת עי' סמ"ג מצות עשה יב גרים מה הפגימה הזאת ודרוש מ"ם לפניהם כלומ' הוא הפוסק פגימה:

מסורת הש"ס

ע' תוס' פ"ז ע' ד"ה אבר ותוס' לג ד"ה כפת

(תרומות פ"מ שבת פ"ק) ע"ז לה ע"א

שם ל ע"ב

(תוספ' פ"ס) שם לט ע"ב (שבועות פ"מ מע"ש פ"ג שבת פ"ק) ע' ע"ז לה ע"ב

מפני חיי נפש. ובשביעית ובשבת גריס מקום שאין הבשילי ישראל מצוין בדין הוא שיהו מבשילי נכריס מוזהרין ועימעמו עליהן ואסרוס אלא כיני וכו'. וכן הוא בריש פ"ג דמעשר שני וגו' זו יותר נוחה דהכל מתמיהות ר' מנא היא וכי יש עימעוס לאיסור והלא פת היה נראה הורה אור שהוא בהבשילי נכריס וכי כך הני אומרים ג"כ בהבשילי נכריס שבדין הוא שיהו מוזהרין במקום שאין הבשילי ישראל מצוים אלא שעימעמו לאסור בתמיה והלא מדינא אסורין אלא כיני דהעמעוס הוא בפת להתיר ומשום חיי נפש: כדבני. כלומר אפי' לדבני מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר ולא מבעל הבית: ולא עבדין כן. לא נהגו כן אלא נוהגין היתר אף בפת בעל הבית: אמרין קומי ר' חייה רובא. הלי ברייתא דר"ש בן יוחי ואשלקוס דמתני' קאי דתני כן דדרשינן לה מקרא: לא נשתנו מברייתן. ע"י הלוח: התיבון הרי. הגיגן בתוספתא. ב"ה: המוטליות. הסם מפרש לה ביזרא דכרפסא וביזרא דכיתנא ותרו להו בהדי בפשורי ושבקו ליה עד דמקבל: ופנקרסין. קפריסין: וקובטיות. כרתין: ניחא כולהון שהן וכו'. ולא שייך לאסור משום ביטולי נכריס אלא קליו' למה התירו לדידך דאמרת ביטולי נכריס מן התורה אסורין: ר' יוסי בר'. בון בשם רב. היינו טעמא דביטולי הנכריס מדרבנן הוא דגזרו ולא אסרו אלא דבר שאינו נאכל כמות שהוא מי וקליות נאכלין הן: עם הפת. וכן דבר שדרכו לצלות בו את הפת בזה אסרו משום ביטולי נכריס: מה מקיים ר' חייה רובה. האי קרא אוכל וגו' דאיהו לא קיבל דרשה דרשב"י והקשה עלה: באוכל תשברו. דרים לה לדרשה אחריתא ולרמז על בני עשו שהראה לפיסו ולשברו באוכל שתתן לו ואם האכלתו שברתו: אם היה קשה עליך. ורוצה להרע לך ראה באוכל תשבר אותו ואם לא יועיל אוכל הרבה עליו כסף והיינו בכסף דקרא: אמרין. כן היה נוהג ר' יוחנן לעשות כשהיה בא שר גדול לתוך העיר היה משלח לו דורונות לכבדו כדי לשהדו ולסמות עיניו ואם אח"כ יבא איזה דין של יתום או של אלמנה וכה"ג ולריך להשהדות היה מולא אלגו פנים לדויות ומפוייסות לעשות חפלו ולאומו: ויפס דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך ובין משתיו. בשתי משתאות הכתוב מדבר אחד משתה יין ואי' משתה שמן: בגיטין. בפ' מי שאחזו תנן אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש אינו נטו ומני עלה בתוספתא פ"ה דגיטין ורבותינו התירו לה ליכנס משום דס"ל כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ואע"ג דלא אמר מעבשיו הרי זה נטו. וגרסי' להא שם הלכה ג' ולקמן בפרק המפלת: ובסנהדרין שם המפלת סנהדרין אם אינו שאינו אשה לזכר ולנקבה ופליגי התם איזהו סנהדרין לומר והיא שיהא בו מלורת אחד הא לאו הכי עתורה: וקרו ליה בי דינא דשרו משחא. ופריך כל ב"ד דשרו ג' דברים נקרא ב"ד שריא וה"ל יקראו לו ב"ד שרייא: בית דינו חלוק עליו בגיטין. ולא הסכימו עמו כדאמרינן שם: מהו שתהא מותרת לינשא. מיד ולרבותינו שהתירו בעי לה אם מיד ששמעו בו שמת התירו להנשא או לא: מותרת לינשא. מיד אמרו שהרי לא יבא עוד ונתקיים התנאי: אסורה לינשא. בתוך שנים עשר חדש דמסייס בגיטין שם אני אומר נעשו לו ניסים ומיה ולא התירו רבותינו עד שתמתין לאחר שנים עשר חדש ולא יבא שאז נתקיים התנאי ותנשא: שהיו עולין להר המלך ומהרגין עליו. אדליעל קאי דניאל אסרו ומאי טעמא לפי שראה שהיו מסכנין עצמן ועולין להר המלך לנקב זיתים ומהרגין עליו ולפיכך גזר על השמן. ובפ"ק דשבת גריס לה בתר הא דדניאל אסרו: אמר שמואל. אמר לפני שמואל וקיבל ממנו ואכל: זקן ממרא. שאתה חולק על מה שנמנו והתירו: עד דאתא תמן. בעוד שהייתי בארץ ישראל ידעתי זה שבמלאי הדרומי עורר על איסור שמן ולא הוה איכפת לי בדבריו: אמר ליה. שמואל וכי אמר בשם גרמיה לא אמר אלא שרבי ובית דינו נמנו והתירו ואמרה שמואל עליה עד דאכל: ולא כן תניא. בפ"ק דעדיות אין בית דין וכו' וכי היאך ר' וב"ד יכולין להתיר מה שאסר דניאל ואביריו: ר' יוחנן כדעתיה דאמר רבי יוחנן מקובל אני וכו'. והיינו טעמא דסמכו להתיר את השמן לפי שמתחילה לא קבלו רוב הליבור עליהן ולא דנמנו והתירו מה שאסר דניאל והיו מקבלין עליהן: גלגל אלא לדעת. העכו"ס מהו: שנפלה

מסורה השי"ס

פי"ז לו ע"ב

שם לה ע"ח

שם לה ע"ב (גיטין ז"ז) ע"ז לו

(עדיות פ"ק)

פי"ז לח ע"ב

עין משפט נר מצות

סו
ג מיי' פ"ז מ"אלות אסורות הל' יז טו"ש יו"ד סי' קיג ס"ב בסנס"ס

סז
ב מיי' שם הל' יד עו טו"ש שם ס"ח

סח
ג מיי' שם הל' ב טו"ש שם סי' קיד ס"ז

סט
ד מיי' פ"ב ממרים הל' ב סמ"ג עשין רה

ע
ה טו"ש יו"ד סי' קיג ס"ח

רבי יוחנן כעי ולא כן תניגן שאין בית דין יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין ובמסכת שבת פ"ק משמע דגרסינן ר' יוחנן כעי עיי"ש בסוף הסוגיא גבי התיכון הרי שמן הרי בתוך שמונה עשרה ור' יוחנן מקשה לה עיי"ש ע"ז משני ר' יוחנן כדעתי' ומר ר' יוחנן מקובל אני כו' כן הוא בתוס' שבת ושם פירשתי דהוא ב' תירוצים א' דדעתי' דר' יוחנן דס"ל שם בסוף הסוגיא דבשמן ביטלו מבטול דגרסי' שם ר"ג ברי' דר"ה בר' הלא ר"ש מעי בה בשם ר' יוחנן שמן ביטלו מבטול משום דס"ל דמה לכתוב י"ח דבר אפילו קטן מבטל עיי"ש ועוד דאמר ר' יוחנן מקובל אני כו' אלא אמלא שקיבלו רוב הליבור. ויותר נראה דל"ל כדעתי' דר' יוחנן. ולא כמו שנדפס ר' יוחנן כדעתי' אלא כדעתי' דר' יוחנן וזהו תירוצו דמחרן על קושית ר' יוחנן היאך אמרת עילוי ואכל הא מה שביטל ר"י הגשיא אינו מבטול משום דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו ע"ז משני דסבירא ליה כדעתי' דר' יוחנן דסבירא ליה דשמן ביטלו מבטול משום דהוא מי"ח דבר וכי"ח דבר יכולין לבטל עיי"ש בריב"ז:

ר"א

מראה הפנים

שים מלוי והשתא מודה ר' יוחנן דבמקום שאינו מלוי פלטר ישראל מותר לאכלו בעיר מפלטר עכו"ם דאיל בתר טעמא דסוי בכשרה ואין להאריך: **אמר** ליה שמואל לאבל וכו'. ומזה כתב הרמב"ם ז"ל שם הל' כ"ב שמן של נכריס מותר ומי שאוסרו ה"ז עומד בחטא גדול מפני שממרה על פי בית דין שהתירוהו והאוס' כדם ל"ז ע"ח ד"ה אבל לא יתגאל וכו' סביאתו גזה עוד כתוב שם בירושלמי וכו' כדמאי ליתא לשה כ"ח בשבת וסכא ואדבני ר' יהודה שהביאתו לעיל קאי האי כתוב שם: משום

נעשה לאור מתחת יין שיהא בו מתחלה ומקבקן מוהר לשפך יין יין כשר: [דף לא ע"ב] כסי [ס"מ] ולכקבה עשה לאשורה ושיהא לאור פרש"י כשי אל תרם לא תרם כדם מים שבי פשומים ותר"ם יין ונגנב בו שוכר כוכבים ת"ש נרך שיהא אלוקי (פעמים) [יומים] אלבל לא נתן בו מים ג"ש [ל"ב] בלוש אלו מנים ולא נתן אחרי כן יין ל"ש דוקא לכן יין ל"ש בדוקא לכן [לפרש"ל] כלי אלו מנים ולא נתן אחרי כן יין ל"ש בדוקא לכן יין ל"ש בדוקא לכן [לפרש"ל] כלי הבלו בלוש מנים ולא"כ לא יבא בהם מים אחרים ל"ש לא פשט בהם מים ושכר הבלו בלוש בלוש מים אחרים ולא"כ לא יבא בהם מים אחרים ל"ש לא פשט בהם מים אחרים ל"ש לא פליגי אלא בלוש מים אחרים ולא"כ לא יבא

ח **ואין להתיר וכו'.** פירוש אפילו במקום שנהגו איסור אין להתיר על ידי חתוי והוא הדין דאין לו היתר ע"י שאפאו לו ישראל כמ"ש בתחלת סימן זה וכל שכן על ידי היסק התנור דאין ניכר כל כך דההיסק היא בשביל הפת ויש להקשות למה לא יועיל אחד משלש מלאכות בפת של גוי הלא כשגזרו על השלקות גזרו אף בשל גוי וכדלקמן בסימן קי"ג וכשהתירו באחד משלש מלאכות אף פת של גוי נמי בכלל היתר זה ויש לומר דשלקות גזירה קדמונית היתה והתירוה באחד משלש מלאכות ואחר כך באו שאר והלל וגזרו בי"ח דברים גם על הפת ולא התירוהו באחד משלש מלאכות כי על הפת יחיה האדם ובעי הרחקה טפי. ובמקום שנהגו היתר בפת של גוי ולא חששו לבישול גויס שבירא להו כיון דחייו של אדם תלויים בו לא גזרו עליו כי שבורים שלא היתה אלא גזירת שלקות דהיינו כל שאר דברים אף של גויס הוי בכלל איסור שלקות חוץ מן הפת שאינו בכלל גזירה זו אבל פת של ישראל שאפאו גוי הוא בכלל איסור שלקות:

ז פת (ו) **של בעל הבית אסורה לעולם אפילו קנאה פלטר ממנו ואפילו שלחה לישראל לביתו. וכן אפילו שלחה אותו הישראל לאחר אסורה לעולם. ושל פלטר מותרת לעולם** טז] **אפילו קנאה בעל הבית ממנו. שלא הלכו באיסור זה אחר מי שהפת בידו עכשיו אלא אחר מי שהיה לו בשעת אפיה:** ט (ז) **ואין להתיר אפילו במקום שנהגו** (ח) **אלא בפת של גוים** (ט) **ואותו אין לו היתר על ידי חיתוי שיחתה ישראל בגחלים כי אין איסורו משום בישול** (י) **אלא משום הפת עצמו אבל פת של ישראל שאפאו גוי הוא בכלל איסור שלקות** (י*) **ובאותו לא נהגו היתר בשום מקום ועלה קאמר שלש מלאכות בפת, היסק התנור. וחתיית הגחלים. והאפיה. שאם ישראל עשה אחד מאלו אין בו**

והבבלי ואח"כ כתב ומי שיש בידו פת או שיש פלטר ישראל ויש פלטר גוי עושה פת יפה ממנו או ממין אחר שאין בידו של פלטר ישראל מותר לקנות מפלטר גוי דכיון שהותרה פת של פלטר הותרה לגמרי כל היכא דליכא פלטר ישראל כמוהו דכיון דדעתו נוחה יותר בפת פלטר זה מפני חשיבותו בעיניו הרי זה כפת דמוקה לו וכן נהגו וכן דעת מורי הרב ז"ל:

ז **ומ"ש רבינו של בעל הבית אסורה לעולם אפילו קנאה פלטר ממנו וכו' ושל פלטר מותרת לעולם אפילו קנאה בעל הבית ממנו וכו'.** כבר כתבתי שכן כתב הרא"ש בתשובה וכן כתב הרשב"א בתורת הבית (הקצר ב"ג ש"ז לג. מרוך לב:) טו] והר"ן בפרק אין מעמידין (יד: סוף דיבור ראשון) וכתבו שכן נראה מדברי הראב"ד ז"ל (לח: ד"ה הלכך) והביאו ראיה לדבר מדאמרינן בפרק השוכר את הפועל (ע"ז סה:) ההוא [ג] ביתא דחטי דנפל עליה חביתא דיין נסך שרייה רבא למטחנא ולמיפא ולזבוניה לגויס שלא בפני ישראל הא בפני ישראל אסור לפי שישראל שראה שמישראל היה אף הוא יקחנו מן הגוי אלמא בתר תחלתו אזלינן ואף בפת פלטר שבא ליד בעל הבית הוא הדין והוא הטעם דבתר תחלתו אזלינן ומינה לפת בעל הבית שבא לידו של פלטר שאסור ללקחו מן הפלטר וכתב הר"ן שאע"פ שיש חולקים יז] על הרשב"א כדבריו נ"ל עיקר:

ב(ב) **לכאורה** היה נראה לומר דלא כל גוי העושה פת למכור בשוק מותר לקנות ממנו שהרי לא התירו אלא פלטר דהיינו מי שאומנותו בכך אבל לא בעל הבית שעושה פת באקראי למכור אבל מאחר שכתב הרשב"א שטעם היתר הפלטר הוא משום דעשוי למכור לכל אין בלקיחתו קירוב דעת משמע דכל שלא עשה הגוי פת זה לאכלו אלא למוכרו לכל מי שירצה לקנות אין בו משום קירוב דעת ואפילו לא היתה אומנותו בכך דלא חיישינן לקירוב דעת אלא כשעשה פת לעצמו ואח"כ מכרה או נתנה לישראל וכל כי האי גווני אפילו אם הוא פלטר קבוע ומומחה לרבים אסור דכל שעשאו לעצמו איכא משום אקרובי דעתא אע"פ שהוא פלטר לדבר זה בעל הבית הוא (ה):

ט **ואין להתיר אפילו במקום שנהגו אלא בפת גוים ואותו אין לו היתר ע"י חיתוי שיחתה ישראל בגחלים וכו' אבל פת ישראל שאפאו גוי הוא בכלל איסור שלקות ובאותו לא נהגו היתר בשום מקום ועלה קאמר שלש מלאכות בפת וכו'.** בפרק אין מעמידין (לח:) אמר רבינא הילכתא האי ריפתא דשגר גוי ואפה ישראל אי נמי שגר ישראל ואפאה גוי אי נמי שגר גוי ואפה גוי ואתא ישראל ואתה בה חתויי שפיר דמי. וכבר כתבתי בראש סימן זה (קעז. סוף דיבור ראשון) דנקטינן כדברי הרמב"ם והרשב"א דבפת גויס נמי שרי ע"י אחת משלש מלאכות אלו:

קעז.

דרכי משה

(ה) **ונראה** לי לפי דבריו דהא דמחלק בין פת פלטר לבעל הבית היינו בסתמא דסתם פת פלטר למכור וסתם בעל הבית לאכול בעצמו אי נמי דכל שעשאו לעצמו מקרי בעל הבית וכל שעשאו למכור מקרי פלטר:

פרישה

(ו) **של בעל בית אסורה לעולם כו' ושל פלטר מותרת לעולם כו'.** כל זה לשון הרשב"א הוא כמ"ש בהדיא דאם לא כן הא כתב רבינו לעיל בשם הרא"ש דקבירא ליה דאין חילוק אע"ג דכתב ב"י דגם הרא"ש כתב בתשובה כדברי הרשב"א שבכאן הרי כתב ב"י לעיל מיניה דעל כרחך רבינו לא ראה אותה תשובה שהרי שם בתשובה כתב בפירוש דיש לחלק ורבינו כתב בשמו דאין חילוק: (ז) **ואין להתיר אפילו במקום שנהגו.** פירוש שנהגו היתר: (ח) **אלא בפת של גוים.** פירוש עיקר של גויס: (ט) **ואותו אין לו היתר כו'.** פירוש במקום שנהגו איסור והיכא דליכא פלטר וק"ל. מורי ורבי: (י) **אלא משום פת עצמו כו'.** כבר כתבתי ברים הסימן (אות ח) דפת של גויס אסור משום גזירת הפת ושל ישראל שאפאו גויס איסורו משום שלקות של גויס: (י*) **(ובאותו לא נהגו היתר בשום מקום כו'.** פירוש אפילו ע"י פלטר. עד כאן המגיה):

דרישה

לומר אף על פי שרבינו ראה דברי תורת הבית כתב ואינו נראה ורצה לומר שהרשב"א מדמה זה לפלטר אינו מצוי ואינו נראה כן מדברי הירושלמי מאחר שלא כתב מהירושלמי היתר זה רק בשאין פלטר מצוי וזה נראה כאילו היה כותב ולשון הירושלמי אינו משמע כן וק"ל. עד כאן המגיה):

חדושי הגהות

[ג] כ"ה הגירסא בהרא"ש (פ' ה) אבל בגמרא איתא כרי דחטי:

הגהות והערות

טו] **וכן** כתב בתשובה ח"א סימן רכח ובתשובות המיוחסות לרמב"ן סימן קנד: טז] **במקצת** דפו"י ובדפוסי ספרד ובדפוסי שלוניקי תיבת "לעולם" ליתא:
יז] **הוא** הרא"ה בספר בדק הבית שסתר ראית הרשב"א והעלה דפת של בעלי בתים ביד פלטר מותר לאכול ופת של פלטר ביד בעלי בתים אסור לאכול, וכתב הרשב"א בספרו משמרת הבית דלפי דברי הרא"ה ישראל שלקח פת של בעלי בתים ומכרו לישראל אחר הראשון לוקח והשני מותר בו דלא גריע ישראל ראשון מן פלטר והאריך להוכיח דליתא אלא פת של בעלי בתים ביד פלטר אסור ושל פלטר ביד בעלי בתים מותר. (כנה"ג בהגב"י אות כב):

דיני פת ושלקות
וחלב וגבינה של עובדי כוכבים

קיב דיני פת של עובדי כוכבים. ובו ט"ז סעיפים:

קיב (א) ואפילו במקום דליכא משום חתנות. כגון שאין לו בנים דלא פלוג רבנן: (ב) אלא פת של חמשת כו'. שזהו דבר תמוה ומבואר לידי קירוב דעת: (ג) אם אינו עולה על שלחן מלכים. לשון הטור שכתב וגם אינו תשוב כו' משמע דמסתמא מ"ל שאלה על זה אם עולה על שלחן מלכים אלא כודאי אינו עולה וכ"כ בלבוש ומו"ה ז"ל לענין פת של קטניות כו': (ד) יש מקומות שמקילין כו'. לפי שנזירה הפת לא נתפשט בכל המקומות בשעה שגזרו

קיב (א) פת של עממים כו'. משמע דעת המחבר והרב בכל הסימן דאין איסור בפת של עובד כוכבים אלא כשאפאה עובד כוכבים וכמ"ש בב"י לדעת הרמב"ם והרשב"ם דאע"פ שלמו ושרבו עובד כוכבים כל שעשה בו ישראל מעשה בתפייה מותר וע"כ לא כתב המחבר חלוקי הדיעות דליישב ובריבה שכתב בב"י לפי שכל מ"ש בב"י דיינו דוקא לדעת הרי"ף והטור ומש"כ להרמב"ם והרשב"א וק"ל וכ"ש הרב במ"מ כלל ע"ט דין ב' והבית שם סרבה מהתחרוטים שסוברים כן: **ב** עובדי כוכבים. ע"ל ר"ס קכ"ג וסימן קכ"ד ס"ק י"ב: **ג** משום חתנות. אבל משום גזולו עובדי כוכבים ליכא לגיתם דשתה בליבם לין בני יומן כדלקמן סי' קכ"ב: **ד** ואפילו במקום דליכא משום חתנות. כגון שם כסומרים שאין להם בנים אסור דלא משום בהו מל מוכר לו ונתן לאמרו אלא משום בנות עובדי כוכבים שאם אינו יש לזה. רשב"א שם: **ה** וגם אינו אסור כו'. הכ"מ הביא על זה וכתב דאין ספק דפת קטניות ותורז ודומן מיון עולה על שולחן מלכים דמשמע מדברי הטור אלא דהרא"ש מיירי בתבשיל שמעשה מתורז ודומן בנתוחין לא נזרו ר"ל מעשה דיינו דא"ל ומשום דא"ל ואל"ל איכא דליכא תשש דיינו אבל אינו בנתוחין אבל אם אינו בנתוחין אבל אם אינו בנתוחין אבל אם

(וכל כו והוא כסי כד"ס דף ס"מ ע"ב): ו סס : ז עוד בסס כרסב"ל בפ"ס (וכ"ד סכ"ן): ח כ"י בסס הרסב"ם סס בפ"ס וסכן דעם מורו הרב ר"י : ם תוס' וכמ"ס והכ"ן וסכ"ן סס וכרסב"ל בפ"ה : י סס בפ"ס דאין בסס מסוס ניסולי עובדי כוכבים דקיימת עיקר ומין לחוס מסוס דס ניסים וכינס עוף מעמ' דסולבים אחר הרוב : יא סס ומיין בסימן שאחר זה סעיף ג' : יב כרמ"ם בתשובה וכרסב"ל בפ"ס וכ"ן בס"כ דעובדת כוכבים מסכות כיסה דמעני דפל עלה הניחת דין נפך דבריס רבא לחמתא ולמפיגנו ולמזגי לעובדי כוכבים סס דף ס"ס : יג סבר ל"ח בסס כרמ"ם וכלבו : יד מימרא דרבינא בלבתא אלו דף ל"ח: טו עוד בסס כרמב"ם ס"ו מכמ"ל : טו מרדכי פ"ב דעבודת כוכבים ע"פ ועשס : יז סס במרדכי בסס ר"ע מכסות אחרת דעבדת כוכבים ס"ס דף ס"ס : יג וכלבו : יח סס :

נקורות הכסף

(סימן קי"ב בש"ך ס"ק י"ב הגה"ה) ולפ"ן קשה דהא המחבר וכו' . ולי נראה דבאלו הכא כיון שנזמין פלטר ליתא הכא כיון שנזמין פלטר לא ישבאל לעצמו כמ"ש הכ"ב לעיל מינים כסמוך ומפ"ש לא כתב המחבר דינו של הכב שכוס דס"ס הוא וק"ל : (שם בש"ך ס"ק י"ב) ליקח כו' צ"ע כו'. תגב ריבפא ד"כ דסגתגו"ן

פרי חדש

(סימן קי"ב בש"ע סעיף ד') הרי פת פלטר עובר כוכבים אסורה. פי' הכפ עצמו פלקה בהיתר והמחבר מתכך אחר סגרת הרא"ם שהביא בס"י בלי הולקן ולין בסרמו כנו: ובעיקר כמ"ש הרכב"ל בממגדת הבית המחוי בחוכת והיטלולא דבשלחן אחד ניחר: ובאמר ומחר ומוחר ולפיכך בעיקר אלם יכולל לקח ממנו: ולחמ"ן הגיש סם פלטר ישראל בלא מסיתיו . אלן קבס שאמ"ש מגדרבי ברבא"ל בממגדת הבית בגאם בשבין כך בדעת הרא"ם פ"א אינו מוכרח דין זס בדעת הרא"ם לפס בדף פ"ח ע"ב דאחרכס לא אמנע לאמרה כן בדברין וכמ"ש הש"ך . לכן נראה יותר כמון מ"ם כמו של הש"ך בס' בס"ל שנ"ל ליקח בחיבלים וקלי לדעת המחיבלים ליקח אבל אם לקח בסיבר לבולי עלמא אבי . ולענין אם הגמלא בשוק תגן בעמס: מבסיתין מגא בה אם הולכין אחר רוב שהתומין ואם סיתם פס עיסה אולכין אחר רוב אולבי אם עיסה ואי"ר הכ"ם והכע"ב אם עיסה דסיגון אם לקיים ומתקב"ם ומסי"ם מיבא דסיגון אם בעלי בתים ומתי"ר בתים ומכל לדינא אחמ"ר בגי בתים ומכל לדינא אחמ"ר מני בפ"ק בדר בר"ב מוס מהלך מעכו לכוב ומגא בגוסקין בדרך ולא אלגו לפי שהולכין אחרי רוב עובדי דכיס ובובא אם בעובדי כוכבים אם בעובדי כוכבים ומסכת המלה בל מחל יש לסמיר דומיא דמרבן מרמלא בשבת ומיא דמרבן בתם בתמני' דמרבינין המלה על מחלה אולין בתומרא ולא דלא אלגו לפי שהולכין אחרי רוב עובדי כוכבים

(ה) מי שאינו נזהר כו'. במרדכי פרק אין מעמידין כתב בשם רלב"י ז"ל ישראל האוכל פת של עובד כוכבים ופת נקייה בידו וכ"ש נזהר מפת של עובד כוכבים כיון שמעות זו מוטלת עליו לבלוע יבלע על סיפה ותמיה מילוש"למי פת נקייה שמעה ופת קיבר עכורה על איזה מהן שילקה יבלע וכיון שכותב לו לבלוע מותר בכל הסעודה כולה עכ"ל וכתב על זה בת"ס סי' ל"ב לאו דוקא נקט רלב"י"ה אם היה מיסב על השלחן ישראל האוכל פת של עובד כוכבים דבלא דיליה נמי שרי אלא נקט הכי דל"ת מי שמביא פת של עובד כוכבים על השלחן הוא"ל וסבעל הבית נזהר ממנו עכ"ל ולכאורה נראה עיקר פירוש זה מדמביא לתיב"ה מילוש"למי פסוקא לענין פת נקייה כו' שהבריה בידו ממילא גם דברי הרלב"י"ה הוה הטעם משום דכיון דמלוי לפני הבעל הבית פת של עובד כוכבים משום חיבוב מצוה מותר לו לבלוע עליו ואע"פ שמלינו במרדכי פ' כילד מברכין בשם הטר מקולי שמי שנזהר מאכל עובד כוכבים יש לו לשלק מן השלחן הפת נקייה של עובד כוכבים ולבלוע על של ישראל מ"מ מלינו בתוספות פרק כילד מברכין דיש פלוגתא בזה וי"ל אפילו נזהר מברך אלא דאיכא דרבותא דרלב"י"ה ס"ל כהך דעה ובאו"ה שער מ"ד הביא דברי רלב"י"ה אלו בלשון זה המזהר מפת של עובד כוכבים ויושב על שלחן אצל מי שאינו מזהר ויש לו פת של עובד כוכבים נקייה יותר כיון שמותר לו לבלוע עליו מותר לו לבל הסעודה שלין בכוד שמים שיבלע עליו ואח"כ יפרוש עכ"ל ונראה שמה שכתב אצל מי שצריך לחיות אצלו מי כו' וכתב שם בגליון על זה דפירושו דהבולע אין מזהר מפת של עובד כוכבים ומ"ש שמותר לו לבלוע כ"ל לאלתר בבילוע אבל אם הבולע מזהר והמסובים אין מזהרים ודאי אוב לו יותר לבריר הפת הנקייה מן השלחן עד אחר הבילוע עכ"ל וכעין זה פירש מו"ה ז"ל דהמרדכי מיירי שהבעל הבית יש לו אצלו אים אחד בביתו בשירות ואוכל הבעל הבית עם אותו הסוכר והמלוח על בעל הסעודה לבלוע והבעל הבית מגרר אחריו ומ"ה מותר בפת של עובד כוכבים עמו ועיקר החידוש הבעל הבית שהוא עיקר נעשה עפל לבעל הסעודה ובתב אם הבעל הבית שנשה הסעודה ודאי חייב לבלוע על של ישראל כיון שאינו רוצה לאכול מפת של עובד כוכבים ואפילו לשלקו משלחן אין לריך ואלא אם אין אחד ההוטתתן בתגובה לא היו כותבין כן דאיתא בשלחן ואמריון בירושלמי פת נקייה כו' וכיון דמותר לבלוע עליו מותר לאכלו בכל הסעודה השלחן ישראל שאינו מזהר ויש לו פת יפה על השלחן ואמריון בירושלמי פת נקייה כו' וכיון דמותר לבלוע עליו מותר לאכלו בכל הסעודה כו' עכ"ל הרי לפניך שאותו המזהר הוא הבעל הסעודה והוא העיקר רק שיש אלא אחד שאותו היושב הוא טפל על שלחנו וא"כ בלבוע ע"כ הוא מברך על היפה אלא עיקר הפירוש בפירוש מהרא"י שלענין היתר הבילוע עלמה מביא הירושלמי וס"ל דמיירי אף בזהזהר אלא דמ"מ יש קושיא על הש"ע דמשמע לפי פסק זה שאף מי שאינו נזהר יכול לבלוע על פת של עובד כוכבים ולא הבהר מקולי שלוה לשלק ולעיל בא"ח סי' קס"ח פסק בהבר מקולי שיש לשלק את שאינו של ישראל ע"כ נראה שהוא מפ' דברי רלב"י"ה מטעם דהאורה שהוא שאינו נזהר ודאי יאכל מפת של עובד כוכבים כיון שהוא נקי והדיין נוהגה שיאכל עליו יבלע כמו שכתב מהרא"י בת"ה סי' ל"ב דאין להקדיים לבלוע אלא מה שיאכל ע"ל הסר"ה שמחייב לבלוע ומבלע ומוליא את האורה יבלע ממה שיאכל האורה וכיון שהותר לו לבלוע בשבילו הותר לו לכל הסעודה בשבילו אלא שלא מ"מ כיון דבשעת בילוע לריכים לפת אחד הותר גם אח"כ וכדי ש"ל הא האורה נופיה מייב לבלוע על פת ישראל לזה מביא מן ירושלמי שמי שאינו נזהר יבלע על מה שילה והוא הדין באורה זה שמבלע ב"ה בשבילו וכן עיקר להלכה כמשמעות פסק הש"ע כאן וכא"ח סי' קס"ח אבל לא בזהר שאוכל לבדו כמו שעלה על דעת מהרא"י כי לפירושו יש דוחק שנאמר לאו דוקא נקט רלב"י"ה שאוכל אלא ישראל שאינו נזהר כן נראה לע"ד כדור: (ט) ואין חוששין לפת כו'. ואין לאסור משום חלב של עובד כוכבים כי חלב עמה אינו עומד ואם נאמר שמעמד נסיובי המלבה

ביאור

היחוסי שעם כנ"ל ועפ' קי"ב ס"ם בהג"ה: [כו] מי שאינו כו' יבצע כו'. כס"ש הוס' ברכות ל"ם ב' ד"ה אבל מהא דירושל"מי פת פסא נקיה ופת קיבר מהורה מברך לאיזה שיראה: [כז] ומותר כו'. כס"ש (ינמות ז' כ' ובתוס ל"ב כ') הוראל והותר לצרעתו כו' ובנה"ב: [כח] (ליקוט) כותח כו'. דהא אמר מן החלה. ת"ה בשם ר"ח (ע"כ): [כט] ואין כו' וכן כו'. דלא מדאמי דאמרינן בחולין ו' א' דלא נזרו כו' אפילו

באר היטב

שרי דהוי ספיקא דבבנן ולקולא וכ"כ הרב בת"ה: (יח) יבצע. כתבו הט"ז וש"ך ומ"ש המחבר בא"ח סי' קס"ח דיסלק פת של עובד כוכבים מן השולחן עד אחר ברכת המזונות בשם מייבי שלין אחר מיסב אלא אבל כאן כיון דישראל אחר מיסב אלא אם לא יבבר על פת נקיה איכא איסור ואע"ג דמשמע שם אם רק מ' מיסב אלא ליכא אינה דמאי אולמא האי מהאי מ"מ כיון דלענין ברכת המזונות מלוה לברך על היפה אם לא יבבר אינה אינה בשביל שהוא עובדא ס"ל דוקא בשיסב שם הוא דליבא אינה בשלין שם אלא מ' אבל בשבפת מי שאינו נזהר נקי ויפה ייאבר ואפ"ה אין אוכלו ולאי אינה אינה: (יב) כותח. כתב הט"ז ואם בשעת נסיובה דאלבה אינה בו מ"מ בשל בתיעובו שהרי מעורב בה ואינו דומה לאמתלא כמי תמוה דבסיובי (כלומר נגיעה זה אחי אוסר). ולסמ"ק ס"ם אוכל בגיעה ונעשה נגיעה ומ"ם אוכל לבותח ונעשה מתן נגיעה. ולהכי לפ"ד בשיקר שלין לייבב עשן בבאוגים אלא בבתבר בבקס"ב דלא אבוגים דהיינו בבתבר בבתר בבאוגים אלא בבתבר בבתר בבאוגים אלא בבתבר בבתר בבאוגים אלא

על פי שטעם פת עובד כוכבים מחערב בפת ישראל אינו חושש:

הגה [לב] י"ל דמי שמהר מפת של עובד כוכבים ואוכל עם אחריים שלהן מהכרין מוחר לאכול עמהם **בר** מעום חיבה וקפעמם הוחיל ואם לא יאכל עמהם פת [לג] שהוא עיקר הסעודה החירו לו מעום חיבה **כו** ואין לגמוד מכאן לעמר (יד) איסוריין (כ"י בשם הסוכה המבמיח והוא הסוכה מהכר"ל כימן (י"ב):

מצן [לד] גם יש מי שאומר שהנוהר מפת עובד כוכבים והוא בדרך אם יש פת של ישראל עד (ו) ד' מילין ימחין: (וכנכ' המבחר (י) לעיל דמוהנין להקל):

הגר"א

שם מהא דאמרינן שם (ל"ח ב') ואין בזת ספני שיגוי המחלוקת כו' משא"כ בחמאה סיק חוי כמה איבא בשוק שאין אוכלין חמאה כמש"ש מוק כו' (גי' הגלא"ם שם): [לד] יש מי כו'. כמ"ש בס"ב דפחמים (מ"ז מ') וכמ"ש דחולין לגבל כו' וכפ' חוס' שם בשם הערוך אדם שאוכל בחדרה ויש גבל לפניו כו' וכן לענין פת של עובד כוכבים כמ"ש חוס' בברכות ותשוו לאומאם כמ"ש בס"י:

באר היטב

ולויים אלו אפילו בביטולי עובד כוכבים ממש כ"כ בהו"ה וכמ"ח ומ"ש אבל אסור לערבו בהכל בד"מ ע"ז ומ"ל דמ"מ יכול להיות שמותר לאכול בקערה אחת ולוכח למיסר משום הטעם שהחערב ולא אסרו לערב לכתחלה אלא לאכול בקערה אחת עצמו אבל משום טעמא ליכא למיחש לך בהכתבה ל"ד אוסר לכתחלה אע"ל הש"ך כתב דאין ל"ד אוסר לכתחלה אע"ל דמיחש לך בהכתבה אבל בדיעבד ל"ל דאסור אפילו בקערה אחת אבל אם אינו אוכל בלים איתותים אינו אלא מנהג בעלים אבל אם אינו אוכל בלים אלו אלא מנהג בעלים אבל אם אינו אוכל בלים אלו אלא מנהג בעלים אבל אם אינו אוכל בלים אל

מפרים להשותפים צריך ליטול רשות מכל בעלי העיסה: ז אע"פ שעדיין לא נתחייב. משום דמ"מ יש בידו להביא עיסה וגומר עיסה זו הרמ הלה על קמח לכשיהיה גילוח. תוספות:

שכט א אלא בלחם כו'. כלומר בעיסה ברלוויה לבא לידי לחם דלכתיב ראשית עריסותיכם וגו' והיה באכלכם מלחם הארץ וגו' ואם לחם אינו אלא העשוי מקמח ומים וכה"ג: **ב** שבלילתה רכה כו'. דאילו בלילתה עבה בלא"ה חייבת בחלה אלא אם כן גלגלה ע"ד לבשלה כדבסעיף שאחר זה: **ג** ובלבד שלא ע"י משקה. כלומר שאפאה אלא ע"י משקה דאילו טגנה במשקה פטורה: **ד** פטורה. דכיון דגלגלה ע"ד לבשלה לא חל עליה חובת חלה דכתב דעתו לאוכלו מיהו הרבה פוסקים מוקים הסיפא דבלילתה עבה אפי' גלגלה ע"ד לבשלה חייבת בחלה דמיד נתחייבה משעת גלגול כדאיתא בב"י לכן יש להחמיר להפרים חלה אלא ברכה לו לאפות מעט ממנה שע"י כן תתחייב כולה בחלה וכדבסעיף שאחר זה וכמו שכתב הרא"ש וטור ופוסקים בשם מהר"ש ש"ם: **ה** ואפאו כו' והר"מ כתב דאפי' לא אפאו אלא לעולם כל שנמלך לאפות מקצתו בין לקחו ממנו ואפאו לו לא מתחייב כולו על ידו ומסיק לענין הלכה יש לדקדק דלכתחלה יפרים חלה ואחר כך יקח לוחו מעט ויאפנו מיהו אם לקח חלה לוחו מעט ואפאו לריך גם כן להפרים אחר כך חלה מכל העיסה אלא שיש לוחה לוחה העיסה לאפיה אלא העיסה ויפרים ממנו ומן העיסה כו' וע"ש שהאריך ועיין בא"ח

אחד מבני ביתה כיון שרגילה לתת להם להפרים דאינה מקפדת על זה. כן נראה לע"ד:

שכט (א) ובלבד שלא על ידי משקה. פירוש אפילו בלא מים כי סיכי דליסוי מעשה אפיה: **(ב)** על דעת לבשלה. זה דעת הר"ש והרא"ש ורמב"ם דלא כר"ת דס"ל אפילו היה בדעת בשעת גלגול שאחר כך יבשלה מכל מקום כיון שבשעת גלגול היתה גלגלה ע"ד סופגניין כו' וכתב הרא"ש בפרק כל שעה דמשום פלוגתא זו היה מהר"ם לנוות ביתו לאפות מעט מעיסה כזאת דהיינו שהיה בדעתו לבשלה כדי שע"י זה יתחייב כל העיסה בחלה כמ"ש בסמוך בסעיף שאחר זה: **(ג)** אם דעתו לאפות כו'. זה הוכיח הר"ש פ"ק דחלה ממאי דתמרינן בכיצד מברכין לחם העשוי מוכיחין עליו ובירושלמי אמרינן לחם העשוי לכותח חייב שמא נמלך לעשות ממנו מרגה קטנה וע"כ ס"ל דהסיא דכיצד מברכין ס"ל דמיירי דשקלא פורתא ואפאה בתור דחיישינן שמא מימלך ליקח כשיעור ומ"ה ממי אמרינן בסעיף ז' שעשה כעבין חייב דהיינו מעטה דאתי לאחלופי בשאר עיסה: **(ד)** ואפאו אפילו כו'. לכאורה משמע שלא יפרים חלה מהעיסה הזאת עד אחר שאפה לוחו מעט שעטל ממנו וכ"כ ב"י וז"ל נראה דיוקא דאפאה לוחו מעט אבל אם לא אפה לוחו משום שהיה בדעתו לאפותו לא מחייבה דאפי' בשאפאו לא מחייב אלא משום גזירה והכו דלא עוסיף עליה לחייבו משום שהיה בדעתו לאפות דבר מועט שאין בו שיעור חלה עכ"ל. וע"כ כתב כאן ואפאו כו' וכ"כ במרדכי פרק כל שעה וז"ל אם אמר הר"ש ואמר כיון שדעתו לעשות סופגניין ולבשלה במים פעור אלא"כ עשאה ממנו מרגה קטנה ואפאה ע"ג גחלים דמיישינן שמא תימלך ותעשה ממנה מרגה לבנה כדי חיוב אזמרתי לאפוקי כשבי מפלוגתא לעשות מרגה קטנה ולאפותה וליטול חלה ממנה ומן העיסה ביחד דעוטלין חלה מן האפוי על העיסה ומן העיסה על האפוי עכ"ל אלא דבאמרי' פרק כל שעה כתב בלשון זה ור"ש היה עוסק בשלשין עיסה בביתו כדי לבשלה במים היה מעוה כשלשין עיסה בביתו לאפות ממנה מעט ועל ידי כך נתחייבה העיסה בחלה קודם שיקח ממנה מעט דחיישינן שמא תימלך עכ"ל ש"מ שפרשת חלה בזה תהיה קודם שיקח ממנה אחוה מעט לאפות ומעשה זה הביג מו"ח ז"ל על הב"י שכתב כאן לדעת הטור לדוקא בשינן שאפאו ולא שבי בדעתו לאפות וכ"פ כאן בש"ע אלא כן הוא לדעת הרא"ש שחולק עם הסמרכדי*) ואני אומר לפי הבנתו של הב"י ודאי יש לתמוה על הב"י יותר שהרי בקיצור פסקי הרא"ש שחבר הטור כתב בהדיא מיהו אם דעתו לאפות ממנה חרבה קטנה נתחייבה בחלה ע"כ הרי בהדיא דבדעתו שבי אלא שאני אומר דלכאורה יש לתמוה על הרא"ש והטור בזה שאמרו דשבי בדעתו לאפותו והלא הם רוצים לומר דאם כן דעת הר"ש שהיא עיקר להלכה והר"ש כתב בהדיא בריש חלה כמה פעמים דמיירי בכבר אפה בהיתה פורתא ע"ש אלא ס"ל דאין כאן חילוק דעות כלל דודאי אם נתחיין בשעת גלגול העיסה

[ט] פ ומיהו אם נתן רשות לאחר להפריש אפילו בעודו קמח מועיל ז אע"פ (ז) שעדיין לא נתחייב [י] והאורח יאמר לבעלת הבית להפריש לו חלה מכל עיסות שתעשה לו בעוד שיהיה בביתה כדי שלא תצטרך ליטול רשות בכל פעם:

שכט איזה פת חייב בחלה. ובו י' סעיפים:

א [א] א אין חיוב חלה **א** אלא (ח) בלחם לפיכך ב הסופגניין דהיינו רבים העשויים בספוג והדובשנין (°) והאיסקריטים והם מטוגנים בדבש פטורים מן החלה:

ב [ב] ג עיסה **ב** שבלילתה רכה ואפאה בתנור או במחבת בין שהרתיח ואחר כך הדביק בין שהדביק ואח"כ הרתיח חייבת בחלה (א) ג ובלבד שלא על ידי (ב) משקה:

ג [ג] ד עיסה שבלילתה (רכה) [עבה] וגלגלה (ב) על דעת [ד] לבשלה או לטגנה או לעשותה סופגניין או ליבשה בחמה ועשה כן ד (ג) (א) פטורה גלגלה לעשות ממנה לחם ונמלך לבשלה או לטגנה או לעשותה סופגניין [ה] או ליבשה בחמה חייבת שבבר נתחייבה משעת גלגול. גלגלה על דעת סופגניין וביצא בהן ונמלך לעשותה לחם חייבת: **ד** [ו] ה אפילו כשעושה אותה על דעת לבשלה וביוצא בו (ג) אם דעתו לאפות ממנה מעט (ד) **ה** (ד) ואפאו אפילו אין באותו מעט

[ט] מהרי"ל בשם מהר"ר יעקב מולין ז"ל. ומהר"ר יעקב מולין ז"ל הביא ראיה מדברי הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות מלוה ולוה הלכה ד'

במנהג אבותיכם דילמא גזרי שמדא ואתי לקלקולי וזה הטעם עצמו שייך למימר בשני ימים טובים של ראש השנה בארץ ישראל עכ"ל: והרמב"ם בפרק ה' מהלכות קידוש החדש (ה"ח) ובפרק ו' מהלכות יום טוב (הכ"ו) כתב כדברי הרי"ף וכתב הרב המגיד (שם) יש מולקין ודברי ההלכות ורבינו עיקר וכן נוהגין היום אף בארץ ישראל לעשות שני ימים ראש השנה עכ"ל:

א(ב) ובמוצאי ראש השנה מבדילין כמו במוצאי שבת. פירוש מבדילין בין בתפלה בין על הכוס אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש וכבר נתבאר זה בסימן תל"ו:

תרב למחרתו מתענין ומתפללין תפלת תענית וכו' א): **ובכל הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים מרבין בתפלות ובתחנונים כמו שכתבתי למעלה.** בסימן תקפ"ו (רלז.): **כתב** הרוקח מתענין לבד מערב יום הכפורים ונופלים על פניהם לתחנה לבד מערב יום הכפורים ואומרים ג' פעמים וידוי בשחר לבד מערב יום הכפורים שאומר בהשכמה פעם אחת (א) ג). וכתב עוד בסימן רי"ג (הל' יום הכפורים) [כל העשרת ימי תשובה] ד) נופלין על פניהם בתחנה לבד מערב יום הכפורים בהשכמה ה): **ונוהגים בספרד שגם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים ואני תמיה על מנהגם שהרי אין מריעין בשבת.** נראה ליתן טעם למנהגם שהם סוברים דהלכה כמאן דאמר (תענית יט.) מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה גויים או שנפרצה נהר לפי שהוא דבר נחוץ וכמו שפסק הרמב"ם (הל' שבת פ"ג הכ"ד, פ"ל הי"ב, הל' תעניות פ"א ה"ו) וכתבו רבינו בסימן תקע"ו (רלד.) וכיון דבעשרת ימי תשובה התפלה נשמעת יותר מבימים אחרים וגם באותן הימים האדם מוכן להיות נגמר דינו ביום הכפורים אין לך דבר נחוץ יותר מזה ומכל מקום עכשיו אין העולם נהוג לומר סליחות ותחנונים בשבת זה כלל:

תרג ירושלמי רבי חייא מפקיד לרב וכו'. בפרק קמא דשבת (ה"ג) גמרא לא יאכל הזב עם הזבה: **ומ"ש בשם אבי העזרי** (ראב"ה סי' תקכט עמ' רח) עד סוף הסימן. הם דברי הרא"ש בסוף מסכת ראש השנה (סו"פ יד) ודברי המרדכי בתחלתה א) ובתשב"ץ סי' (קי"פ) (קיז). וכתוב בתשב"ץ על דברי אבי"ה וה"ר שמואל מבוגבערג אומר דלא דק דדוקא חולין בטהרה דלית בהו איסור טוב הוא לטהר עצמו אבל פת של גויים דמשום איסורא הוא אי נהוג בהני עשרה יומין בכוליה שתא נמי לא מצי אכיל ע"כ ואין זו טענה דכיון דאין איסורו ברור אלא תלוי במנהג מאחר שבשעה שהוא מזהר מלאכלו אין בדעתו ליזהר כי אם באותן הימים בלבד פשיטא שלא נאסר בשאר ימות השנה:

בכאן נשלמה הלכות ראש השנה

דרכי משה

תרב (א) **כתוב** במנהגים (ר"א טירנא מנהג עשי"ת עמ' קד) אם חל מילה בין ראש השנה ליום הכפורים אין אומרים תחנון אבל אומרים

פרישה

תרא בשני מתפללין וכו' מן **והאלהים** כו'. כדי לזכור העקידה: **כה אמר ה' מצא חן במדבר** כו'. כי חוכת היום להזכיר זכרונות וכתוב בהמי קרא זכור מזכרנו. ר"ן:

תרב ואני תמה על מנהגם. ובית יוסף נתן טעם למנהגם עיין שם:

הגהות והערות

תרב א) **עיין** לעיל סימן תקפד בחידושי הגהות: א*) **עיין** לעיל סימן תקמט, תקפ: ב) **סימנים** תרב תרג שצויין בדפוסים שלנו ובדפו"ר ב"ח מחוברים בסימן אחד ומצוין שם לזה סימן תרב, וסימן תרד שבדפוסים שלנו מצויין שם לסימן תרג תרד ובמהדורתינו חילקנו את הסימן לשנים דמתיבת שפשיטא שייך לסימן תרג: ג) **עיין** לקמן בבית יוסף סוף סימן תרד דכתב ולא נהגו כן אלא גם בהשכמת ערב יום הכפורים אומרים שלשה וידויים: ד) **כ"ה** ברוקח שלפנינו: ה) **להכי** הוסיף הבית יוסף כאן מדברי הרוקח בסימן ריג לומר דאף בהשכמה אין נופלין, דמעיקרא כתב סתם ונופלים על פניהם לבד מערב יוה"כ, והוה אמינא דהוה כמו ערב ראש השנה דבתפלה אין נופלין על פניהם ובאשמורת בסליחות נופלין, כמבואר לעיל סימן תקפא, קמ"ל דבערב יוה"כ אף בהשכמה אין נופלין, ועיין שיירי כנה"ג בהגהות בית יוסף ובמאמר מרדכי סימן זה:

תרג א) **לפנינו** במרדכי בתחלת מס' ר"ה ליתא כל זה ונמצא בסוף הר"ן למס' ראש השנה יב ע"ב ד"ה גרסינן בירושלמי, ובדפוס קושטא הוא תחלת המרדכי:

שנאמור זכרון תרועה ולא יום תרועה עכ"ל וכמדומה שלא נהגו כן וכן נראה עיקר שהרי דין תורה יום תרועה הוא אף בשבת (ר"ה כט.):

תרב א למחרתו וכו' ב):

תרג שפשיטא שיאכל בטהרה שחייב אדם לטהר עצמו ברגל וכו'. אף על גב דלקמן בסוף סימן תר"ו כתב בשם הרא"ש דהיא' דר' יצחק היינו לטהר עצמו מכל הטומאות ואף מטומאת מת להזות עליו שלשי ושביעי והאידנא אין לנו טהרה וכו' אין זה דמייה אלא כדי שלא לברך על הטבילה אבל מכל מקום למדנו מדר' יצחק דכיון שחייב אדם לטהר עצמו ברגל אם כן מאי דאפשר לו לטהר צריך הוא לעשות ואף על גב דלא אפשר ליה לטהר עצמו בכל דבר לא משום זה נפטר במאי דאפשר וק"ל ומשום הכי יראה דאף בערב ראש השנה יש לטבול משום קרי כדי לטהר עצמו במאי דאפשר:

נסה את אברהם עד סוף סדרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בירמיה (לא א) **כה אמר יי' מצא חן במדבר עד הבן יקיר לי אפרים** (פסוק יט). **ובמוצאי ראש השנה מבדילין כמו במוצאי שבת אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש:**

סימן תרב

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

תוספת שמוסיפין בתפלה בעשרת הימים ועיין בסימן תקפ"ב: אם אומרים סליחות בשבת שבנתים: ליזהר בעשרת הימים מפת של גוים:

למחרתו מתענין ומתפללין תפלת תענית והוא צום השביעי האמור בפסוק (זכריה ח יט) **ובהלכות תענית** א*) **פירשתיו. ובכל הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים מרבין בתפלות ובתחנונים כמו שפירשתי למעלה ומוסיפין באבות זכרנו ובגבורות מי כמוך ובהודאה וכתוב לחיים ובשים שלום ובספר חיים. ובאשכנז נוהגין לומר בוקר וערב אחר סיום שמונה עשרה אבינו מלכנו על סדר אלפא ביתא וכן כתב רב עמרם. והיחידים מתענין בהן חוץ מבשבת שאין להתענות בו כלל. ונוהגין בספרד שגם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים ואני תמיה על מנהגם שהרי אין מריעין בשבת** (תענית יט.) **ואיכא מאן דאמר הרעה בפה פירוש לומר העניות והם אומרים עניות ותחנונים ובאשכנז אין נוהגין כן:**

סימן תרג

ירושלמי רבי חייא מפקיד לרב אי את יכול למיכל כולי שתא בטהרה אכול ואי לא אכול שבעה ימים בשתא וכתב אבי העזרי קבלתי אלו הם שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים עד כאן וקורא אותן שבעה ימים לפי שבראש השנה לא היה צריך להזהירו לאכול בטהרה שפשיטא שיאכל בטהרה שחייב

תרד א תני רב חייא בר רב מדפתי ועניתם וכו'. פירש רש"י בפרק קמא דראש השנה הכי קאמר קרא ועניתם בתשעה אכילת תשעה אי קורא עינוי וכיון דאכילתו עינוי תשיעא כל דמפיש באכילה ושתייה טפי עדיף דהא מדקאמר בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי דתשעה וכי קרי עינוי בתשעה אכילה ושתייה דידיה קרוי עינוי והתוספות הסכימו לפירושו ולכך כתבו בפרק קמא דברכות (מ: ד"ה כאילו) דעיקר הדרש הוא מדכתיב ועניתם קודש בערב דמשמע ועניתם מיד ביום התשיעי וזה היפך מה שכתוב בערב דמשמע ולא בתשיעי אלא על כרחך אכילה ושתייה קרוי עינוי ומה שדקדק רש"י וכתב כל דמפיש וכו' כוונתו לישב הלשון שאמר כל האוכל ושותה דמשמע בין רב ובין מעט ומנ"ל הא דילמא לא התיר הכתוב אלא אכילה ושתייה מועטת דדמי קצת לעינוי ועל כן פירש דכיון דהאכילה גופה

תרד פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[א] שאסור להתענות בערב יום כפור מן התורה כתבתי בסימן תי"ט א*]:

א—ב(ג) תני רב חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש וכי בתשעה מתענין וכו'. בפרק קמא דברכות (מ:) ובפרק בתרא דיומא (פא:) ובפרק קמא דראש השנה (ט.) ובפסחים פרק אלו דברים (סח:) ואם תאמר קרא קאמר דיתענה בתשעה לחודש והיכי יליף מיניה איהו דיאכלו בו ועוד לכשתמצי לומר דמותר לאכול בו מנא ליה שמקבל שכר כאילו התענה ויש לומר דמדכתיב בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי דתשעה והכי משמע קרא כלומר התקן עצמך בתשיעי שתוכל להתענות בעשירי ומדאפקיה קרא בלשון עינוי יצפין דהיינו לומר לך דהרי הוא כאילו מתענה בתשיעי: **וא"ת** מאי קשיא ליה וכי בתשעה מתענין והא כתיב (שמות יב יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב

אדם לטהר עצמו ברגל (ר"ה טז:) (א) ולא נשאר עדיין אלא ז' ימי חול שהוצרך להזהירו עליהם ועל כן נוהגין באשכנז שאף מי שאינו נזהר מפת של גוים [בכל השנה] ד) בעשרת ימי תשובה הוא נזהר:]

נשלמה הלכות ראש השנה

הלכות יום הכפורים

סימן תרד

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

שלא להתענות בערב יום הכפורים ולהרבות בו בסעודה:

א תני רב חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש (ויקרא כג לב). **וכי בתשעה מתענין והלא בעשרה מתענין. אלא ללמדך שכל האוכל ושותה בתשיעי** תאכלו מצות ואותו ערב רצה לומר ערב של חמשה עשר הכי נמי נימא מאי ערב ערב של עשירי כבר תירצו התוספות בפרק קמא דברכות (שם ד"ה כאילו) דשאני התם דכתיב תאכלו לנפוק דמשמע הכי בראשון בארבעה עשר בלילה תאכלו מצות אבל הכא כתיב ועניתם קודם בערב דמשמע ועניתם מיד ביום התשיעי: **ואיכא** למידק דמדקאמר מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי משמע שהמתענה בתשיעי הרי זה משובח והיכי קאמר שהאוכל הוא משובח ויש לומר דהכי קאמר כל המרבה באכילה ושתיה בתשיעי מעלה עליו כאילו

דרכי משה

אל ארך אפים ולמנצח. ומצאתי בהגהות במנהגים ישנים ואומרים אבינו מלכנו. וכתב מהרי"ל (הל' עשרת ימי תשובה סי' ה) מי שנתחייב שבועה בימים נוראים אין משביעין אותו עד לאחר יום הכפורים ואין נותנין חרם בב"ה אחר שום דבר עד אחר יום הכפורים. ועיין לעיל סימן תכ"ו (אות ב) דאין מקדשין הלבנה עד אחר יום הכפורים. כתב מהרי"ל (שם סי' ד) אין אומרים אבינו מלכנו במנחה של ערב שבת שובה ואין אומרים צו"צ בשבת זו משום דכתיב (תהלים לו ז) משפטיך תהום רבה ואנו מבקשים שאל יבא במשפט עמנו והמנהג שאומרים אותו וצריך כל אדם לחפש דרכיו אולי עבר עבירה או ספק עבירה הצריכה יותר כפרה מודאי עבירה כמ"ש ה"ר יונה בריש ברכות והכל בו והטעם שעל עבירה ודאית מתחרט עליה ועושה תשובה אבל על ספק עושה סברות של היתר ואינו מתחרט על כן הספק חמור לכן היו מביאים חטאת בדנקא ואשם שבא על ספק בב' כספים ולכן צריך כל אדם להסתלק מן הספק:

תרג (א) **והמרדכי** ריש מסכת ראש השנה ב] כתב טעם אחר שפשיטא שביום טוב היה לו פת טהור דהכל לשין בתוך בתיהן לכבוד יום טוב עכ"ל ומזה יש לנהוג ללוש כל אחד בביתו לכבוד יום טוב אבל לשבת משמע דאינו צריך דאם כן לא היו נשארים רק ששה ימים מיהו המנהג בכל מקום לעשותן אף לשבת ומתקנת עזרא (ב"ק פב.) שתהא אשה משכמת ואופה בערב שבת ג] ואף על פי שאין ראיה כל כך משום דהתם היתה אופה בלאו הכי מכל מקום רואין דאית ביה משום כבוד שבת הואיל ונקטו ערב שבת ולכן אין לשנות המנהג:

פרישה

תרד בתשעה לחדש בערב וכו'. כל"ל: **וכי בתשעה מתענין והלא וכו'.** הא דתלה הקושיא במנהגינו נלע"ד דה"ק ממנהגינו אנו רואין דקיי"ל לאבותינו דהאי ועניתם בתשעה לחדש בערב אינו ר"ל שתתענו תשיעי ועשירי אם כן נשאר [קשה] למה כתב קרא ועניתם וק"ל. ועיין בדריסה: **ללמדך שכל האוכל בתשיעי וכו'.** פירוש מדכתיב בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי דתשיעי והכי משמע קרא הכין עצמך בתשעה כדי שתוכל להתענות בערב די' וי' ומדאפקיה קרא בלשון עינוי לפרש דהרי הוא כאילו התענה בתשיעי ואם תאמר הא איצטריך האי ועניתם ללמדך

דרישה

תרד וכי בתשעה מתענין וכו'. ואם תאמר מאי קשיא ליה דלמא מאי ערב ערב של עשירי כמ"ש מאי דכתיב בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות ואותו ערב ר"ל ערב של חמשה עשר כבר תירצו התוספות פרק קמא דברכות דשאני התם דכתיב תאכלו לבסוף דמשמע הכי בראשון בארבעה עשר בלילה תאכלו מצות אבל הכא כתיב ועניתם קודם בערב דמשמע ועניתם מיד ביום התשיעי עכ"ל:

הגהות והערות

ב] **עיין** בהגהות והערות אות א: ג] **עיין** מחזיק ברכה סימן תרב אות ב שכתב דדבריו תמוהים דבתקנת עזרא לא נאמר אלא שתהא משכמת ואופה ופירש רש"י ביום שהיא צריכה לאפות וכן כתב הרמב"ם פרק כא מהלכות אישות הלכה ה' ובגמרא אמרו שתהא פת מצוייה לעניים באופן דבש"ס ופוסקים לא נאמר בערב שבת, הן אמת רבינו יהונתן מובא בשיטה מקובצת שם בב"ק כתב שיש מפרשים משכמת ואופה בערב שבת לכל ימי השבוע כדי שתהא פת מצויה לעניים לכל ימי השבוע עיי"ש. אבל על מור"ם קשה, ובפרט דדייק מאי דנקטו בערב שבת וליתא בש"ס ומבואר דאינו לכבוד שבת אלא משום עניים, והצלה פורתא הוא מה שכתוב באגודה ב"ק פרק מרובה אות קב אשה משכמת ואופה בערב שבת משמע דהכי גריס (מובא באליה רבה סימן רמב אות י) וע"ג בפמ"ג סימן רמב אשל אברהם סק"ד מש"כ בזה ועיין נפש חיה אר"ח סימן רמב שהביא מקור להדרכי משה מירושלמי מגילה פרק הקורא עומד סוף ה"א דעזרא תיקן שיהיו אופין פת בערבי שבתות אבל ליתא שם שתהא משכמת. ונראה שהוא מיוסד עפ"ד הירושלמי שבת פ"א סוף ה"י מה בין פת ומה בין תבשיל תבשיל דרכו לאכול רותח פת אין דרכו לאכול רותח תמן אמרינן פת חמה חמתה בצדה דמיד כשאוכל פת חמה יבוא עליו חולי זו והיא מין קדחת, ובכן שפיר צריכה להשכים לאפות בכדי שלא יהי' פת חם לסעודת הערב: ד) **בטור** הנדפס עם דפו"ר ב"ח הגירסא "בכל השנה" וכ"כ בחידושי מהרש"ל לטור שכצ"ל:

תרד א*] גם במפתחות הבית יוסף כתב בזה הלשון "ערב יום הכפורים" וראש חדש אם אסור להתענות בהם מן התורה ע"כ, ולפנינו בבית יוסף שם לא כתב מדין זה:

אחרמב דהלכות שבת

רמב א לכבד בשבת. ולא יעמוד מפני חכמיו(זוהר כתלמוד שמות קיג) ומתוקנים שבת שלכתוב אחר פסח פרק ד' דכל מי לא מקבל עליו מלכות שמים

ד. גדר עיקר מצות חינוך:

והנה נחלקו הגרמ"פ והגרי"י ווינברג בגדר מצות חינוך שחז"ל תיקנו לקיים המצוה כתיקונה, ועמדו ע"ז שחיגר קטן פטור מלעלות לירושלים אע"ג שיתרפא כשיגדיל. הגרמ"פ (אגרו"מ שם) ביאר שחז"ל תקנו שיקיים המצוה כאילו הי' גדול, כלו' לנהוג כגדול. והגרי"י ווינברג (שרידי אש, שם) ביאר שמוטל על הקטן לעשות המצוה באותו צורה שהגדול יקיימו. והם דנו על לימוד קטנים וקטנות ביחד, שהגריי"ז אסר מטעם שהקטנים צריכים ללמוד באותה צורה שהגדולים לומדים. והגרמ"פ אסר מטעם הבנתו בדברי הראב"ן שמצות חינוך להרגילם למצוה וכעין דברי הגריי"ו. אמנם כתב שאילו היינו סוברים כראשונים דסוברים כהריטב"א שמצות חינוך הוא לחייב הקטן כאילו הוא גדול הי' מקום להתיר הקטנים ללמוד ביחד מאחר שבעינן שינהגו כולם כגדולים, וגדול בלי יצר או הרהורים אין לו לחוש מלשבת אצל נשים.

וכד נעיין בלשונו של הריטב"א נראה שזה גופא היה ספק אצלו. ע"ש שמעלה ספק בדין זה שיקיימו הקטנים מצותן כתיקונן, אם זה מטעם שכן תקנו מצות חינוך ע"פ חנוך לנער ע"פ דרכו או מטעם סרך הבן שחששו דכשיגדיל יכשל בקיום מצותיו, ואסור לחנך בנו שלא ע"פ דין. ולכאורה אם חז"ל חששו לסרך בנו כדברי בעל השרידי אש מסתבר שתיקנו שיקיים הקטן המצוה באותה צורה שיקיימנה כשיגדיל. אבל אם חז"ל חייבו הקטנים מדרבנן במצות התורה המוטלות על גדולים וזו כוונת הריטב"א במה שמביא הפסוק חנוך לנער ע"פ דרכו – דהיינו דרכו שעתיד לו ללכת בה – מסתבר כדברי הגרמ"פ שיקיים כל המצות כאילו הי' גדול עכשיו, אפילו אם מצב שונה ישנה את אופן הניהוג.

כיון לב – תשי"ס

הרב ברוך חיים סיימאן
ראש ישיבה

מאמר זה מוקדש
לע"נ מורינו הרה"ג ר' שלמה דרילמן זצ"ל
שהרביץ תורה בישיבתנו הקדושה
במסירות נפש גדולה שנים רבות
והעביר בה רוח התורה של הדור הישן
ת.נ.צ.ב.ה.

בענין פת עכו"ם*

א. הגדרת פת עכו"ם

נחלקו הראשונים בהגדרת איסור חז"ל של פת עכו"ם. שיטת הר"ן (מס' ע"ז דף יג: בדפי הרי"ף) והטור (ריש סי' קיב כמבואר בב"י שם) היא שאם העכו"ם הוא בעל הקמח (עיין במטה יהונתן סי' קיב) ולש וערך את הבצק הפת היא פת עכו"ם, אע"פ שכל האפיה היתה ע"י ישראל. אולם, הר"מ (פרק יז מהל' מאכלות אסורות הל' יג כמבואר בר"ן הנ"ל) חולק וסובר שהגדרת פת עכו"ם היא, פת שנאפה כולה ע"י עכו"ם, ואין חילוק באופן עשיית הבצק.

הר"ן מסביר שמחלוקת זו תלויה בפירוש דברי הגמ' (מס' ע"ז דף לח.). הגמ' אומרת שיש ג' מלאכות בעשיית פת א) הדלקת האש ב) נתינת הבצק בתנור ג) חתיית הגחלים. אם הישראל עושה אחת מהמלאכות הנ"ל הפת מותרת. הר"מ לומד שהגמ' דנה בנוגע לאיסור פת עכו"ם. החידוש בגמ' הוא שאפילו אם חלק מהאפיה (מלאכה אחת) נעשה ע"י ישראל הפת מותרת. הר"מ (שם) מוסיף שאפילו זריקת קיסם, שהיא רק מקצת מלאכה, משמשת בתור היכר ומתירה את הפת. [עיין בראב"ש פ"ב סי' לג ובר"ן טו: בדפי הרי"ף ד"ה ואתא שתמהו בזה. ועיין בש"ך סי' קיג סק"ח שכתב שההתיר של זריקת קיסם אינו מדינא דגמ', אלא מחילופי מנהגים דבין בני א"י ובין בני בבל כמבואר בראב"ש ובטור].

אמנם, הר"ן לומד שאע"פ שהגמ' עוסקת באפיית פת, אין נדון הגמ' איסור פת עכו"ם, הגמ' מדברת בבצק שנעשה ע"י ישראל, ואין בו איסור פת עכו"ם. הר"ן מחדש שבצק שנעשה ע"י ישראל ונאפה כולו ע"י עכו"ם נכלל באיסור שלקות

* דברי תורה אלו נתלבנו בלימוד עם תלמידים בבית הקיץ (תש"ס) דישראל הצעיר דהלקרסט

(בישול עכו"ם). אולם, הרמב"ם סובר שאין באפיית פת ע"י עכו"ם איסור שלקות, שהרי זה גופא האיסור דפת עכו"ם.

ב. פת קטנית

הב"י והרמ"א (סי' קיב סע' א') הביאו שו"ת הרא"ש (כלל יט סי' כא) שפסק שאין איסור פת עכו"ם בפת קטנית כיון שאינו מחמשת מיני דגן. והוסיף הרא"ש שאין בפת זו איסור שלקות כיון שאינה עולה על שלחן מלכים. הב"י מדייק מדבריו שאם היתה עולה על שלחן מלכים היתה נאסרת משום איסור שלקות. אמנם, הגר"א (סי' קיב ס"ק ד) כתב שאפילו אם היתה עולה על שלחן מלכים לא היתה נאסרת משום שלקות כיון שפת אינה בכלל גזירת שלקות.

שיטת הגר"א מובנת היטב לפי שיטת הר"מ הנ"ל שאין איסור שלקות בפת, אלא שהגר"א מוסיף ומחדש שאפילו פת קטנית שאינה מחמשת מיני דגן ובכל התורה כולה אין בה שם פת, מקבלת שם פת להוציאה מאיסור שלקות. אמנם הב"י והרמ"א שנוקטים שיש איסור שלקות בפת קטנית ג"כ פוסקים כהר"מ (עיין בש"ך קיב ס"א אמנם עיין בדרכי משה שם ס"ק א במה שמפקפק בזה) אלא שסוברים שדברי הר"מ שמוציא פת מכלל איסור שלקות רק נאמר בפת מחמשת מיני דגן.

ג. עיסה שבלילתה רכה ופת הבאה בכיסנין לגבי איסור פת עכו"ם

כל הנדון הנ"ל הוא בנוגע לעיסה שבלילתה עבה כמו פת. אמנם יש פוסקים (ש"ך סי' קיב ס"ק יח בשם ת"ח להרמ"א) שסוברים שעיסה שבלילתה רכה אע"פ שנאפה, אינה בכלל איסור פת עכו"ם. אולם, האבני נזר (יו"ד סי' צד ס"ק ג) חולק ומביא ראיה מהלכות חלה דקי"ל (יו"ד סי' שכט סע' ב) שעיסה שבלילתה רכה ונאפה בתנור דינה כפת וחייבת בחלה ולכן ה"ה שנכללת באיסור פת עכו"ם.

איברא, שמו"ר הגר"מ וויליג שליט"א העיר בספרו (עם מרדכי סי' כא עמ' צא) ששיטת הרמב"ן (ריש הל' חלה) היא שרק עיסה שבלילתה עבה חייבת בחלה. אמנם אי אפשר לפרש דברי הפוסקים הנ"ל על פי שיטה זו שהרי בהלכות חלה גם הם נוקטים שעיסה שבלילתה רכה חייבת בחלה (ש"ך יו"ד סי' שכט ס"ק ב וגם הרמ"א לא הגיה על המחבר בסע' ב). אולם, אפשר לומר שהפוסקים שכתבו שאין דין פת עכו"ם בעיסה שבלילה רכה סוברים שרק בפת חשובה שבלילתה עבה חששו חז"ל

משום חתנות ואסרו משום פת עכו"ם. לפי זה נראה שאפילו פת הבאה בכיסנין שנכללת באיסור פת עכו"ם (רמ"א קיב סעי' י) שבלילתה עבה נקראת פת חשובה לפי הפוסקים הנ"ל (ש"ך ס"ק יח). כמובן שהאבני נזר הנ"ל סובר שכל פת נכללת באיסור פת עכו"ם ואפילו פת הבאה בכיסנין שבלילתה רכה.

ד. פת הבאה בכיסנין לגבי הלכות ברכות

איתא בשו"ע (או"ח סי' קסח סע' ז) שיש ג' שיטות בהגדרת פת הבאה בכיסנין עי"ש שהלכה כדברי כולן. ועוד מבואר בשו"ע (שם סע' ח) שאם אכל פת הבאה בכיסנין בתוך הסעודה שלא מחמת הסעודה כלומר שלא אכלו להשביע אלא לקינוח (מג"א ס"ק כא ומשנ"ב שם ס"ק מא) טעונה ברכה ראשונה. אמנם, הביאור הלכה (שם ד"ה טעונים) כתב שדברי השו"ע שטעונה ברכה ראשונה הם לעיקר הדין, אבל כיון שאנו מסופקים בכל סוג של פת הבאה בכיסנין אם היא באמת פת הבאה בכיסנין וטעונה ברכה ראשונה בתוך הסעודה או שמא היא פת גמורה ואינה טעונה ברכה ראשונה בתוך הסעודה (שהרי כבר נפטרת בברכת המוציא שברך בתחלה הסעודה) אין אנו מברכים ברכה ראשונה על פת הבאה בכיסנין בתוך הסעודה אפילו אם אוכלה לקינוח אא"כ היא פת הבאה בכיסנין לכל הדעות.

אמנם, שמעתי ממו"ר הגר"צ שכטר שליט"א שלפי הרה"ג ר' משה פיינשטין זצ"ל (שו"ת אג"מ או"ח ח"ג סי' לג) שפת הבאה בכיסנין שעושים במדינתנו שמלאה בסוכר ושמן וביצים, דינה כודאי פת הבאה בכיסנין וטעונה ברכה ראשונה בתוך הסעודה כשאוכלה לקינוח. אולם, ראיתי שהרה"ג ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (מובא בספר ותן ברכה להרה"ג ר' ישראל פינחס בארנער שליט"א עמ' ט) פסק שרק פת הבאה בכיסנין שבלילתה עבה היא בספק פת גמור, ולפ"ז עוגה שבלילתה רכה הנאכלת בסוף הסעודה לקינוח היא בודאי פת הבאה בכינסין וטעונה ברכה ראשונה. ונראה שהסברא לפסק זה היא שחז"ל רק תקנו ברכת המוציא באכילת פת חשובה והיא פת שנאפה מעיסה שבלילתה עבה. סברא זו דומה לביאור שהצענו לעיל בשיטת הפוסקים שדין פת עכו"ם שייך רק בפת שנאפה מעיסה שבליתה עבה.

ה. פת של בעלי הבתים ופת פלטר

התוס' (מס' ע"ז לה: ד"ה מכלל) כתבו שאיסור פת עכו"ם היה גזירה שאין הצבור יכולים לעמוד בה. בתוס' (לו: ד"ה אי) מבואר שגזירה שלא נתפשטה נתבטלת

אפילו ע"י ב"ד קטן מן הראשון ואכן מובא בירושלמי (ע"ז פ"ב הל' ח') שבא ב"ד אחר והתיר איסור פת משום חיי נפש.

אמנם, אע"פ שהותר איסור פת עכו"ם הגזירה לא נתבטלה לחלוטין. בגמ' ובפוסקים (מס' ע"ז לה: ושו"ע סי' קיב) מבואר שיש ב' סוגי פת עכו"ם.

א) פת של בעלי בתים – שנאפה ע"י העכו"ם לצורך בני בית.

ב) פת פלטר – שנאפה ע"י העכו"ם למכור בשוק. האיסור בפת של בעלי בתים שיש חשש גדול של קירוב וחתנות. נשאר (סי' קיב סע' ב וש"ך ס"ק ח בסוף דבריו) והאיסור פת פלטר נתבטל.

אמנם, נחלקו הראשונים באיזה אופן נתבטלה הגזירה של פת פלטר. שיטת הר"מ (פרק יז הל' מאכלות אסורות הל' יב) והשו"ע (שם) היא שפת פלטר של עכו"ם רק הותר כשאין פלטר ישראל מצוי, ושיטת המרדכי (סי' תתל) והרמ"א (שם) היא שהותר הפת אפילו כשמצוי פלטר ישראל (עיין בש"ך ס"ק ח מש"כ בביאור המח').

לכאורה נראה שבזה"ז שמצויים פלטרים ישראלים יש לספרדים, שהולכים בשיטת המחבר, להחמיר לאכול רק מפלטר ישראל. אמנם, עיין בשו"ת יחות דעת (חלק ה סי' נג עמ' רלז) שכתב שנהגו להקל לאכול מפלטר עכו"ם אע"פ שפלטרים ישראלים מצויים, וצ"ע.

ו. פת הנאפה בבית חרושת ומהות איסור פת עכו"ם

עיין בקובץ מסורה (חוברת א ניסן תשמט עמ' צג) במאמרו של הרה"ג ר' מנחם גנק שליט"א ויוצא מדבריו שלפי הגר"מ פיינשטיין זצ"ל פת נקרא בשם פת פלטר רק באופן שהישראל הקונה והעכו"ם האופה נפגשים יחד וממילא שייך חשש חתנות. פת הנאפה בבית חרושת ואין פגישה בין הישראל והעכו"ם עדיף מפת פלטר ומותר לגמרי. לפי סברא זו אפילו הספרדים שפוסקים כדעת המחבר הנ"ל יכולים לאכול פת הנאפה בבית חרושת אפילו במקום שמצוי פלטר ישראל (עיין במאמר הנ"ל במש"כ לגבי בבישול עכו"ם בבית חרושת).

אמנם, נראה ששאלה זו תלויה במח' ראשונים. עיין בתורת הבית להרשב"א (בית שלישי שער שביעי צב: וצג.) שכתב וז"ל ומסתברא דלבתר מעיקרא אזלינן בהו

להקל ולהחמיר, והלכך פת של פלטר שנמצאת ביד בעל הבית מותרת כדמעיקרו ופת של בעל הבית שנמצאת ביד פלטר אסור דמעיקרו וכו' עכ"ל. כלומר הרשב"א סובר ששעת חלות איסור פת עכו"ם היא שעת האפיה ואם אפאה בעל הבית אסורה אע"פ שהישראל לקח את הפת מפלטר וכן אם אפאה פלטר, הפת מותרת אע"פ שהישראל לקחה מבעל הבית.

אמנם, הרא"ה בברק הבית (שם) חולק וסובר דבתר הסוף אזלינן שהוא השעה שהישראל לוקח את הפת מן העכו"ם. לפי זה אם הפת נאפה ע"י בעל הבית והישראל לקח הפת מפלטר הפת מותרת ואם הפת נאפה ע"י פלטר והישראל לקחה מבעל הבית הפת אסורה. הרא"ה מסביר שכיון שאיסור פת עכו"ם הוא משום חתנות א"כ קירוב הדעת הוא בזמן הפגישה בין הישראל והעכו"ם ולפי"ז אם המוכר הוא בעל הבית יש קירוב הדעת ואם המוכר הוא פלטר אין קירוב הדעת.

הרה"ג ר' יצחק סונא שליט"א העיר שלפי הרשב"א נראה שאיסור פת עכו"ם הוא איסור חפצא שחל בשעת האפייה ולפי הרא"ה הוא איסור גברא משום חשש חתנות שחל בשעת הקנין. לפי הדברים הנ"ל יוצא כיון שהשו"ע (סי' קיב סע' ז) פוסק כהרשב"א (עיין בש"ך ס"ק יב במה שהעיר מדברי המחבר סע' ג) פת עכו"ם היא איסור חפצא משעת האפיה. ולפי זה צ"ע על הסברא הנ"ל שיש עדיפות בפת שנאפה בבית חורשת מפת פלטר רגילה שהרי כיון שכבר נאפה ע"י הגוי בבית חרושת ונעשה חפצא של איסור (כאן החפצא של איסור הוא איסור פת פלטר) לא פקע שם זה ממנו ולא משנה באיזה אופן היה הלקיחה.

ז. טעם כעיקר בפת עכו"ם

הרה"ג ר' מנחם גנק שליט"א העיר במאמר הנ"ל (עמ' פד–פה) שיש הבדל יסודי בין איסור שלקות (בישול עכו"ם) לאיסור פת עכו"ם. איסור שלקות שלפי רש"י (לה: ד"ה והשלקות) הוא משום חתנות וגם משום חשש שיאכלינו דברים טמאים (לח. ד"ה מדרבנן) הוא איסור חפצא. אולם פת עכו"ם שרק נאסר משום חתנות הוא רק איסור גברא. לפי"ז העיר במאמר הנ"ל שכיון שאיסור פת עכו"ם אינו איסור חפצא לא מצינו דין של טעם כעיקר בפת עכו"ם אלא אדרבה מצינו בשו"ע (קיב סע' טו) שמי שנזהר מפת עכו"ם מותר לאכול בקערה אחת עם מי שאינו נזהר ואינו חושש משום טעם של פת עכו"ם. ועוד העיר שלא מצינו דין של הכשר כלים בפת

עכו"ם משא"כ בבישול עכו"ם מצינו שכבר נחלקו בזה רבוותא (רשב"א בתורת הבית בית שלישי שער שביעי מצריך והרא"ה בברק הבית שם חולק ועיין בשו"ע סי' קיג סעי' טז בזה).

והנה לגבי מהות איסור פת עכו"ם (איסור חפצא או איסור גברא) כבר הבאנו לעיל שהיא תלויה במח' הרשב"א והרא"ה. ועור אפשר לומר שבאמת יש איסור טעם כעיקר בפת עכו"ם כמו בבישול עכו"ם (לשיטת הרשב"א שיש דין הכשר כלים בבישול עכו"ם) ומה שהתיר השו"ע (סי' קיב סעי' טו) מקורו הוא מתוס' (לה: ד"ה מכלל). ועיין בפרי תואר לבעל האוה"ח הקדוש (בספר פירות גינוסר סי' קיב סקי"ג) שכתב שדין זה מובא בתוס' אחרי שכתבו שאסור פת עכו"ם לא נתפשט. המשך דברי התוס' הם שבאמת בגזירה הראשונה של פת עכו"ם שאפשר ששייכת בזה"ז לפת של בעלי בתים נכללת גם אסור טעם כעיקר (ואין חילוק בתוקף הגזירה בין פת עכו"ם לבישול עכו"ם). אלא כיון שלא נתפשט איסור פת עכו"ם ומעיקר הדין יש היתרים בפת פלטר אין להחמיר בה באסור הטעם. לפ"ז אפשר שבזה"ז יש ג"כ אסור טעם לגבי פת של בעה"ב שלא הותר אסורו. (בביאור דברי רש"י לגבי סבת אסור של בישול עכו"ם עיין בב"ח ריש סי' קיב).

ח. כבוד אורח ומנהג מטעם נדר

השו"ע (סי' קיב סעי' יג) מביא בשם הראבי"ה (ח"א סוף סי' קיא) שמי שנזהר מלאכול פת עכו"ם שאוכל יחד עם אורח שאינו נזהר ועל השלחן מונח פת עכו"ם שיפה מפת הישראל המונח שם יכול הבעל הבית לבצוע על פת עכו"ם היפה. הש"ך (ס"ק כא) כתב שכאשר אין אורח במקרה הנ"ל קיי"ל (שו"ע או"ח סי' קסח סע' ה) כהשר מקוצי (תוס' ברכות לט: ד"ה אבל) שמסלקים פת עכו"ם היפה עד לאחר ברכת המוציא. אמנם, כאשר נמצא אורח, משום כבודו מותר לבעל הבית לבצוע על פת עכו"ם היפה.

עיין בספר חלקת בנימין להרה"ג ר' בנימין כהן שליט"א (בביאורים עמ' מט) שהביא שהבית מאיר (או"ח סי' קסח) הקשה דאיך הותר הבעל הבית לבצוע על פת עכו"ם הרי כיון שנזהר מפת עכו"ם, דין זה אצלו כמנהג טוב שחייב לקיים מדין נדר (שו"ע יו"ד סי' ריד סעי' א). ותי' החלקת בנימין (בביאורים שם) שי"ל שבאופן זה

לא קיבל עליו הנדר וכמו שמבואר ברמ"א (או"ח סי' תקסח סע' ה) שהמתענה בה"ב או עשי"ת ואירע ברית מילה בימים אלו מותר לאכול וא"צ התרה (עיין בש"ך יו"ד ריד ס"ק ב).

יש להוסיף כאן גם החידוש של הדגול מרבבה (סי' ריד שם) שמנהג טוב מטעם נדר רק צריך התרה אם רוצה להפסיק הנהגתו הטוב מכאן ואילך. אמנם, אם רק מפסיק באקראי בעלמא אין צריך התרה. לכן בנידון שלנו שרק מפסיק ממנהגו הטוב בפעם זה אינו צריך התרת נדרים. לכאורה דברי הדגול מרבבה רק ניתנים להאמר כיון שמנהג מטעם נדר הוא רק באיסור בל יחל מדרבנן כמבואר בגמ' (מס' נדרים טו.) ולכן רק החמירו להצריך התרת נדרים אם רוצה להפסיק הנהגתו הטוב לגמרי.

ט. פת ישראל בעשי"ת ובשבת ויו"ט

יש כמה זימנים בשנה שמצינו בפוסקים שנהגו ליזהר לאכול פת ישראל. עיין בטור או"ח סי' תרג שמביא מהירושלמי (פ"ק שבת הל' ג עפ"י ביאורו של הראבי"ה) שיש להחמיר בעשי"ת לאכול חולין בטהרה והוסיף הטור שעפי"ז נהגו באשכנז ליזהר מפת עכו"ם בעשי"ת (עיין בש"ך סי' קיב ס"ק ט).

נוסף לכך עיין ברמ"א (או"ח סי' רמב סע' א) שכתב שמטעם כבוד שבת ויו"ט נוהגים ללוש כדי שיעור חלה לעשות לחמים לבצוע עליהם בשבת ויו"ט. המג"א (ס"ק ד וכן מובא במשנ"ב ס"ק ו) מפרש שמוכח מדברי הרמ"א שיש לאכול רק פת ישראל בשבת ויו"ט ולכן יש צורך ללוש כדי שיהיה פת ישראל מצוי אצלו. אמנם, האליה רבה חולק וסובר שענין עשיית הלחמים הוא מדין כבוד שבת ויו"ט. אבל בשבת ויו"ט עצמם אוכלים מלחמים אלו ומפת עכו"ם.

והנה אפשר לומר שהחומרא הנ"ל של הטור לאכול פת ישראל בעשי"ת והחומרא הנ"ל של המג"א לאכול פת ישראל בשבת ויו"ט שונות. נראה שבעשי"ת הענין הוא ליזהר בגזירת חז"ל של פת עכו"ם ואפילו בפת פלטר. אמנם, בשבת ויו"ט יש כאן ענין חיובי לכבד את השבת ויו"ט ע"י אכילת פת ישראל. לפי"ז אפשר שיש נ"מ בין הזמנים הנ"ל והוא שלפי ההיתר דלעיל שיש עדיפות בפת שנאפה בבית חרושת מפת פלטר רגילה עדיפות זה רק שייכת בעשי"ת שמחמירים באיסור חז"ל ובבית

חרושת אין כאן חשש איסור כלל. אמנם, בשבת ויו"ט שהוא ענין חיובי לכבד השבת ויו"ט ע"י מאכלים חשובים כגון פת ישראל, י"ל שפת הנאפה ע"י עכו"ם בבית חרושת אין בה חשש איסור חז"ל של חתנות אבל המעלה של פת ישראל גם אין בו.

הרב צבי שכטר
ראש ישיבה וראש הכולל ע"ש מרדכי ועדינה כ"ץ

ב' הערות לדינא בדין סילוק מחיצה

א] בתיקון עירובין החמיר שלא להעמיד הקנה תוך רה"י, דביתא כמאן דמליא דמיא. והקשו עליו האחרונים, חדא, דלא קיי"ל כרבי בזה, ועוד, דאף רבי לא ס"ל הכי אלא ברה"י מקורה, והנתיבות הרי החמיר אפ' ברה"י שאינה מקורה. ובתשובות אבנ"ז ביאר דכונת התק"ע היתה באמת לדין הגמ' דערובין (צב:) של סילוק מחיצות. ואף שכתב בתשו' חבצלת השרון שאביו הגאון מעולם לא הי' חושש לחומרת התק"ע, וכן שמעתי (כמדומה לי) מהג"ר מענדל זאקס ז"ל, שהעולם לא נהגו לחוש לחומרא זו, מכ"מ כמדומה לי שבתשו' בית שלמה כתב שנהגו בכל המקומות לחוש לחומרא זו, ולא רק בנוגע להעמדת הקנה תוך רה"י, אלא אף בנוגע להיכא שחוט הערוב עובר דרך רה"י. ואף דלפעמים החוט עובר ע"ג מכונית (העומדת ברחוב) אשר דינה כרה"י, בפשוטו נר' לומר, שמאחר שהמכונית אינה עומדת שמה במקום ההוא אלא באקראי, משא"כ חוט העירוב - שעומד להשאר שמה בקביעות, אין צריכים לחוש ולומר שהעירוב שלנו אינו יכול ליכנס לתוך הרה"י האחרת, אלא אדרבא, אומרים שהרשות של המכונית אינה יכולה ליכנס אל תוך הרשות של העירוב. אך במקרה שיש תחת חוט העירוב רה"י העומדת שמה בקביעות, כגון חבית גדולה המחוברת לקרקע - שיש בה דעד"ט ודינה כרה"י, או בית, או חריץ שיש לו שיעורי רה"י, לכאורה הי' לנו לחוש לחומרת התק"ע הנ"ל, ולפסול את העירוב. ויש שטענו, שהי' לנו לדון את כל החבית כולה כקנה, כאשר נהגו בכ"מ בא"י, אלא שלכאורה זה קשה, שמאחר שמחיצות הרה"י עולות עד לרקיע, וכל אותו המקום כולו מסולק הוא, א"כ נמצא דהחוט רק עובר (עפ"י - דין) עד מקום החבית ולא עד בכלל, דא"א ליכנס אל תוך הרה"י האחרת, וא"כ נמצא שחוט העירוב הוא מן הצד בלבד, דעפ"י דין חלק החוט שעובר ע"ג החבית א"א להיות לו דין של צוה"פ (מטעם דין סילוק רשות), ולפי"ז הי' נראה שלאלה הרוצים להחמיר כדעת התק"ע, שאין להם להשתמש בחביות גדולות הנ"ל.

(ב' לס' חיי שרה, תשנ"ג.)